



50 ANYS ESCARRÉ - LE MONDE

26/11/2013



Col·legi
de Periodistes
de Catalunya

 **accesso**



PREMSA

SELECCIÓ DE LES NOTÍCIES DEL SEU INTERÈS



Col·legi
de Periodistes
de Catalunya

Data	Titular/Mitjà	Pàg	Docs.
24/11/13	ESCARRÉ / EL PUNT AVUI	5	1
24/11/13	L'ABAT ESCARRÉ A 'LE MONDE' / PRESENCIA	6	1
23/11/13	SOTA TÀLEM / DIARI DE GIRONA	7	1
22/11/13	CULLA: 'EL COMPROMÍS DE MONTSERRAT AMB LA LLIBERTAT NO ERA UNA DÈRIA D'ESCARRÉ' / DIARI DE TARRAGONA	8	1
22/11/13	ABAT DE MONTSERRAT: 'ENTRE ELS DRETS HUMANS HI HA ESCOLLIR EL NOSTRE FUTUR' / DIARI DE TARRAGONA	9	1
21/11/13	HOMS AFIRMA QUE ACTITUDES DEL GOBIERNO EVOCAN AL FRANQUISMO / EL PAIS (EDICION CATALUÑA)	10	1
21/11/13	RECORDANT ESCARRÉ / EL PUNT AVUI	11	1
21/11/13	AHIR COM 'AVUI', PER TONI CRUANYES / EL PUNT AVUI	12	1
17/11/13	PER RICARDO MIR DE FRANCIA / EL PERIODICO DE CATALUNYA(MES PERIODICO)	13	6
17/11/13	L'ARBOÇ RECORDA ELS 50 ANYS DE LES PARAULES D'ESCARRÉ CONTRA FRANCO / DIARI DE TARRAGONA	19	1
14/11/13	LA ENTREVISTA A ESCARRÉ / DIARI DE TARRAGONA	20	1
14/11/13	Premsa i dictadura: l'abat Escarré a 'Le Monde'. / LA VANGUARDIA (ED. CATALA)	21	1
10/11/13	L'ABAT ESCARRÉ VA DIR PROU / PRESENCIA	22	5
09/11/13	50 ANYS DE LES DECLARACIONS DE L'ABAT ESCARRÉ / ARA	27	1
02/11/13	ELS BISBES CATALANS ES QUEDEN CURTS / EL PERIODICO DE CATALUNYA (ED. CATALA)	28	1
27/10/13	FE D'ERRORS, PER JOSEP ROVIROSA / LA VANGUARDIA (ED. CATALA)	29	1
25/10/13	PAU CASALS I L'ABAT ESCARRÉ / EL PUNT AVUI	30	1
21/10/13	ESCARRÉ O L'HONOR DE LA TERRA / EL PUNT AVUI	31	1
20/10/13	L'ASSOCIACIÓ DE PERIODISTES EUROPEUS COMMEMORA ELS 50 ANYS / LA VANGUARDIA (ED. CATALA)	32	1

Data	Titular/Mitjà	Pàg	Docs.
09/10/13	MONTSERRAT HISTÒRIA D'UNA ENTREVISTA / LA VANGUARDIA (ED. CAT) CULTURA/S	33	4
12/09/13	SOMNI SOTA ELS PARAIGÜES A LA CIUTADELLA / EL PUNT AVUI	37	2
10/09/13	HE TINGUT UN SOMNI! / SETMANARI DE L'ALT EMPORDA	39	1
07/09/13	L'ANY MARY / ARA	40	1
11/06/13	Unes declaracions de l'abat de Montserrat, Aureli M. Escarré, que marcaren la història de la Resistència / vilaweb	41	3
22/05/13	L'Abat Escarré contra Franco / Blog Oriol Domingo	44	3
15/05/13	HONOR I LIDERATGE / LA VANGUARDIA (ED. CAT) CULTURA/S	47	1



Vuits i nous Escarré

Manuel
Cuyàs



Al local del Col·legi de Periodistes de Catalunya han inaugurat una petita exposició sobre les declaracions de l'abat Aureli Escarré a *Le Monde*, ara fa cinquanta anys, i les reaccions furibundes en contra dels diaris i les autoritats d'aquí. No ho explica pas tot.

Un dia la meva germana Marta va arribar de col·legi dient que una monja havia dit a classe que "*este abad Escarré es un loco que sólo se quiere hacer notar*". El pare es va posar el barret, es va estarrufar el bigoti i va anar a veure la monja. La religiosa, impressionada per aquell home que li feia retrets, va amb prou feines balbucejar: "*Yo soy una po-*

bre monja que no sabe nada." El pare, en comptes d'ablanir-se, es va enfurismar més. "Doncs si no saps res, calli." Quan va tornar a casa l'esperàvem per victorejar-lo, i durant un temps va ser la personificació de l'heroi. Quin pare.

Uns anys més tard vam quedar tots parats, i el pare el primer, quan vam llegir en un llibre una aproximació a la figura de l'abat Escarré que si no el titllava de boig sí que donava la raó a la monja pel que fa a la seva obsessió per la notorietat. Aquesta observació i altres provenien d'Hilari Ràguer, monjo de Montserrat, catalanista fins al moll de l'os com el pare.

Per aquell temps, les monges del col·legi de la meva germana van protegir les finestres de l'edifici escolar amb unes mampares de vidre translúcid fins a mig ai-



ANTHONY GARNER

re de l'obertura per impedir que les nenes miessin els nois del carrer. Entre aquests nois hi era jo, que cada tarda passava amb els meus companys d'escola per davant del col·legi de les monges per mirar i ser mirats. El col·legi subsisteix, amb les mampares de les finestres posades, però fa molt temps que no és regentat per les monges, i ara és un parvulari. Un dia que em vaig trobar els nous responsables del centre els vaig ex-

plicar l'origen dels vidres protectors i, pensant en una venjança pòstuma, els vaig dir que els podrien retirar i restituir la imatge original a les finestres. No van saber de què els parlava i em van acabar dient que felicitaven les monges perquè les mampares ara eviten que els nens caiguin al carrer.

Aquelles monges que "*no sabían nada*" poden estar contentes. Cinquanta anys després, la història les ha absolt en tot.



Fets i webs

L'abat Escarré a 'Le Monde'

Qui per al moviment pels drets civils dels afroamericans dels EUA va ser un punt culminant el discurs *I have a dream* de Martin Luther King d'ara fa 50 anys, en l'àmbit del nostre país, també ara fa mig segle, l'entrevista [abatescarre50.cat/p/entrevista.html] amb l'abat de Montserrat [www.abadiamontserrat.net], Aureli Maria Escarré [goo.gl/Fscwp9], a l'influent diari francès *Le Monde* va significar un tombant per als catòlics catalans, en el context del franquisme. Les seves declaracions [goo.gl/YkSJ7Y] en defensa de la justícia social, la democràcia, la llibertat i la identitat catalana foren publicades en primera plana el 14 de novembre del 1963 –i un dia abans a *O Estado de São Paulo*–, i van fer públic un corrent d'opinió creixent entre catòlics catalans que volien un futur democràtic per al seu país i una funció i una actitud diferents de l'Església en conjunt. El 1963, el Vaticà havia promulgat l'encíclica *Pacem in Terris*, que avalava el respecte i la defensa dels drets humans i els règims democràtics. En aquest context, Escarré va considerar [goo.gl/PYwwx5] l'oficialment catòlica Espanya, des de la potent plataforma de *Le Monde*, un Estat que no obeïa els principis bàsics del cristianisme. Pocs dies després, i en plena irritació del ministre d'Informació i Turisme franquista, Manuel Fraga, es va clausurar Òmnium Cultural i fou assaltat el Casal de Montserrat a Barcelona. A més, el 12 de març del 1965 Escarré va agafar un avió cap a l'exili a Milà [tornaveu.cat/edicio-81/referent]. En el cinquantenari de les declaracions, la Comissió Escarré [www.abatescarre50.cat] de l'APEC [www.apec.cat] ha inaugurat l'exposició *Prensa i dictadura: l'abat Escarré a 'Le Monde'*, al Col·legi de Periodistes a Barcelona.



Va considerar l'oficialment catòlica Espanya un Estat que no obeïa els principis bàsics del cristianisme



El 12 de març del 1965 l'abat Escarré va agafar un avió cap a l'exili a Milà



TORSIMANY

SOTA TÀLEM

Tenir una casa gran –gairebé una baluerna– com és la rectoria de Tossa de Mar, té molts inconvenients i algun avantatge; disposes d'un espai per donar i per vendre i pots estotjar algunes coses que, altrament, no podries. Tot això ve a tomb perquè aquest estiu passat em van oferir una valuosa col·lecció, els gairebé dos-cents cinquanta exemplars de *Tele Estel*, el primer setmanari publicat íntegrament en català durant els darrers anys del franquisme.

En anar-los a endreçar, em vaig trobar a les mans el número 120, corresponent a l'1 de novembre de 1968. Em cridà l'atenció l'emblemàtica portada seguida d'un ampli reportatge: *La mort de l'Abat Escarré*. L'autor, Joan Alavedra. A tota pàgina, Aureli Maria Escarré celebrant la Missa Conventual a l'altar major de Montserrat.

En el moment que escric la columna (dimarts, 20 de novembre de 2013), s'està celebrant al Palau de la Generalitat un acte d'homenatge a Escarré organitzat per un grup d'institucions encapçalades per l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya. Amb motiu d'una efemèride: els cinquanta anys de les explosives declaracions d'Escarré al diari *Le Monde*. (1963-2013).

Era la primera vegada que des de l'interior de l'Estat un notable eclesialístic criticava frontalment el franquisme. El règim no va pair-ho; les campanyes de difamació contra l'Abat Mitrat de Montserrat trobaren un lamentable ressò a Roma i, encara que amb guants de seda, el «sedicioso» abat, aconsellat per la Secretaria d'Estat del Vaticà, s'exilià «voluntàriament» al monestir benedictí de Viboldone (Milà).

Pròpiament, aquelles fustigants declaracions sortiren al popular diari francès el dia 14 de novembre. L'homenatge s'ha fet el 20-N. Quan tots recordem encara la mort d'aquell Dictador que tenia l'obsessió d'entrar sota tàlem a la basílica montserratina.

Joan Carreres
i Péra





Culla: 'El compromís de Montserrat amb la llibertat no era una dèria d'Escarré'

■ Segons l'historiador Joan B. Culla, «el compromís de Montserrat amb la llibertat i la catalanitat no era una dèria d'Escarré». Per a Culla les declaracions de l'abat culminen diverses polèmiques des de finals del anys cinquanta. Però és la «primera autoritat catòlica que fa una deslegitimació del règim».

A més, es produeixen en un entorn episcopal franquista. El 1963 el bisbe de Lleida encara definia Franco com «el dedo de Dios».

Les declaracions de l'abat de Montserrat es van produir després que l'any 1963 el Vaticà promulgés l'encíclica *Pacem in Terris*, que avalava, per part de l'Església catòlica, el respecte i la defensa dels Drets Humans i els règims democràtics.

El Concili encara estava treballant a Roma, quan, al mes de maig, va començar la campanya que demanava a l'Estat espanyol la normalització del català a l'ensenyament i als mitjans de comu-

nicació, aleshores severament prohibit. I va ser el primer cop que una autoritat eclesiàstica denunciava les contradiccions d'un règim que feia del catolicisme la seva columna vertebral. «El règim espanyol es diu cristià, però no obeeix els principis de base del cristianisme», deia Escarré.

Escarré defensava que «Catalunya és una nació» i demanava que «el poble pogués escollir el seu govern i canviar-lo si ho desitja: això és la llibertat. Necessita

una llibertat de premsa, de sinceritat, d'informació». L'abat lamentava que després de la Guerra Civil no hi havia hagut «25 anys de pau, sinó 25 anys de victòria».

«El Govern no té dret d'abusar del seu poder», deia Escarré. «La falta d'informació és contrària a la doctrina de l'Església i això deu plantejar uns problemes de consciència als dirigents catòlics d'un estat, que si no canvia de principis polítics no es pot dir catòlic».

Instava el règim a donar «completa llibertat per a la cultura catalana» i considerava la defensa de la llengua «una necessitat. Quan es perd la llengua, la religió també tendeix a perdre's».

Les autoritats franquistes impedien que el diari francès entrés

a Espanya cada vegada que hi havia notícies contra el règim. Però es feien impressions clandestines a la Catalunya del Nord.

Traduïda al català, l'entrevista es va convertir en un full volant. Pocs dies després d'aquestes declaracions d'Escarré, va ser clausurada Òmnium Cultural i assaltat el Casal de Montserrat a Barcelona. L'any 1965 l'abat Escarré va exiliar-se a Itàlia.

+ Info: [Diaridetarragona.com](http://diaridetarragona.com)

Vegi les declaracions de l'abat Soler i l'entrevista d'Escarré al diari 'Le Monde'





HOMENATGE A L'ABAT ESCARRÉ DE L'ARBOÇ | PELS 50 ANYS DE LA SEVA ENTREVISTA A 'LE MONDE'

Abat de Montserrat: 'Entre els Drets Humans hi ha escollir el nostre futur'

Acte per recordar les paraules de l'abat Escarré en què criticava el règim de Franco i reclamava la catalanitat i la llengua

JOSÉ M. BASELGA

El palau de la Generalitat va acollir l'acte de commemoració del 50 aniversari de l'entrevista que el diari francès *Le Monde* va fer el 14 de novembre de 1963 a l'abat de Montserrat Aureli Maria Escarré. En les seves declaracions, Escarré, nascut a l'Arboç el 1908, va carregar contra el règim de Franco.

L'actor Joan Pera va obrir l'acte llegint fragments de l'entrevista a Escarré. L'historiador Joan B. Culla va parlar sobre l'evolució de l'Església a Catalunya cap a posicions crítiques amb el règim franquista.

També va participar l'actual abat de Montserrat, Josep Maria Soler, i el conseller de la Presidència, Francesc Homs.

Actualitat de les paraules

En aquest sentit l'actual abat de Montserrat, Josep Maria Soler, va destacar l'actualitat de les paraules d'Escarré. «Avui desitgem i proclamem més perquè l'autoconsciència dels catalans i l'articulació de la nostra nació en l'Estat han revelat la convicció que entre els Drets Humans també hi ha el de decidir el nostre futur».

Per a l'abat Soler, quan Escarré, a més de la referència als drets humans universals, advocà per la llengua i la cultura catalana, «es va situar contra el corrent a l'època de titllar de se-



El conseller Oms, la presidenta de l'Associació de Periodistes Europeus i l'actual abat de Montserrat. FOTO: DT

paratisme el manteniment de la pròpia cultura».

El record a l'abat i les seves paraules a *Le Monde* està organitzat per l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya (APEC). La presidenta de l'APEC, Teresa Carreras, destaca que, a més de la denúncia contra el règim totalitari de Franco, Escarré va lluitar «per la llibertat d'expressió, de consciència i d'opinió com a essència de les llibertats humanes». Carreras reclama

recuperar l'herència d'Escarré i reconèixer el «bon periodisme» que va representar l'entrevista de José Antonio Novais posant-se al costat de les llibertats.

Exigir a la premsa

Sergé Martí, representant de *Le Monde*, va exigir a la premsa actual «la missió de mantenir ben alta aquesta vigilància a favor de la llibertat i la justícia», una missió que van fer els periodistes que van entrevistar l'abat al monestir de Montserrat.

L'actual abat va dir que l'homenatge «en el moment actual no s'ha de limitar a recordar el passat, sinó a continuar treballant, pel respecte al dret a les persones i dels pobles, i, per tant, per continuar treballant pels drets del nostre país». Per a Soler, s'ha passat d'una situació en què «els

cristians catalans es veien reflectits entre les minories ètniques descrites en la *Pacem in Terris*» a «l'evolució de la doctrina social de l'Església que ha fet noves aportacions sobre el tema de les nacionalitats i els seus drets».

Per a Soler, aquestes noves aportacions dins de l'Església catalana «els seus dirigents i la majoria dels seus membres les han recollit i se les han fet seves».

En l'acte també hi havia el primer tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Barcelona, Joaquim Forn; l'expresident del Parlament Joan Rigol, exconsellers com Antoni Comas i Oriol Badia, el director d'Affers Religiosos, Enric Vendrell, i la presidenta d'Òmnium Cultural, Muriel Casals. No hi va assistir cap bisbe, ja que eren a Madrid per l'elecció del secretari de la Conferència Episcopal.

CONSELLER

Francesc Homs: 'El Govern espanyol abusa'

El conseller de la Presidència Francesc Homs, va demanar al «conjunt de la política espanyola, i especialment al Govern de l'Estat, que actuï sota els principis universals de la democràcia, llibertat i justícia i permeti al poble de Catalunya decidir sobre el seu futur».

Per a Homs, «després de 35 anys de democràcia formal, el Govern espanyol abusa de poder i nega que Catalunya pugui votar sobre el seu futur», malgrat que durant aquests anys els catalans, va dir, han demostrat la «implicació amb els afers espanyols, un compromís contrastat i molt d'afecte».

Tot i constatar avenços en l'autogovern i en les llibertats individuals, Homs lamenta que «tant la nostra dimensió col·lectiva com l'exercici de les nostres llibertats més fonamentals estan sotmeses a una teranyina jurídica» i va demanar al Govern central que sota els principis universals de la justícia «permeti al poble de Catalunya decidir sobre el seu futur».

El dia 31, actes a l'Arboç

L'abat Escarré va néixer a l'Arboç i Convergència Democràtica de Catalunya (CDC) de la localitat ha organitzat per dissabte, 30 de novembre, actes de record als quals participarà el president de la Generalitat Jordi Pujol. També hi serà Aureli Argemí, que va ser secretari de l'abat.

Els actes començaran a les 11.00 a la biblioteca municipal i es farà una visita a la casa pairal de l'abat, a més d'una ofrena floral al seu monument a la plaça de la Badalota. La Coral Resó de l'Arboç oferirà un concert.

La presidenta dels periodistes europeus reclama recuperar l'herència d'Escarré



Homs afirma que actitudes del Gobierno evocan al franquismo

La Generalitat rinde homenaje al abad Escarré

ÀNGELS PIÑOL, Barcelona

El portavoz del Gobierno catalán, Francesc Hom, dijo ayer, en un homenaje al abad de Montserrat Aureli Escarré, que tuvo que exiliarse en 1964 por unas explosivas declaraciones contra el franquismo, que hay ciertas actitudes del Ejecutivo de Rajoy que evocan a la dictadura. Hom señaló que, salvando las enormes distancias que existen ahora con la recuperación de las libertades y la democracia, hay comportamientos que empañan esas conquistas. "Estamos inmersos en una cierta telaraña jurídica y en un conjun-

to de trampas asfixiantes. Tras 35 años de democracia, el Gobierno español abusa de su poder al negar que votemos nuestro futuro", dijo Hom, que matizó que los catalanes distinguen entre la sociedad española y el Estado. "Y este, tal y como nos trata, no podemos sentirlo nuestro".

Las palabras de Hom cerraron un homenaje que se rindió en el Saló Sant Jordi al abad Escarré, en el 50 aniversario de su entrevista en *Le Monde* en la que cargó contra el franquismo. El 10 de noviembre de 1963, el periodista José Antonio Novais, corresponsal de ese diario en España, se citó

con el abad en Montserrat y cuatro días después la noticia salía en portada a tres columnas. Dio la vuelta al mundo. "El régimen español se llama cristiano, pero no obedece a esos principios. No tiene derecho a abusar de su poder. Donde no hay libertad auténtica, no hay justicia y eso es lo que pasa en España", dijo. Y remachó con esta frase lapidaria: "No son 25 años de paz; son 25 años de victoria". Fue la primera ocasión en que un miembro de la Iglesia lanzaba contra la dictadura un órdago de esa magnitud. En palabras del historiador Joan B. Culla, que dictó una conferencia en el



Francesc Hom, portavoz del Gobierno.

acto, "deslegitimó" al régimen de Franco y a su "coartada religiosa" a través de un diario europeo que aquel no pudo silenciar. El franquismo nunca se lo perdonó y el abad, que había acogido en Mont-

serrat las primeras manifestaciones de catalanidad, tuvo que exiliarse a Italia y renunciar a su título. El actual abad, Josep Maria Soler, glorió la figura de su predecesor y el derecho a decidir.

Teresa Carreras, presidenta de la Asociación de Periodistas Europeos de Cataluña, reivindicó la memoria del religioso a quien el Colegio de Periodistas dedica una exposición. *Le Monde* participó en el homenaje y apeló a su histórico compromiso con quienes luchan por la libertad y la democracia. El periodista Serge Martí recordó la valentía del Abad y de Novais, a quien el franquismo persiguió, detuvo y retiró la credencial. Comprometido y cómplice de los demócratas en la clandestinidad, a quienes abrió las puertas de su casa y de *Le Monde*, Novais recibió en 1986 el premio de periodismo Francisco Cerecedo.



COMMEMORACIÓ



Recordant Escarré

El Palau de la Generalitat va ser l'escenari de l'acte principal de commemoració dels cinquanta anys de les paraules de l'abat Escarré en l'entrevista a *Le Monde*, en defen-

sa de la justícia social, la democràcia, la llibertat i la identitat catalana. A l'acte, que va cloure Francesc Homs, hi va assistir el pare abat de Montserrat. ■ JUANMA RAMOS

**TAMBÉ FA 50 ANYS DE LES DECLARACIONS DE L'ABAT ESCARRÉ A 'LE MONDE'**

Toni Cruanyes

Periodista i
analista polític

Ahir com 'Avui'

Dos apunts històrics que coincideixen aquesta setmana m'ajuden a imaginar quina direcció pot prendre en els propers anys el catalanisme i l'activisme cultural a favor de la nostra llengua. Curiosament, una amenaça semblant al franquisme reapareix en aquests moments, en forma de desafiament recentralitzador a Espanya o de globalització tecnològica i cultural arreu del món. La primera bona notícia de la setmana ha estat la digitalització de 700.000 pàgines del diari Avui publicades des del 1976 fins al 2011. La preservació d'aquest patrimoni periodístic —estem parlant del primer diari publicat en llengua catalana després de la dictadura— és important, però encara ho és més en moments com l'actual revisar què es deia a finals del franquisme sobre Catalunya. Això ho podem fer a través del web del Servei de Gestió Documental, Arxius i Publicacions de l'Ajuntament de Girona. Els titulars, les notícies i les columnes d'opinió buscaven explicar el món des d'una òptica catalana. Però també pretenien construir un país, des del quasi-zero en què el va deixar el franquisme. L'esperit fundacional de l'Avui és el que ens cal en aquests moments. Es van crear moltes institucions que van ser un autèntic aixopluc d'artistes i creadors i, alhora, van servir per fer país. En el

sentit més ampli. Era una consciència heretada del noucentisme i dels anys de la Mancomunitat de Prat de la Riba, però que des de la transició ens han servit per crear comunitat. Ara, en diriem la creació d'"estructures d'estat". Abans era l'Enciclopèdia Catalana, eren l'Avui i El Punt i era també Òmnium Cultural. En aquests moments són TV3 i els mitjans de comunicació de masses en català. Però també la multitud d'iniciatives de contingut català a internet i la xarxa catalanista que es mou arreu del món i que s'ha visualitzat especialment en els últims Onzes de Setembre.

UNA ALTRA EFEMÈRIDE RECENT: els 50 anys de les declaracions d'Aureli Maria Escarré al diari *Le Monde* l'any 1963. L'aleshores abat de Montserrat va criticar el franquisme des d'una institució cristiana i des d'un punt de vista obertament catalanista en una entrevista que

Ens uneixen, en el temps, la mateixa voluntat de bastir una cultura de qualitat i la mateixa vocació europeista

va obrir els ulls a l'opinió pública internacional. La dissidència al règim va sentir que algú respectat pel mateix franquisme s'atrevia a dir les coses clares: "El règim espanyol es diu cristià, però no obeeix als principis bàsics del cristianisme." Bufaven aires nous a l'Església després del Concili Vaticà II i el franquisme donava signes d'esgotament. L'oportunitat hi era, però el mèrit cal saber-lo reconèixer: el coratge del mateix abat Escarré i l'aposta de *Le Monde* per desemmascarar Franco van aconseguir marcar un gol a l'Espanya tancada en ella mateixa dels anys 60. Ahir, en un acte solemne al Saló Sant Jordi del Palau de la Generalitat, l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya va fer un homenatge a Escarré i a *Le Monde* amb un especial record per al corresponçal de l'època del diari francès a Madrid, J. A. Novais. Els paral·lelismes entre l'any 1963 i l'actualitat van estar en boca de tothom que va intervenir en l'acte d'ahir perquè, precisament, en el moment històric que vivim ara és tan important, com aleshores, fer país i explicar-ho al món. Les condicions de la crisi actual ens semblen molt diferents; i la repressió franquista era duríssima comparada amb la subtileza de la lluita actual entre els poders polítics de Madrid i Barcelona. Però ens uneixen, en el temps, la mateixa vocació de bastir una cultura de qualitat i la mateixa vocació europeista: el record de les declaracions de l'abat Escarré és mèrit de l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya. Com també és gràcies a molts catalans i la feina viral a través de les xarxes socials i dels mitjans de comunicació internacionals que podrem explicar al món què passa de debò a Catalunya.



JFK

PER RICARDO
MIR DE FRANCIA

Mig segle després del seu assassinat, Kennedy és el president de l'era moderna més valorat pels nord-americans. Aquest judici sembla estar contaminat per la seva tràgica mort i la mitificació de la seva figura, perquè el seu currículum és bastant més discutible

Va arribar a la Casa Blanca amb un dels triomfs més estrets de la història, tot just 116.000 vots més que el vicepresident Richard Nixon. Però des del primer dia de la seva presidència, inaugurada el gener del 1961 sobre un mantell de neu a Washington, aquell jove catòlic, sense experiència executiva i criat entre llençols de seda va saber capturar la imaginació dels nord-americans i convertir-se en el símbol del canvi inajornable que exigien els temps. La química va ser tan poderosa que, per moments, ni tan sols ell mateix va encertar a comprendre-la. **«Em passa igual que a Eisenhower»**, va dir després del fracàs de Bahía de Cochinos. **«Com pitjor ho faig, més popular sóc»**.

Aquella fascinació s'ha mantingut. Mig segle després del seu assassinat a Dallas quan tenia 46 anys, John Fitzgerald Kennedy és el president més popular de l'era moderna per sobre de Reagan, Roosevelt o Clinton. El seu índex d'aprovació entre els nord-americans supera de mitjana el 83%, segons les enquestes. Una xifra fins i tot superior a quan estava en el poder. L'explicació resideix probablement més en la idealització de la seva memòria que en els èxits d'una presidència amb més retòrica que resultats.

«La intensitat del remordiment i el dolor sentits a la vegada per gairebé tot el món, així com la incontenible melancòlia pels somnis incomplets, van esborrar els errors de John Kennedy», escriu Larry Sabato a *The Kennedy Half Century*, un dels molts llibres publicats per a aquest aniversari. **«Tot plegat va fer que del president assassinat sorgís la imatge d'un sant laic que ha demostrat ser immune a tota classe d'escandaloses reve-**

50 anys

Idealitzat



lacions en l'últim mig segle».

Els historiadors han estat bastant més severos que el públic. Començant pel biògraf presidencial Richard Neustadt, que al seu dia va reverenciar el polític demòcrata de Massachusetts. Amb els anys, no obstant, va anar temperant la seva estima. **«Acabarà sent només un parpelleig, enfosquit pels èxits dels seus successors. No crec que la història deixi gaire espai per a John Kennedy»**, va escriure el 1970.

Molt pocs èxits

El cert és que en els mesos de tres anys que va estar al capdavant del país, concretament 1.036 dies, Kennedy no va aconseguir que el Congrés aprovés ni una sola de les seves grans iniciatives legislatives en matèria de política interna. Ni la reducció dels impostos, ni la cobertura sanitària per als pensionistes, ni les ajudes a l'educació o els drets civils per acabar amb l'apartheid sobre la població negra. La seva lluita contra la segregació va ser dubitativa. Inicialment es va comportar com aquells moderats que demanaven paciència i que tant van exasperar Martin Luther King. Però al final va convertir l'assumpte en un imperatiu moral malgrat els riscos polítics que comportava.

El seu partit controlava llavors les dues cambres del Congrés, on Kennedy va passar 14 anys abans d'arribar a la presidència, però era una olla de grills. **«No va poder aprovar res de significatiu perquè va lidiar amb un partit dividit entre el nord i el sud, i amb diferències notables sobre els grans assumptes nacionals»**, ex-

Passa a la pàgina 6



Pau VI

EL PAPA que va succeir Joan XXIII va desplegar el Concili del Vaticà II, va fer exercicis de funambulisme a la Cúria i es va intentar obrir als moviments civils. Un tutorial per al Francesc d'avui.

Francesc

1963 Mig segle davant el mirall 2013



John Cheever

L'ESCRITOR que va retratar millor les misèries de l'Amèrica del Nord dels 60 va ser anomenat el Txékhov dels barris residencials, el mateix geni rus que plana sobre les dones de l'actual premi Nobel.

Alice Munro



Liz Taylor

LA DIVA que es enlairar amb els plomalls enjoiats de 'Cleopatra' va abraçar la causa gai, un dels fronts d'aquest àlien travesti anomenat Gaga que refugia els que no són el que se n'espera.

Lady Gaga



David Janssen

L'HEROI TELEVISIU era 'El fugitivo', a qui els guionistes feien cavalcar rere l'assassi manc de la seva dona sense les fissures i obsessions de l'heroïna de 'Homeland'. No, la tele no ha anat a pitjor.

Claire Danes



The Beatles

LA BANDA començava a donar cops de serrell a Liverpool al ritme de 'She loves you'. Llavors encara eren un fenomen adolescent similar a l'actual desplegament hormonal de One Direction.

One Direction



Nikita Khrushxov

EL LÍDER RUS que va prosperar a l'abric de Stalin i després el va denunciar va ser la 'parella de ball' de Kennedy en la guerra freda, paper que amb motiu del 'cas Snowden' ha desenterrat l'inquietant Putin.

Vladimir Putin

De Pau VI al papa Francesc, de Liz Taylor a Lady Gaga, de Ludwig Erhard a Angela Merkel i de Di Stéfano a Messi. Aquestes són algunes de les cares que dona el joc de miralls dels últims 50 anys.



Mao Zedong

DEL 'GRAN TIMONER', l'actual president xinès s'ha quedat amb la carcassa: la retòrica i el culte a la personalitat. En economia, en canvi, prefereix avançar en el camí liberalista de Deng Xiaoping.

Xi Jinping



JFK50 UNA ALTRA MIRADA AL MITE



Kennedy carrega a l'esquena la seva filla Caroline durant la campanya per a les eleccions presidencials, el novembre de 1960, a Hyannis Port, Massachusetts.

Ve de la pàgina 4

plica l'historiador David Nasaw, autor de la biografia *The Patriarch*. Els demòcrates del Sud eren conservadors i segregacionistes, mentre que al nord bufaven aires més progressistes. «**Tampoc se li donava bé tractar amb el Congrés, a diferència de Lyndon Johnson, que era un mestre. En part perquè no va ser mai un jugador d'equip**», afegeix Nasaw.

Algunes d'aquelles iniciatives acabarien de fer-se realitat durant la presidència de Johnson. El textà va haver de jurar el càrrec aquell ma-

referint-se als afers internacionals. Eren els anys més tensos de la guerra freda. Les dues superpotències pugnaven a Berlín pel control d'Europa, i en l'espai per la seva pròpia autoestima. I l'ideari de la revolució cubana pugnava per propagar-se per l'Amèrica Llatina.

En el seu discurs d'inauguració, Kennedy va enunciar el que seria un pilar de la seva doctrina. «**No hem de negociar mai per por, però no hem de tenir mai por a negociar**». Aquella idea xocava amb la bel·ligerància d'un Exèrcit governat fins llavors per la doctrina de la «**represàlia massiva**» d'Eisenhower, la disposició a usar armes atòmiques en resposta a qualsevol atac de l'òrbita soviètica. «**Kennedy creia que s'havia de tenir l'Exèrcit més fort perquè servis de dissuasió, però també pensava que la resposta militar no era la solució a cap problema**», explica Nasaw.

La seva presidència va començar com un sàinet. Després d'ordenar el rearmament més gran de la història del país en temps de pau, va autoritzar la invasió de Cuba a Bahía de Cochinos a càrrec de 1.400 exiliats anticomunistes entrenats per la CIA. L'Exèrcit i la intel·ligència li havien assegurat que, un cop arribessin a l'illa, els cubans s'aixecarien contra Castro, però va ser una mera fantasia i l'operació va acabar en un fracàs estrepitós després que el president es va negar a enviar-hi reforços aeris.

La seva desconfiança en els militars es va exacerbar i es va conjurar per lligar-los curt. «**Aquests fills de puta es van quedar asseguts amb les seves macedònies assentint, dient que funcionaria**», va dir després del fiasco referint-se als caps de l'Estat Major. Castro es convertiria en la gran obsessió de la seva presidència. Va intentar matar-lo, envair l'illa, sabotejar l'economia, tot un compendi de tàctiques de terrorisme d'Estat per acabar amb la seva revolució.

No ho va aconseguir, però sí que va aconseguir frenar el seu avanç a

l'Amèrica Llatina amb l'anomenada Aliança per al Progrés, una espècie de Pla Marshall concebut per promoure el desenvolupament i frenar la propagació del comunisme. Sonava bé. Reforma agrària. Construcció d'escoles i carreteres. Suport als reformistes moderats. «**Però no va funcionar perquè la prioritat no era el desenvolupament sinó la lluita contra el comunisme**», explica l'historiador Lars Schoultz, un dels més grans experts en drets humans a Llatinoamèrica.

El fracàs del Vietnam

En gran mesura, el que es va fer va ser apuntalar les dictadures de la regió amb ajuda i assessors militars. «**Els diners no es van gastar on més es necessitaven sinó als països amb més risc de contagi**», diu Schoultz. Al final van ser les grans corporacions nord-americanes les que en van treure més profit. Segons dades oficials, només un 2% del creixement econòmic generat per l'Aliança va repercutir en els pagesos pobres.

En la seva determinació per «**defensar la llibertat**», Kennedy també va intervenir al Sud-est Asiàtic, encara que, per regla general, ho va fer amb operacions encobertes de forces especials o assessors militars. Així es va fer a Laos i més tard al Vietnam, on va enviar 15.000 assessors per donar suport al corrupte règim de Saigon, posant així les bases per a la desastrosa intervenció nord-americana al país asiàtic. Els historiadors encara discuteixen avui si Kennedy hauria seguit el rumb de Johnson i Nixon, però sobre això només es pot especular.

Perquè fins i tot per als seus més íntims, Kennedy va ser un personatge difícil de desxifrar. Era un mestre de les aparences. «**T'has de ficar al cap que l'important no és qui ets. L'important és el que altres pensen que ets**», li va dir una vegada el seu pare, el financer i diplomàtic Joseph

Kennedy, tan ambiciós com mancava d'escrúpols.

Jack va semblar seguir el seu consell al peu de la lletra. Va exercir de pare modèlic quan en realitat va ser un faldiller de dimensions èpiques. I es va esforçar a transmetre una imatge de joventut vigorosa quan va ser un malalt crònic. El seu moreno perpetu no era res més que l'efecte col·lateral dels medicaments que ingeria, malgrat que gairebé res de tot això va transcendir llavors, gràcies a la complicitat del servei secret o els reporters de la Casa Blanca.

Mig segle després que el marxista Lee Harvey Oswald li prengué la

Va exercir de pare modèlic quan en realitat va ser un gran mujeriego. La seva imatge de salut ocultava un home malaltís

vida amb tres trets, o això diu la disputada versió oficial, és difícil saber qui va canviar més els EUA. Si Kennedy o Bob Dylan. Si la irresistible seducció de Camelot o Martin Luther King. I encara que JFK no fos el gran president que consideren la majoria dels seus conciutadans, el món li deu almenys dues coses. La primera és aquell tractat firmat el 1963 amb Nikita Khrushov que va prohibir els assajos nuclears, excepte els subterranis, el primer pas contra la carrera nuclear.

I la segona, i més important, la temperància i el seny que va demostrar durant la crisi dels míssils a Cuba un any abans. No s'ha estat mai tan a prop d'una guerra nuclear. Kennedy va desatendre les recomanacions dels seus assessors militars de bombardejar l'illa. Si no ho hagués fet, probablement la Història seria avui un lloc encara més desagradable. ■

En els 1.036 dies al capdavant del país, no va aconseguir que el Congrés aprovés ni una de les seves grans iniciatives legislatives

teix 22 de novembre de 1963 a l'Air Force One, unes hores després de l'assassinat de qui l'havia nomenat vicepresident malgrat la rivalitat que hi havia entre tots dos i davant una devastada Jacqueline Kennedy, que no va voler treure's el vestit amb la sang del seu marit.

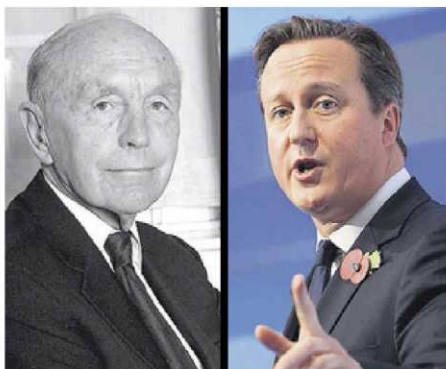
El país que va heretar Kennedy era un país alcaigut, ple d'odi i governat per uns vells narucs llegats per Eisenhower. Tant que n'hi va haver prou de l'idealisme de la seva oratòria, la seva modernitat i el glamur de Camelot per eixamplar l'horitzó i tornar-li la convicció en si mateix. Però la seva va ser, amb l'excepció de la brutal violència racial al sud, una presidència marcada per la política exterior. I així l'hi va deixar clar a Nixon en una conversa al despatx Oval. «**¿Potser hi ha algú a qui li importi un rave si el salari mínim és d'1,15 dòlars o d'1,25 en comparació amb coses com aquestes?**», va dir



Charles de Gaulle

EL LÍDER DE L'ELISI, que havia sobreviscut al nazisme i a la construcció europea, va cremar en la foguera del maig francès. No sembla que Hollande pugui eludir fàcilment la pira de la crisi.

François Hollande



Alec Douglas-Home

EL 'PREMIER', investit l'octubre del 1963, va ser abatut just un any després per l'estrella laborista Harold Wilson. Míg segle més tard, David Cameron tem que el seu 'wilson' sigui Ed Miliband.

David Cameron



Ludwig Erhard

EL CANCELLER ha passat a la història com el pare del miracle econòmic alemany de postguerra, els apunts del qual relleigeix ara Angela Merkel, per a estrangulament del sud d'Europa.

Angela Merkel



Alfredo Di Stéfano

DOS ASTRES segrestats. Aquell 1963, el madridista va ser captiu d'uns guerrillers veneçolans durant 72 hores; aquest 2013, el blaugrana és ostatge dels seus músculs fatigats.

Leo Messi



Audrey Hepburn

LA ICONA DE LA MODA des d'Esmorzar amb diamants va convertir el chic en el requisit número u d'una 'it girl'. Delevingne no apostata del credo, però juga a fer-se la salvatge.

Cara Delevingne



Jacqueline Kennedy

LA PRIMERA DAMA que va sintetitzar les ansies de glamur dels 60 i es va erigir en l'accessori més estílls de la Casa Blanca no té res a veure amb Michelle Obama, per més que s'hi entesti el 'Vogue'.

Michelle Obama



Ronald Biggs

EL MÉS BUSCAT el 1963 era Biggs, que va assaltar el tren correu de Glasgow. El 'The Wanted' pesa ara sobre l'exanalista de l'NSA, que ha destapat l'espionatge massiu d'Obama.

Edward Snowden



Mary Quant

LA DISSENYADORA va tirar les cotilles i es va entregar a la gresca colorista i la minifaldilla del 'swinging London'. Isabel Marant remou les cendres, amb H&M, les posa a l'abast de fashionistes 'low cost'.

Isabel Marant



José María de Porcioles

L'ALCALDE DE BARCELONA pare del 'desarrollismo' i el catalanisme franquista va governar a càmera ràpida fins que el va trepitjar el moviment veïnal. A l'impassible Trias, per ara, no el trepitja ningú.

Xavier Trias



JFK50 UNA ALTRA MIRADA AL MTE



Un burro carregat amb objectes de ceràmica a la barcelonina plaça de Colom, l'estiu del 1963.

'Porompompero' sense democràcia

La vida a Catalunya es dinamitza el 1963. La immigració i la natalitat disparen el consum, i els turistes arriben en massa. Però el franquisme és de ferro.

PER GABRIEL PERNAU

El 1963 és l'any en què Barcelona prohibeix la circulació de vehicles de tracció animal pel centre de la ciutat, de la inauguració de la plaça de Lesseps i del Museu Picasso. La postguerra comença a quedar enrere. El Pla d'Estabilització del 1959 va posar fi a l'autarquia i Catalunya reprèn la segona revolució industrial que la guerra civil havia truncat. La població creix a un ritme desbocat gràcies als milers de persones que arriben a Barcelona cada any. No obstant, i com a la Xina d'avui, la prosperitat econòmica no va acompanyada de democràcia.

Manolo Escobar, Rocío Jurado i Gracita Morales debuten en el cine amb *Los guerrilleros* i el Coliseum estrenava *55 días en Pekín*. Un diari costa 2 pessetes, la barra de pa de mig quilo, 7,5. A l'empara del Pla Marshall, obren els primers supermercats i es popularitzen els grans magatzems. El 1962 s'havia inaugurat a la plaça de Catalunya una sucursal de la cadena nascuda a Madrid el 1940, El Corte Inglés, i el 1963 els magatzems Jorba, del Portal de l'Àngel, són adquirits pel seu gran rival, Galerías Preciados.

Malgrat incorporar-se de forma progressiva al mercat de treball, la consideració social de la dona continua sent la de mera procreadora i mestressa de casa. A ella es dirigeix una infinitat de campanyes publicitàries. «**Quan les senyores prefereixen Bru, deu ser per alguna cosa**», diu un anunci de rentadores.

Arriba el 600

El consumisme irromp en la societat amb la força d'un tsunami. Les compres a terminis substitueixen les cartilles de racionament, i posen a l'abast de les classes mitjanes productes fins ara reservats a unes elits. Les famílies anhelant adquirir un Seat 600 que els permeti sortir de la ciutat i banyar-se a les platges del Garraf de la Costa Brava, o escapar-se a Andorra a comprar productes prohibits. Per a molts, el 600 és més que una promesa de llibertat; és la llibertat mateixa.

L'utilitari costa 65.000 pessetes, la meitat que el 1400-C, un altre model de la casa. Per satisfer la forta demanda, les cadenes de muntatge de Seat a la Zona Franca treuen fum. De les 2.500 unitats produïdes el 1957, l'any del seu debut, es passa a les 35.000 el 1963.

A la costa, el bikini i les sueques causen estralls, i transformen estils i costums de petites poblacions pesqueres com Lloret de Mar o Platja d'Aro. Malgrat que ja té tres anys, *El Porompompero* de Manolo Escobar segueix sonant en boîtes, xiringuitos de platja i festes privades. Amb l'eclosió del turisme de masses, la febre constructora envaeix el litoral i els propietaris d'hostals s'afanyen a aixecar grans complexos hotelers per acollir-hi l'horda de visitants nòrdics que ens envaeix. Durant aquest any, tres milions i mig de turistes, un 34% més que l'any anterior, creuaran els punts fronterers de Girona. En tan sols cinc anys, els ingressos derivats pel turisme a Espanya s'hauran triplicat, fins a superar la quantitat de 70.000 milions de pessetes.

L'any 1963, Vázquez Montalbán i Eduardo Mendoza són autors encara inèdits. Mercè Rodoreda, a l'exili, acaba de publicar *La plaça del Diamant*, mentre que Salvador Espriu, amb 50 anys acabats de fer, ha tret *Llibre de Sinera* i es converteix en un símbol de les reivindicacions nacionals catalanes.

El creixement econòmic no va acompanyat de més drets individuals. Hi ha prosperitat sense demo-

cràcia. A nivell polític, a Catalunya sorgeix un corrent de fons contrari al franquisme que coincideix amb l'accés a l'edat adulta de les primeres generacions nascudes després de la guerra, el renaixement del moviment obrer i la massificació de la universitat.

El 1963 marca el final de la lluita armada contra el franquisme a Catalunya. A l'agost, la guàrdia civil acaba amb la vida de l'últim maquis, Ramon Vila, *Caracremada*, en una emboscada en una masia pròxima a Castellnou de Bages. Sectors in-

El 'caudillo' visita Barcelona i la seva desfilada en un Rolls Royce descobert és seguida per centenars de milers de persones

fluents de la societat, com una part de la burgesia i de l'església de base, han emprès el camí d'oposició no violenta al règim. A la Joventut Obrera Catòlica, creada el 1956, i a Òmnium Cultural, el 1961, s'hi afegiren les Comissions Obreres de Catalunya, el 1964.

Això sí, la visita de dues setmanes de Franco a Catalunya el juny del 1963 transcorre sense novetat. L'arribada a Barcelona del dictador i la desfilada en Rolls descobert és seguida per centenars de milers de persones, després que els mitjans de comunicació incitessin la població a «**ser presents en la triomfal rebuda que el 'caudillo' es mereix**» i a expressar-li el reconeixement per la seva «**extraordinària tasca de govern**». Perquè l'afluència sigui màxima, les autoritats ordenen el tancament de les empreses a les tres de la tarda.

Durant un acte en una localitat del Vallès afectada per les inundacions de l'any 1962, fins i tot es pot veure una pancarta que proclama «**Viva Catalunya, visca Espanya**». Tres mesos més tard, Salomé i Raimon guanyaran el Festival del Mediterrani amb una cançó en català, *Se'n va anar*. Una flor de tardor.

Des del 1960, la llei permetia traslladar peticions al Govern. Aprofitant aquesta bretxa, Òmnium Cultural inicia, al maig, una campanya de presentació d'instàncies perquè es regularitzi l'ensenyament i l'ús del català en els mitjans de comunicació. S'arribaran a presentar més de 10.000 instàncies, que l'Executiu desestimarà amb l'argument que aquesta petició atempta contra el Fur dels Espanyols. Argumentarà que, si cedeixen, la resta d'espanyols se sentiran vexats i perjudicats, perquè a Espanya no hi pot haver privilegis. Així que Òmnium serà clausurada i els principals promotors de la Campanya de les Instàncies acabaran detinguts.

Al mes de novembre, l'abat de Montserrat, Aureli Maria Escarré, denuncia al diari francès *Le Monde* la política de Franco contra Catalunya. L'any 1965 serà obligat a abandonar el país. ■



Susan Sontag

EL FEMINISME es va formar amb veus com la de Susan Sontag, llegat que la periodista anglesa Caitlin Moran treu a passejar amb el seu rockanroller 'Cómo ser mujer'. No inventa res, però ho oxigena tot.

Caitlin Moran



'Els ocells'

LA PEL·LÍCULA de la cartellera era aquest clàssic en què Alfred Hitchcock feia patir la seva rossa del moment, Tippi Hedren. 50 anys després, l'angoixa és espacial i tortura Sandra Bullock.

'Gravity'



Marisol

L'ADOLESCENT dels 60 va ser aquesta rossa eixerida que al créixer va recuperar el seu nom, Pepa Flores, i es va esfumar. Cyrus també renega del seu passat Disney atrinxerada en el pop de 'peep xou'.

Miley Cyrus



Salomé

LA VEU CATALANA sortia llavors dels pulmons de Salomé, guanyadora del festival del Mediterrani amb 'Se'n va anar'. Avui la veu porta el 'copyright' de Silvia Pérez Cruz, artista punt i a part.

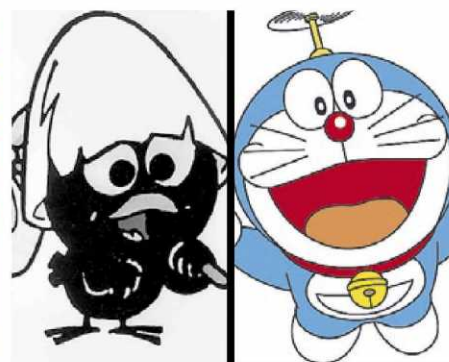
Silvia Pérez Cruz



Rosa Parks

L'ACTIVISTA, que vuit anys abans s'havia negat a cedir el seient a un blanc a l'autobús, va encendre la flama dels drets civils i de la desobediència que avui ha reprès la PAH.

Ada Colau



Calimero

EL DIBUIX ANIMAT Calimero va néixer el 1963 per anunciar el detergent AVA. El seu nét més avantatjat és el gat robot Doraemon, que no té orelles però sí un basar xinès a la butxaca.

Doraemon



Brigitte Bardot

LA 'SEX BOMB' de llavors tenia accent francès, llavis carnosos i melena rossa i salvatge. Excepte l'accent, Scarlett Johansson compleix tots els requisits més un: no és una pessima actriu.

Scarlett Johansson



Francisco Franco

DOS GALLECS molt diferents, separats per mig segle de temps i idees, a les regnes d'Espanya. De la mà de ferro del 'caudillo' a les tisorades impassibles de l'actual president.

Mariano Rajoy



Tom Jones

LA BOMBA SEXUAL MASCULINA aflorava en el remenament testosterònic i els pèls al pit del tigre de Gal·les, a qui el seu successor en el gènere li deu semblar massa depilat per al seu gust.

Chris Hemsworth



HISTÒRIA ■ HI HAURÀ UN HOMENATGE, CONCERT I ES PODRÀ VISITAR LA SEVA CASA A LA LOCALITAT ON VA NÉIXER L'ANY 1908

L'Arboç recorda els 50 anys de les paraules d'Escarré contra Franco

L'abat de Montserrat va criticar en una entrevista a 'Le Monde' el règim franquista i va reclamar la catalanitat. Per les seves idees es va haver d'exiliar a Itàlia i renunciar a ser abat

JOSÉ M. BASELGA

«Allà on no hi ha llibertat autèntica no hi ha justícia. I això és el que passa a Espanya». L'abat de Montserrat Aureli Maria Escarré (1908-1986), que va néixer a l'Arboç, exposava al món, a les pàgines del diari *Le Monde* la situació que es vivia a Espanya. Era el 14 de novembre de 1963.

Les seves paraules li van valdre les crítiques del règim de Franco i Escarré es va convertir en l'abat de Catalunya i en un símbol de llibertat. Coincidint amb l'aniversari d'aquella entrevista, l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya (APEC) ha impulsat una sèrie d'actes. El grup de CiU de l'Arboç també ha organitzat un homenatge.

L'abat Escarré s'atrevia a qüestionar públicament el règim de Franco. A les pàgines d'un dels diaris més prestigiosos d'Europa, la jerarquia de Montserrat explicava al món la contradicció entre la veritat evangèlica i el règim del país. Escarré parlava també de nacionalitat catalana, de presos polítics, de falta de justí-

cia social i que Catalunya «com tota minoria, tenim el dret de la nostra cultura, la nostra història i els nostres costums, que tenen una personalitat pròpia en el si d'Espanya».

Paraules actuals

Teresa Carreras, presidenta de l'APEC, destaca que «en uns moments en què la democràcia sembla desgastada i existeix el risc del populisme», les paraules de l'abat de Montserrat guanyen força «amb principis com la llibertat, dignitat, equitat i justícia».

En aquest sentit explica la presidenta de l'APEC que «Escarré està considerat un lluitador per la justícia social i els drets individuals i col·lectius en la línia de Luther King», i va lluitar «per la llibertat d'expressió, de consciència i d'opinió com essència de les llibertats humanes».

Així el record a l'abat Aureli Maria Escarré amb motiu de l'aniversari de la seva entrevista a *Le Monde* també vol ser un homenatge als periodistes que van treballar sota les condicions que imposava el llavors Ministerio de Información y Turismo i que so-



L'abat Aureli Maria Escarré va ser un símbol contra les injustícies i per la catalanitat, a més de criticar el règim de Franco. FOTO: ABADIA DE MONTSERRAT

ta la Ley Fraga imposava la censura prèvia.

Le Monde a Catalunya va encarregar l'entrevista a Josep Benet

i Albert Manent. Quan va veure la llum, el Vaticà, el règim de Franco i part de la pròpia comunitat de Montserrat es van po-



La portada de 'Le Monde' del 14 de novembre de 1963. FOTO: DT

sar les mans al cap. L'abat Escarré es va haver d'exiliar el 1965 a la localitat italiana de Viboldone i el 1966 es va veure forçat a renunciar al títol d'abat de Montserrat.

L'Arboç

El grup de CiU de l'Arboç prepara també un homenatge al seu fill il·lustre. A la localitat es conserva la que va ser casa de la família i que es podrà visitar a final de mes. També es farà una ofrena i un concert davant el seu monument, on hi ha inscrites les seves paraules: «que el Senyor accepti la nostra voluntat i els nostres sacrificis per a una Catalunya més cristiana i més responsable».

EXTRACTE DE L'ENTREVISTA DE 'LE MONDE' A L'ABAT ESCARRÉ EL 14 DE NOVEMBRE DE 1963

'Catalunya és una nació, entre les altres nacionalitats espanyoles

– Què pensa del moment actual d'Espanya?

– [...] dividida en dos bàndols. No tenim darrere 25 anys de pau, sinó 25 anys de victòria. Els vencedors, comptant-hi l'Església, que es trobà obligada a lluitar al costat d'aquests, no han fet res per tal de posar fi a aquesta divisió: representa un dels fracassos [...] d'un règim que es diu cristià, però no obeeix els principis [...].

– Per què l'Estat no és cristià?

– El poble ha d'escollir el seu govern i ha de poder canviar-lo:

això és la llibertat. Necessita llibertat de premsa, de sinceritat, d'informació. Què ha passat amb la 'carta dels intel·lectuals'? Per què hi ha hagut aquests atacs en la premsa? El govern no té dret d'abusar del seu poder, ha d'ésser una administració en el món, de Déu i un servidor del poble. La falta d'informació és contrària a la doctrina de l'Església i això ha de presentar uns problemes de consciència als dirigents catòlics d'un estat que, si no canvia de principis polítics, no es pot dir catòlic.

[...]

– Encara m'interesso pels presos polítics, que amb la seva existència constitueixen un dels aspectes més penibles del règim. La seva presència a les presons té relació amb la pau que el règim no ha assolit d'establir. Em preocupen aquests presos del penal de Burgos, [...] incomunicats per haver seguit la seva consciència.

– Montserrat és el centre més important de la cultura i al mateix temps el més popular.

– La història ha fet de nosaltres el centre espiritual i el santuari

nacional de Catalunya. Continuant l'obra del meu antecessor, l'abat Marçet, he volgut que els monjos posseïssin una cultura sòlida. Montserrat, que es troba 'fora del món', s'interessa pel món i per la seva època; potser per aquesta raó pensam amb un criteri ben ampli.

[...]

– Catalunya és un dels típics exemplars al qual es pot aplicar l'encíclica, per la referència a les minories ètniques. L'Estat ha d'afavorir aquestes minories i la seva vida cultural: el règim dificulta l'expressió de la cultura catalana. Fent ús del dret de petició reconegut per la llei, jo mateix, amb cent persones més, vam escriure una carta fa uns quants mesos al vicepresident del govern, el general Muñoz

Grandes, demanant-li llibertat per a la cultura catalana; fins ara no n'hem obtingut resposta.

– Ens diuen que els catalans són separatistes.

– La gran majoria no ho són, de separatistes. Catalunya és una nació, entre les altres nacionalitats espanyoles. Com tota minoria, tenim el dret de la nostra cultura, la nostra història i els nostres costums, que tenen una personalitat pròpia en el si d'Espanya. Som espanyols, no pas castellans.



LA PLUMILLA

ANTONI COLL I GILABERT

@Collgilabert

La entrevista a Escarré

Hoy se cumplen 50 años de la entrevista que concedió el abad Escarré al corresponsal de *Le Monde* en España, José Antonio Novais, y que le valió el exilio.

La conversación fue cocinada por Albert Manent y Josep Bennet, que redactaron las preguntas y acompañaron al periodista a Montserrat. Comieron con la comunidad y luego se encerraron en un cuarto, donde el abad largó al corresponsal un monólogo, publicado luego en forma de entrevista.

Lo que irritó al gobierno de Franco fue, sobre todo, que Aureli M. Escarré negara que en España hubiera habido 25 años de paz y dijo que eran de victoria. Cuando apareció, en primera página de *Le Monde*, Mariano Calviño, consejero nacional del Movimiento, hizo una gestión oficial ante el abad, para que desmintiera haber hecho tales afirmaciones.

«¿Usted reconoce en ellas lo que dijo?», le preguntó más o menos. «No del todo –contestó Escarré–, pues las han dulcificado».



AGENDA

Per informar d'activitats cal registrar-se a www.lavanguardia.com/agenda

Barcelona ciutat

Poemes Patriòtics. Núria Feliu presenta el seu llibre i llegeix poemes. Fundació Jordi Sierra i Fabra. Carreres i Candi, 80 (18.30 hores).

El lugar más feliz del mundo. Presentació d'aquest llibre de David Jiménez, en el qual l'autor torna al reportatge literari.

Pavelló de Sant Manuel, recinte modernista de Sant Pau. Av. Sant Antoni Maria Claret, 167 (19 hores).

Setmana de l'Humor Llatinoamericà. Nova sessió de la setmana, amb el semiòleg veneçolà Víctor Fuenmayor, que presenta la sessió *Teoría i pràctica de la risibilitat política* (19 h, gratuït). Celebració dels 20 anys de Pallassos sense Fronteres, una entitat sense ànim de lucre i amb molt d'ànim per fer riure (20.30 hores). Casa Amèrica Catalunya. Còrsega, 299, entresòl. Gratuït.

Catalunya i Rosalía de Castro. 150 anys de 'Cantares gallegos'. En el marc dels homenatges en el 150è aniversari de la publicació de *Cantares gallegos*, el Centre Dona i Literatura organitza una taula rodona. Institut d'Estudis Catalans. Carme, 47 (19 hores).

Teràpia de risc. Presentació d'aquest llibre d'Amàlia Lafuente. Ateneu Barcelonès. Sala Sagarra. Canuda, 6 (19.30 hores).

Consumé Panchi y el nuevo orden mundial. Xerrada-espectacle en clau d'humor a càrrec de la companyia Dejabugo. Gratuït. Centre cívic ViHa Florida. Muntaner, 544 (19.30 hores).

VII Mostra de Cinema Indígena de Barcelona. Inauguració de la mostra que girarà sobre el tema *Viure bé*, en la qual es projectaran una desena de pel·lícules i hi participaran representants indígenes. S'hi projecta el documental *Por un B'aktun descolonizado*, de Henry Morales, Domingo Hernández Ixcoy, i Carlota Muñoz (Guatemala, 2012). Gratuït. Espai Jove La Fontana. Gran de Gràcia, 190 (19.30 hores).

SOLEDAD VÉLEZ
Heliogàbal, 22 h
Ramón y Cajal, 80
6 euros
www.heliogabal.com

La cantant xilena establerta a València està presentant per escenaris d'Espanya el seu nou àlbum, 'Run with wolves', que ha confirmat totalment les bones sensacions que havia deixat amb el seu anterior 'Wild fishing'. La seva magnífica capacitat compositora equilibra la seva inconfusible i extraordinària manera de cantar.

Soledad que acompaña

ESTEBAN LINÉS
Barcelona

Es seus discos han rebut nombrosos qualificatius, des de "colpidors" fins a "anginosos", però ella, Soledad Vélez, és la personificació de la dolçor quan explica la seva complexa carrera. La vam poder degustar el mes de maig passat a la sala Barts dins del Guitarr Festival BCN, i avui es podrà fer el mateix a l'Heliogàbal, on presenta el disc *Run with wolves*.

Vélez és compositora, cantant i multiinstrumentista xilena que viu a València des del 2008. "Vaig venir per fer música; aleshores estava estudiant Arquitectura a Xile i el meu pla no era anar-me'n tan lluny. Però allà vaig conèixer un músic valencià que, després de sentir la meua música, em va acabar convenent que havia de venir a Espanya. I vaig venir sola, als 19 anys". Va desgranant els records al costat de Jesús de Santos, guitarrista valencià i coproductor de l'àlbum, amb el qual està fent la gira de concerts de presentació. En aquell temps, Soledad Vélez estava profundament imbuïda de blues: "Quan vaig descobrir de petita que m'agradava tant la música, me'n vaig anar als orígens, al blues, perquè em transportava a un altre món, on em sentia segura i feliç".

A més de la seva classe com a escriptora i compositora de melodies, Vélez deixa empremta sobretot per la se-

va vis vocal, sempre en anglès, per la seva manera profundament sentida d'exterioritzar emocions. Ja es va poder comprovar al seu anterior disc *Wild fishing* i ara a *Run with wolves* (Absolute Beginners).

Hi ha una frase seva que reflecteix el seu caràcter i la naturalesa de la seva música:

n'hagi anat em feia sentir-me també molt culpable". Més tard, fa un any i mig, va viure un estat de profunda ansietat i angouxa. "Sí, és cert. Estava molt nerviosa, i se'm creuaven els sentits. Veia coses que no passaven, llops, coses que s'evaporaven... i vaig pensar a aprofitar aquesta situació per al meu disc", somriu.



Soledad Vélez, en una fotografia promocional del nou disc

"Tot el que escric ho he viscut", i que ella confirma. "La meua vida ha estat molt difícil. Sóc la segona de set germans, i a mesura que vaig anar creixent em vaig haver d'anar fent càrrec d'ells per coses de la vida. El fet que me

La comparen amb vocalistes llampants com Nina Simone, Diamanda Galas, Maika Makovski o PJ Harvey, i confessa: "Algunes d'aquestes comparacions m'emocionen i em fan feliç, perquè són referents de donasses que s'imposen en un escenari sense que prevalgui allò d'"ai, mira que guapa que és"". ●

Dijous concert. El quartet de corda Bruc de Cambra interpreta obres de Mendelssohn. Conservatori Municipal de Música. Bruc, 112 (20 hores). Gratuït.

Prensa i dictadura: l'abat Escarré a 'Le Monde'. Inauguració d'aquesta exposició amb motiu dels 50 anys de les declaracions de l'abat Escarré al diari francès *Le Monde*. Col·legi de Periodistes. Rambla Catalunya, 10, principal (20 hores).

XVI edició del Concurs de Primavera dels Col·legis Majors de la Universitat de Barcelona. Concert dels guanyadors del concurs. Paraninf de la Universitat de Barcelona. Plaça de la Universitat (20 hores).

Maarten Swaan en concert. Maarten Swaan és un cantant, compositor, músic holandès, i també un dels fundadors de la popular banda holandesa-americana anomenada Melou. Niu Barcelona. Almogàvers, 208 (20.45 hores). Entrada gratuïta.

Naïf. En aquest espectacle, Toti Toronell investiga en profunditat la figura del pallasso i busseja en la seva essència. La Seca Espai Brassa. Flassaders, 40 (dimecres a dissabte, 21 h, diumenges, 19 hores). 14 euros.

MIRA. Music & Visual Arts Festival. Entre avui i dissabte se celebra la tercera edició d'aquest festival, en què la música no només s'escolta sinó que també es veu. Fabra i Coats. Fàbrica de Creació. Sant Adrià, 20. 25 euros. www.mirafestival.com

Del que mengen les bèsties. Representació d'aquest espectacle dirigit per Oriol Morales i Aleix Plana, i interpretat per Marta Figuls i Karolina Lee Glueck. Gratuït. Centre cívic Drassanes. Nou de la Rambla, 43 (21 hores).

Nits d'òpera. La Petita Companyia Lírica de Barcelona presenta àries i conjunts d'òpera de Mozart, Donizetti, Verdi i Bizet entre d'altres. Palau Dalmau. Montcada, 20 (23 hores). 20 euros.



VOLVIURE EN

#CATALUNYA LLIBERTAT

PRESENCIA

10 - 11 - 2013


9

L'abat Escarré va dir prou

Fa 50 anys que l'abat de Montserrat va denunciar el règim franquista en una entrevista a 'Le Monde'

SERGI PICAZO

● 14 de novembre de 1963. Ple franquisme. Els anys grisos de nacionalcatolicisme cauen sobre Catalunya. I, de cop, sorgit de les entranyes de la muntanya de Montserrat, l'Abat Escarré fa una esmena general: "El règim espanyol es diu cristià però no obeeix els principis de base del cristianisme." No ho diu en cap homilia. Ho diu a la primera pàgina del prestigiós diari francès *Le Monde*. L'entrevista és una bomba de rellotgeria. Ho llegirà tot Europa: des de Madrid fins a Moscou passant pel Vaticà. Aquell pas endavant de l'abat de Montserrat va significar un abans i un després en la fi del suport cap al règim franquista a Catalunya –sobretot pels catòlics– i a l'estranger. Aquesta setmana es compliran just 50 anys del dia en què l'Església catalana va dir prou.

A tres columnes i amb un titular en negreta a la portada de *Le Monde*. L'abat Aureli Maria Escarré reivindicava, com a portaveu del monestir de Montserrat, que "no hi pot haver justícia sense llibertat" i que "el poble ha d'escollir el seu govern i poder canviar-lo si ho desitja: això és llibertat". Eren finals dels 60. L'Església catòlica, que havia donat suport al règim de Franco en els seus inicis, no havia aixecat la veu amb tanta contundència com ho feia ara. L'abat arribava a 



Aureli Maria Escarré. ARXIU

10 PRESENCIA
10 - 11 - 2013

VOLVIURE EN

#CATALUNYA LLIBERTAT

Sobre les declaracions d'Escarré a 'Le Monde'

Crònica inèdita de fa 50 anys



Àlvar Maduell
Periodista i
historiador

"Barcelona, 24 de desembre del 1963.

Acabo de veure el sobre d'una carta, arribada avui de Montserrat. Pel camí han obert el sobre i l'han tornat a tancar matusserament.

És el primer fet de anormalitat que puc contemplar amb els meus ulls. I el que em decideix a escriure aquestes notes. Fa alguns dies que pensava en aquesta possibilitat, però no em decidia. Aquest sobre immoralment obert m'ha determinat.

Ja fa dies que passen entre nosaltres coses estranyes. Qui sap si portaran cua. Per això voldria recollir els batecs que em puguin arribar.

* * *

No sé per on començar...

Trío el 12 de novembre [de 1963] perquè vaig assistir a la primera representació de *L'òpera de tres rals* de B. Brecht al Palau de la Música. Aquesta representació havia estat impedita dies enrere, com consta en l'esborrat del mateix programa repartit. Vaig anar-hi amb el pare Jordi [Llimona] ja amb la convicció –almenys seva– de manifestar-se en favor de quelcom avançat, esquerre i un xic subversiu.

El cas és que, en sortir, algunes noies de Pax Christi van comunicar que *Le Monde* havia publicat el nom del pare Jordi [Llimona] com a firmant d'una carta de protesta adreçada a Madrid. Però que un altre número d'aquest diari no havia traspasat la frontera.

Havia precedit una vaga d'Astúries, a les mines, i s'havia llegit la refutació del ministre Fraga a una carta d'uns intel·lectuals, però no la mateixa carta. El pobre senyor Fraga havia volgut atribuir a "maniobra comunista" aquella carta, però, responent públicament i no permetent que els altres responguessin públi-

cament, va fer un mal joc per a ell; i va posar peu en fals.

Un dia, penso que era diumenge, potser el mateix 17 de novembre, al refector [del convent dels caputxins de Sarrià], a l'hora de sopar, hi havia l'exemplar de *Le Monde* on sortia el nom del pare Jordi [Llimona] com a firmant de la carta damunt dita, i corrien també dos papers rars. Eren dues fotocòpies dels dos bocins de les declaracions que el pare abat Escarré va deixar publicar a *Le Monde*. Es llegien molt o força difícilment, però vaig saber què deien.

La meva observació pública, llavors, va ser que allò de declaracions només en tenien el nom. En realitat, les idees havien estat molt pensades i precisades, molt exactes, tot i que se'ls hagués donat la forma exterior d'interviu.

Les fotocòpies eren degudes al fet que *Le Monde* no podia travessar la frontera.

Aquells dies, el rector de Sant Medir [Josep M. Vidal i Aunós] va anar a París a preparar un congrés sobre parròquies, i allà de seguida li van dir si ja coneixia les declaracions. No en sabia res. Va adquirir un exemplar del diari i el va introduir en la seva tornada.

Dins els mateixos plec del diari *Le Monde*, en data posterior, hi anaren ficats alguns exemplars d'aquella data precedent.

El cas és que el text es coneixia i molts se sentiren cridats a la tasca de fer còpies i traduccions d'aquelles declaracions, en substitució dels diaris, tan conscients com sempre de quina és la "seva" missió.

Jo recordo haver dit ben aviat que no estava completament d'acord amb les declaracions de l'abat. I el desacord estava en l'aplicació del text referent a les minories de l'encíclica *Pau a la Terra* [de Joan XXIII] a Catalunya.

Catalunya no és una minoria, deia jo.

Minoria és un retall d'una nació agafat dins les fronteres d'un altre estat.

Catalunya és una nació ocupada per un altre estat. Catalunya no és minoria. Catalunya és una colònia.

Les declaracions de l'abat es veu que havien tingut el seu ressò a l'estranger i s'havien comentat.

Diu que al concili [que se celebrava llavors al Vaticà] molts bisbes l'endemà anaren a felicitar els [bisbes] espanyols a causa d'aquelles declaracions, i que alguns, com el bisbe de Lleida [Aurelio del Pino], no sabien quina cara fer.

Es veu que a Roma es reuniren els bisbes de la Tarraconense per comentar el fet. He sentit a dir que el bisbe [Narcís] Jubany va dir calmament, contra altres escandalitzats, que potser aquell gest l'haguessin hagut de fer ells, ja de temps.

El bisbe [Josep] Pont i Gol es veu que prengué la paraula decididament i va fer un parlament bastant clar i abrondat.

Cap diari espanyol –modèlicament– havia deixat traslluir res del que l'abat declarava.

De cop i volta, el dia 7 de desembre surt el número d'*El Español* publicant íntegrament el text de les declaracions, envoltant una frase de [José?] Bergamín que prometia l'enderrocament del règim si els espanyols coneguessin aquestes declaracions. Amb pedanteria diu que publiquen les declaracions a veure si serà veritat la profecia.

El text traduït de l'abat anava acompanyat d'un intent de refutació, reduït a les aparences, sense penetrar en el fons de cap de les qüestions plantejades. Igualment es publicaven declaracions genèriques d'alguns bisbes i un bocí d'un sermó de l'abat [Antoni M.] Marcet lloant Franco i la seva victòria.

Jo, diumenge matí, anant a [peu a la parròquia de] Sant Medir, vaig pregun-

“

Escarré va dir al diari francès que "el poble ha d'escollir el seu govern i poder canviar-lo si ho desitja: això és llibertat"

“

L'Església catòlica, que havia donat suport a Franco, no havia fet una condemna tan dura del règim com la d'Escarré

denunciar el franquisme afirmant que "no tenim darrere nostre 25 anys de pau –com deia la propaganda franquista– sinó 25 anys de victòria". En paraules seves, "actualment després de tants anys d'injustícia el poble està irritat". També afirmava que s'havia interessat pels "presos polítics" i que la seva existència a l'Estat espanyol era un fet "penós". També defensava Cata-

lunya i el català, i arribava a dir en aquella època que "nosaltres som espanyols però no castellans". Reivindicava, en resum, que el poble pogués triar el seu govern, garantir la llibertat de premsa, la fi del clima de guerra civil i defensar la llengua catalana, no com "un deure, sinó com una necessitat" ja que "quan es perd la llengua, la religió també tendeix a perdre's". La reac-

ció de Franco va ser extremadament contundent: l'abat Escarré va ser convidat al desterrament –a Itàlia– sense poder tornar a oficiar missa a terres catalanes. Moriria només cinc anys després d'aquell exili forçós.

La intrahistòria de l'entrevista a *Le Monde* té molt de suc. Va ser una iniciativa dels activistes antifranquistes Josep Benet



tar als quioscs que vaig trobar si tenien *El Español*. Enlloc no el vaig trobar i es veu que s'havia esgotat en un instant ja el mateix dissabte. Sé que al meu germà Antoni [Maduell] n'hi compraven un exemplar que tenia per 10 duros. I no el va vendre.

A Sant Medir vaig trobar recollida tota la premsa del dia. I hi va haver la sorpresa més grossa. Vaig llegir *El Español*, però sobretot *Solidaridad Nacional*. Amb un títol de mitja plana inicial, tot ben sucat d'un vermell espès, es deia que l'abat del Valle de los Caídos, Fr. Justo Pérez de Urbel, havia mesurat degudament el gest del seu confrare de Montserrat. Es veia tota la ràbia de la *Soli* en l'amplor i vermellor del seu títol. Es veia tota la ràbia de l'abat governamental en els mots "dimisionario" i "enredador".

Prudentment *La Vanguardia* i *El Correo Catalán* no van publicar res de les observacions de Fr. Justo. *Diario de Barcelona* va reproduir la mateixa notícia tan "orquestrada" de la *Soli* sense l'orquestració. El *Diario* va complir bé informant, però feia riure aquesta "informació" quan mai ningú no havia dit res que l'abat hagués fet declaracions. De tota manera, aquest tipus d'incongruències és habitual i corrent en la premsa estampada sota aquest règim. S'informa el que convé i quan convé.

A la rectoria de Sant Medir, a l'hora de dinar [on jo era convidat cada diumenge, acabada la feina a l'església], van brindar per l'abat i les seves declaracions de veritat, en bé de tots.

Es va donar el cas que, aquell mateix dia 8, el full dominical del convent de Sarrià publicava l'article *El pecat del silenci*, degut al pare Daniel [Josep Massana], i que s'ajustava prodigiosament a



Francisco Franco i Carmen Polo durant una visita al monestir de Montserrat. ARXIU

les circumstàncies. Va ser una casual coincidència. El full ha tingut gran èxit i anomenada, amb notable desconsol del pare Daniel, puix ell no participa pas massa del tot de la mentalitat que manifesta aquell article, inspirat en el n. 1 de *Cuadernos para el Diálogo*. Personalment i per telèfon es van fer moltes demandes d'aquest full, però el mateix autor va retirar tots els números sobrats, evitant la seva ulterior difusió. Es veu que s'han escampat per Barcelona i alguns potser n'han tret còpies. El mateix pare abat el va veure. El més sorprenent del cas és que el pare Daniel ha estat heroi sense pensar-ho, sense voler-ho, i fins contra la seva voluntat i ideologia.

Semblava que ja tothom hagués tirat terra a sobre de l'assumpte quan diumenge, a Sant Medir, parlo amb un xicot que aquell matí -dia 22- havia de participar a una reunió al Casal de Montserrat antic, al carrer dels Arcs. No van poder realitzar la reunió perquè van

trobar que l'arxiu, llibres de monsenyor Batlle i papers... havia estat cremat aquella nit. Pels murs es trobaven inscripcions d'aquest estil: "Viva la unidad de la patria", "España una", "La lengua española es la lengua de todos"... No són ben exactes, possiblement, però l'aire era aquest.

Opinió del xicot aquell era que havien estat els membres de l'OJE, certa organització dependent de la Falange.

Arribo a casa [Sarrià] a la tarda i ja el pare Basili [de Rubí] sabia i em comunica la nova. Coincidència de detalls.

Els diaris han donat coneixement d'aquest incendi en el capítol de successos, afegint que "no son de lamentar desgracias personales".

Ahir al vespre, 23 de desembre [de 1963], es va aplegar una multitud fent una manifestació de protesta, cantant el Virolai pel carrer, des de la plaça de Catalunya al palau episcopal. Es veu que volien una intervenció del bisbe [Gregorio Modrego]. Diuen si la policia va tirar alguns trets a l'aire, però la manifestació fou pacífica.

Els diaris avui no n'han fet cap, ni la més petita, menció.

Durant aquests dies cal recollir el fet de la clausura de l'Òmnium Cultural, els premis de Santa Llúcia, la conferència de Joan Fuster a Franciscàlia...

(Text manuscrit de la llibreta D 21)
Alvar Maduell

SQV, 28 oct. 2013

Homenatge a Montserrat durant el funeral

Escarré va morir el 21 d'octubre de 1968 i tres dies després es va oficiar el funeral a la Basílica de Montserrat amb una assistència massiva de catòlics. Unes setmanes abans el doctor

Trueta va avisar del seu mal estat i va demanar que el portessin a Catalunya per enterrar-lo al seu país. El 1965 el govern franquista l'havia convidat a abandonar Catalunya i va ser enviat

al Vaticà, que el va confinar al monestir de Viboldone (Lombardia) només acompanyat pel seu secretari, Aureli Argemí i Roca. El 1966 Franco el va obligar a renunciar al títol d'abat.

-que anys després va arribar a ser candidat a les eleccions pel PSUC- i Albert Manent. Tots dos van pensar que era el moment que l'abat Escarré fes un pas endavant i fes públiques unes queixes que ja feia anys que feia en privat. Una part de l'Església, amb el pas dels anys de la dictadura, havia anat abandonant el suport al règim i a servir d'aixopluc per a activitats polítiques



El titular de portada va ser: "El règim espanyol es diu cristià però no obeeix els principis de base del cristianisme"



Els activistes Josep Benet i Albert Manent van convèncer l'abat d'acceptar l'entrevista per fer pública la seva condemna

12 PRESENCIA
10 - 11 - 2013

#CATALUNYA LLIBERTAT

VOL VIURE EN

El pare abat Escarré D'abat de Montserrat a esdevenir l'abat de Catalunya

Joan Vallvé i
RiberaExconseller de la
Generalitat

Explicar avui, l'any 2013, el que va representar la persona del pare abat de Montserrat i les seves declaracions al diari *Le Monde*, el 14 de novembre del 1963, es fa difícil, el marc on el personatge es va moure és molt diferent del que tenim avui. L'any 1963 el mapa del món, i conseqüentment el d'Europa, era un mapa dividit en dos blocs enfrontats i amb un diàleg molt limitat. El president Kennedy havia visitat Berlín feia pocs mesos i havia posat de manifest aquella divisió, que a Alemanya dividia una nació i a Berlín, una ciutat.

A Catalunya vivíem el règim franquista sense cap de les llibertats fonamentals: ni llibertat d'expressió, ni de reunió, ni d'associació, de sindicació, de manifestació. Proscrit l'ús públic de la llengua catalana als diaris, a la ràdio, a la televisió, a l'escola, a la universitat. Feia gairebé un quart de segle que s'havia acabat la guerra i el règim escampava la frase "25 anys de pau". En aquestes circumstàncies l'Església catòlica, la seva jerarquia, donava suport incondicional al règim. Només una part del clergat i alguns ordes religiosos expressaven, privadament, una opinió contrària. El cardenal Vidal i Barraquer i el canonge Carles Cardó havien mort a l'exili.

L'abat Escarré havia nascut a l'Arboç del Penedès l'any 1908, el seu pare era un modest propietari rural, fundador d'una cooperativa de consum i allunyat de l'Església, contràriament la seva mare, creient i practicant. Ambdós varen condicionar la persona del seu fill: religiós i servidor del seu poble. A l'edat de 15 anys va ingressar al monestir de Montserrat. La seva vida va seguir els

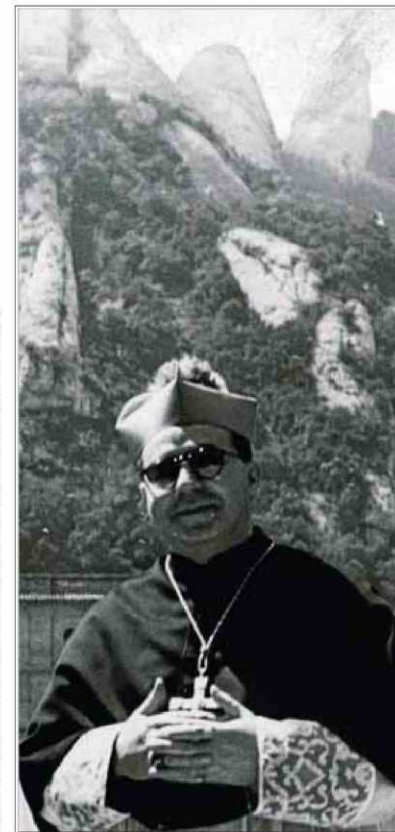
esdeveniments de la comunitat montserratina i del país. Allunyat durant la guerra, hi va retornar l'any 1939 i fou nomenat prior. Set anys més tard, a la mort de l'abat Marcet va ser elegit abat titular de Montserrat.

Durant el seu mandat el monestir va dur a terme actuacions que el volien acostar a la realitat del nostre país: promoció d'artistes en l'embelliment del santuari, continuar la publicació de la Bíblia en català, seguida de la dels Evangelis en edició de butxaca, la revista *Serra d'Or*. L'any 1956, amb motiu de l'aniversari de la coronació de la imatge, es publicà la *Corona literària*, obra de poetes catalans, els de l'interior i els de l'exili.

L'any 1958, el dia 8 de desembre, l'abat Escarré contestava públicament unes manifestacions del governador civil de Barcelona, fetes dies abans, i en les quals atacava les associacions religioses perquè, deia, protegien les persones que s'oposaven al franquisme. Els mitjans de comunicació, censurats, callaven, les paraules del pare abat circulaven en fulls mecanografiats i ciclostilats que començaven: "El pare abat ha dit..." i acabaven amb l'habitual: "Feune còpies".

L'any 1961 fou nomenat un abat coadjutor a Montserrat que s'encarregaria del govern del monestir. L'abat Escarré, que era l'abat de Montserrat, va visitar Jordi Pujol a la presó de Torrero, a Saragossa, on complia condemna pels fets del Palau de la Música Catalana. La nit de Nadal del 1962 en l'homilia es va referir i va denunciar la realitat dels presos polítics a l'Estat espanyol.

Manent afirma, al documental *Ciudadà Escarré, Pabat de Catalunya*, que al novembre de 1963 va arribar el moment que Benet va convèncer-lo per fer unes declaracions a la premsa de condemna del règim. "El que calia era trobar un bon entrevistador. José-Antonio Novais era un gran periodista i treballava per al diari de més prestigi a França", explica Manent. Novais



El mes de novembre següent recordo la notícia que es va comentar una tarda a l'empresa on jo treballava: el diari *Le Monde* havia publicat les declaracions de l'abat Escarré en les quals criticava el règim. Els exemplars havien estat recollits als quioscs on habitualment es trobava.

Pocs dies després el text de les declaracions començava a circular en fulls clandestins, les autoritats del règim replicaren barroerament, en concret l'abat del Valle de los Caídos i el setmanari *El Español* del Ministeri d'Informació i Turisme, el ministre: Manuel Fraga.

Un mes més tard el Casal de Montser-

va consultar-ho amb la seu central del diari a París i, després de rebre'n l'autorització, Benet i Manent s'encarregaren de conduir-lo fins a Montserrat en absolut secret. El cert és que aquell dia, segons comenta Manent al documental, "l'abat Escarré no es trobava gaire bé, però estava madur pel que anava a fer". En principi no li deixaven fer declaracions escrites o amb



"No tenim darrere nostre 25 anys de pau —com deia la propaganda franquista— sinó 25 anys de victòria", va dir

☞ d'esquerres i catalanistes. El monestir de Montserrat no n'era cap excepció. Aquesta permissivitat es donava en un context d'obertura també provinent del Vaticà: el papa Joan XXIII acabava de fer pública l'encíclica *Pacem in Terris*, que avalava, per part de l'Església catòlica, el respecte dels drets humans i la defensa dels sistemes polítics democràtics.



Funeral d'Escarré, mort el 21 d'octubre del 1968, a Sant Pere de les Puel·les. A baix, portada de "Solidaridad Nacional". ARXIU



rat, seu d'associacions montserratines i d'agrupaments d'escoltisme, era assaltat i incendiat el 21 de desembre. Els autors deixaren la seva signatura: "España. Una bandera, una patria, una lengua". El pare abat visità el casal uns dies després, la policia no trobà mai els autors.

El mes de març del 1965 l'abat Escarré es veia obligat a allunyar-se de Montserrat i de Catalunya, les gestions del govern franquista amb la complicitat de la jerarquia de l'Església havien obtingut el que volien. En un convent prop de Milà, Viboldone, va viure els darrers anys

de la seva vida. Les autoritats eclesiàstiques el desposseïren del títol d'abat de Montserrat. Va tornar a Barcelona per morir-hi sis anys després, el 21 d'octubre de 1968.

L'acomiadament de les seves despulles a Sarrià, abans de ser traslladat a Montserrat, va ser una manifestació multitudinària de suport a la persona de l'abat Escarré. El dia abans uns petits fulls ciclostilats afirmaven: "Fou expulsat per defensar el poble. El poble demà l'acompanyarà."

Joan Vallvé i Ribera
Exconseller de la Generalitat

Una relació contradictòria amb Franco

Aureli Maria Escarré i Jané (l'Arboç, 1908-Barcelona, 1968), fill d'un pare amb idees d'esquerres i una mare de missa diària, va convertir-se en monjo a l'abadia de Montserrat el

1923. Durant la guerra, el jove sacerdot, amb 28 anys, va fugir a Itàlia en vaixell protegit per la Generalitat de Catalunya i després a va tornar a Espanya dins del bàndol franquista. Per a

ell, Franco representava el 1939 un retorn a l'ordre i la tradició catòlica. Escarré va intentar tenir una bona relació amb Franco i el dictador fins i tot va ser rebut amb honors a Montserrat.

qüestionari de caire polític. Tots dos es van tancar en una habitació del monestir. Estava a punt de començar l'entrevista... quan de sobte l'abat Escarré va començar a parlar i parlar, "com una metralladora" i sense deixar fer-se preguntes, va dir tot el que s'havia guardat durant anys. Va estar mitja hora explicant la seva visió del país. Novais ho apuntava tot en una llibreta. Sorprès. Astorat. Al·lucinant. Segons Benet i Manent, en sortir de la trobada amb l'abat, el periodista hispanofrancès feia uns ulls d'esperitat i d'incrèdul. No s'ho devia creure. Després de la trobada, Novais va exclamar: "Va llançar!"

Les declaracions, a la llibreta de Novais, estaven desordenades i sense preguntes. Aleshores, segons Manent, un grup de monjos de Montserrat, Benet i Manent es van seure amb el periodista per concretar i matisar tot el que tenia apuntat. Van establir fins i tot un ordre de preguntes i de respostes tot i que no existia. Després van donar un estil periodístic a les digressions d'Escarré. La feina era delicada. Segons Manent, els monjos "es veien molt preocupats". No hi havia marge per a l'error.

Cacera franquista contra l'abat

Després de la publicació de l'entrevista el règim va iniciar una campanya de desprestigi cap a l'abat de Montserrat tant a l'interior –a través de la premsa afil al règim– com cap a l'estranger –sobretot demanant explicacions al Vaticà–. Finalment el 1965 va haver de sortir de Catalunya cap a Itàlia. La Secretaria d'Estat del Vaticà va convidar, segons consta en una carta del mateix Escarré, que deixés "una temporada Catalunya degut a la pressió exercida pel govern de Franco a la Santa Seu". Escarré va reivindicar en els seus anys de reclusió al monestir de Viboldone (Lombardia) que aquella indicació va ser "l'única i autèntica causa del meu allunyament" de Montserrat.

La tasca política i cultural d'Escarré contrària al règim franquista no va començar ni acabar amb l'entrevista a *Le Monde* de 1963. A finals dels anys 40 va apostar per organitzar una cerimònia de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat, sota l'auspici de la Comissió Abat Oliba, i allò va ser considerat dècades després com un dels primers i pocs actes d'afirmació nacional catalanista de la postguerra. Sota la seva direcció, l'Abadia de Montserrat va tirar endavant revistes escrites en català en ple franquisme com ara *Germinàbit* o la mítica *Serra d'Or*.

Anys després de la seva mort, Aureli Argemí, el seu secretari en els darrers anys de vida de l'abat, va fundar el Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques (Ciemen) amb l'objectiu de fomentar la comprensió i acceptació de les anomenades minories ètniques i de totes les nacions en general a l'Europa actual. Avui dia el Ciemen continua la feina. ■



Escarré va acceptar l'entrevista i va començar a parlar "com una metralladora" sense deixar-se fer preguntes



Franco va reaccionar expulsant-lo de Catalunya i va haver de viure els seus darrers anys al nord d'Itàlia



50 anys de les declaracions de l'abat Escarré

A propòsit del cinquantè aniversari de les declaracions de l'abat Escarré al diari francès *Le Monde* (14 de novembre del 1963), ja han aparegut, en diversos mitjans de comunicació, comentaris sobre un fet que ha marcat la història de la resistència. Certs comentaris induïxen a creure que ben poc mèrit tingué l'Abat en el que va fer, com si ell fos un simple transmissor del que "uns seus consellers" volien que digués. Sigui com sigui, és indiscutible que l'únic que va prendre el risc de parlar, sense embuts, de cara enfora va ser ell i que només ell assumí la responsabilitat de les seves paraules. Ben sol, baixà a l'arena, tot seguint una actitud tan ferma i decidida que, a la llarga, es convertiria en un argument més del govern franquista per a castigar-lo amb l'exili. Un exili que era la resposta contundent d'un règim que, en aquestes declaracions, se sentí atacat al cor mateix dels principis de la "pau i de l'ordre cristians" que invocava per a justificar-se.

Efectivament, les declaracions recordaven que després de vint-i-cinc anys d'haver-se acabat la Guerra Civil, el règim es comportava com si, en el fons, la guerra encara perdurés. En la seva propaganda exaltava la idea que eren vint-i-cinc anys victoriosos, d'uns vencedors contra uns vençuts, molts dels quals encara eren empresonats. L'abat, en canvi, preconitzava la pau, la pau de la reconciliació, la pau de les llibertats recuperades i, en definitiva, la pau que era la causa i l'efecte de la democràcia, enfront d'un ordre dictatorial establert. Hi insistia en nom, fins i tot, dels postulats del missatge cristià, menyspreat i perseguit, com denunciava l'abat, pels addictes al Movimiento,

encapçalat pel general Franco, per més que pretenguessin encarnar-los en el nacionalcatolicisme, beneït per un episcopat espanyol que encara sostenia, en la seva gran majoria, que la Guerra Civil fou una croada dels cristians contra els seus enemics.

Per reblar el clau, l'abat Escarré deia, en les declaracions, que la seva interpretació dels principis del missatge cristià s'inspirava en la doctrina que, pocs mesos abans, el papa Joan XXIII els havia fet més entenedors per a l'home modern. Es referia a l'encíclica *Pau a la Terra (Pacem in terris)*. Un document que proposava rellegir l'Evangeli a la llum dels signes dels temps actuals. Entre aquests signes, el de l'emergència de les reivindicacions de les "minories", comprenent en aquest terme el que ara en diem les nacions sense



AURELI ARGEMÍ

PRESIDENT EMERIT DEL CIEMEN
I ANTIC SECRETARI DE L'ABAT ESCARRÉ

La proposta de l'abat Escarré s'ha tornat a fer actual en la polèmica de la beatificació a Tarragona

estat. D'aquí que l'abat se sentís empès a defensar, explícitament, el signe del temps que eren les reclamacions dels catalans, del seu poble minoritzat, de recuperar la seva llengua, la seva cultura, els seus drets, perseguits pel govern franquista.

Segurament per un error de càlcul, Fraga Iribarne, ministre d'Informació del govern franquista, féu traduir i publicar les declaracions en la majoria de diaris espanyols, acompanyades dels corresponents comentaris en contra. Així va ser com la gent s'assabentà de la seva existència i es creà un corrent de simpatia i adhesió. Les paraules de l'abat ressonaren arreu com un clam a la llibertat, com la veu de denúncia profètica que tants i tants esperaven des de feia temps. Els comentaris en contra eren, almenys a Catalunya, lle-

gits amb una riota generalitzada de menyspreu.

Tal com afirmava el mateix abat més endavant, al diari *Le Figaro* (24-09-1965), amb el seu comportament, que anava molt més enllà del que deia en les declaracions, volia contribuir a fer possible que un dia tota l'Església catalana i espanyola participés "en l'edificació del pont que reuneixi les diferents tendències escampades pel país i que reconciliï l'esquerra i la dreta clàssiques o, més exactament, els germans enemics d'ahir, vencedors i vençuts". És, en tot cas, la gran labor que l'abat Escarré féu els últims anys de la seva vida a l'exili.

La proposta de l'abat Escarré s'ha tornat a fer ben actual en la polèmica que ha desencadenat la recent beatificació, a Tarragona, de religiosos assassinats durant la Guerra Civil. Molts cristians i no cristians esperaven que almenys l'episcopat català hagués aprofitat l'avinentesa per a pronunciar-se, conjuntament, a favor de la reconciliació i recordar que també hi va haver cristians que moriren assassinats per un règim que els condemnava amb la pena màxima, en nom d'una pretesa justícia imbuïda dels principis del cristianisme. Una distorsió ja denunciada, precisament, per l'abat Escarré, entre altres. L'episcopat català ha preferit, col·lectivament, centrar ara la seva atenció en els religiosos beatificats...

La memòria històrica de les declaracions de l'abat Escarré es farà viva en diferents actes. Despuntarà una exposició, al Col·legi de Periodistes de Barcelona (que s'inaugurarà el dia 14 a les 19.00 h) i la sèrie de conferències que té programada la Comissió Escarré-APEC.



EFE



Editorials

Els bisbes catalans es queden curts

La recent cerim3nia de beatificaci3n a Tarragona de 522 «màrtirs de la persecuci3n religiosa del segle XX» ha posat una vegada més sobre la taula el paper hist3ric de l'Església cat3lica i la seva connivència amb el franquisme. Nombroses veus discrepant d'un acte en què es va rendir homenatge a unes víctimes innocents però en què es va ometre tota referència a la participaci3n de l'Església en la guerra civil i la posterior repressi3n van reclamar un posicionament clar de la cúpula eclesial i un acte de contrici3n nítid, sense esquerdes ni sobreentesos. L'organitzaci3n Església Plural, amb contundència; alguns prelats, tímida, i ni més ni menys que l'abat de Montserrat, justament en l'homilia de la missa d'acci3n de gràcies pel reconeixement als 20 monjos beatificats, han clamat per un «pronunciament explícit» col·lectiu de l'episcopat català.

No obstant, la Conferència Episcopal Tarraconense –que agrupa les 10 diòcesis catalanes–, reunida a Tiana, ha tornat a decebre aquells que creuen, amb raó, que l'Església té l'obligaci3n moral de demanar perd3n pel seu paper determinant a favor de la dictadura de Franco. És cert que hi va haver nombrosos exemples de posicionaments valents i favorables a la democràcia. Sense anar més lluny, s'acaben de celebrar 40 anys de la detenci3n a la parròquia de Santa Maria Mitjancera dels 113 de l'Assemblea de

L'Església defrauda els que creuen, amb raó, que s'ha de disculpar col·lectivament pel seu paper durant el franquisme

Catalunya i ben aviat se'n compliran 50 de les famoses declaracions de l'abat Escarré a *Le Monde*, en què va acusar Franco de «no obeir els principis bàsics del cristianisme». I és cert que, mentre que els bisbes espanyols no han fet ni una sola declaraci3n en aquest sentit, la Tarraconense va emetre el 2011 una pastoral en què es reconeixien «errors que es poden haver comès en un passat més o menys llunyà». Però a Tiana els bisbes s'han limitat a ratificar el que s'havia dit, sense concreci3n, sense afegir-hi res. El cardenal Martínez Sistach no veu la necessitat de «tornar a demanar perd3n» i reclama «estudis hist3rics més objectius». Com si no n'hi hagués prou. Com si no estigués clara la sagnant conjunci3n hist3rica entre el feixisme i l'Església. Una galleda d'aigua freda a la necessària i tan dilatada reconciliaci3n i al respecte que mereix la mem3ria d'uns fets tràgics que encara fereixen consciències.

EL DEFENSOR
DEL LECTOR

Josep Rovirosa

Fe d'errors

Més que una pregunta va ser un cop de puny: “No els fa vergonya haver de publicar una fe d'errors cada dia i de vegades dues al mateix exemplar?”. La pregunta del lector Pedro Ros té un punt de provocaci3n, però ens empeny a la reflexi3n. És possible fer un diari sense cap errada? És molt difìcil però hauria de ser l'objectiu.

Philip Graham, editor del *The Washington Post* els anys 50 del segle passat, deia que “el periodisme és el primer esborrany de la hist3ria” i que els esborrans sempre s3n documents sense polir. En un clàssic de la teoria del periodisme, els professors nord-americans Rivers y Schramm escriuen que “la redacci3n d'un diari publica cada dia l'equivalent a tot un llibre de mida mitjana”. Y en comparar-ne la producci3n veuen que el diari es fa només en unes hores i editar un llibre és, pel cap baix, la feina d'un mes (*Responsabilidad y comunicaci3n de masas*, 1973).

Malauradament, d'errades n'hi ha cada dia. Fins i tot més de les que esmenen les fes d'errors. Jaume Bassa ens fa adonar de l'error que vam cometre parlant de l'extrem sud del Paral·lel (Pàg. 2, *Viure*, 14 d'octubre): “Ens hem habituat tant que els mapes de Barcelona presenten en horitzontal Gran Via, Diputaci3n, Consell de Cent, etcètera, i en vertical Balmes, Aribau, Muntaner, etcètera, que arribem a pensar que el ‘nord del Paral·lel’ és a la plaça d'Espanya i el ‘sud del Paral·lel’ cau cap a Drassanes. Però no: el Paral·lel no va de nord a sud sin3 d'oest a est. Suposo que el col·lector serà a l'extrem est de l'avinguda”. El lector té tota la raó. També la té Philippe Liria, que vol mostrar la seva

“El periodisme és el primer esborrany de la hist3ria”, deia Philip Graham, i els esborrans sempre s3n documents sense polir

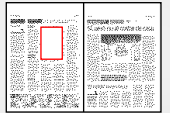
“estupefacci3n” pels tres errors que hi ha en la transcripci3n en francès del titular de l'entrevista que el diari *Le Monde* va fer a l'abat Escarré, l'any 1963 (pàg. 49, 20 d'octubre). “Res greu –diu el lector– però avui dia que tots insistim en la necessitat de saber idiomes, crec que un diari com aquest hauria de vigilar a l'hora de

reproduir cites en la llengua original”. José Antich –“que em digui com el vostre director és pura casualitat”, diu tan aviat com el Defensor despenja el telèfon– ens recrimina que en un mapa ha-guem conf3s Perú amb Bolívia (pàg. 12, 20 d'octubre).

Cal admetre que sempre hi haurà errors. Però aix3 no ens pot fer oblidar que l'excel·lència és l'objectiu. El professor José M. Burgueño escriu que “el periodista es pot equivocar, però els seus errors no poden ser freqüents”. I ens recorda que si “l'editor nord-americà Joseph Pulitzer va encunyar les tres regles d'or del periodisme (‘precisi3n, precisi3n i precisi3n’) va ser pel seu convenciment que si t'equivoques en les coses petites, els lectors no et tindran confiança en les coses grans” (*Cuesti3n de confianza*, UOC, 2010). Per evitar errors és imprescindible que cada redactor sigui conscient del seu compromís amb els lectors. Cal, també, disposar dels recursos necessaris per poder fer un periodisme de qualitat. En un entorn de crisi econ3mica aquesta no és una dada menor.

Ens queda, però, respondre la pregunta inicial. Ens ha de fer vergonya reconèixer els errors? En tot cas el que ens fa posar vermells es cometre'ls. L'any 2006, Ian Mayes, que era defensor dels lectors al diari britànic *The Guardian*, va contestar d'aquesta manera a la mateixa pregunta: “Mai no confiïs en un diari que no admet els seus errors i tracta els altres mitjans amb tot l'escepticisme que la teva experiència t'aconselli”.●

Els lectors poden escriure al Defensor del Lector (defensor@lavanguardia.es) o trucar al 93-481-22-99



Pau Casals i l'abat Escarré

■ Hi ha imatges que et resten gravades per sempre, algunes de les quals agafen més valor en passar el temps i són referencials a l'hora de marcar les nostres coordenades de la vida. Les declaracions de l'abat Escarré al diari francès *Le Monde*, el novembre de 1963, van ser un torpede a la línia de flotació de l'estat nacionalcatòlic. El ministre d'Informació y Turismo, Fraga Iribarne, havia llançat la campanya de *Venticinco años de paz* i l'abat Escarré manifestava al corresponal de *Le Monde*, Novais, entre altres coses: "No tenim al darrere vint-i-cinc anys de pau, sinó vint-i-cinc anys de victòria." L'encíclica *Pacem in terris*, del papa Joan XXIII, l'abat Escarré l'assumí donant la cara i va patir exili.

Anys després, els dies 11 i 13 de setembre de 1966, *El Pessebre*, de Pau Casals i lletra de Joan Alavedra, ens va representar a Sant Miquel de Cuixà. Ens hi desplaçarem amb cotxe –un Renault 4L tres marxes– germà i cunyats. Arribats a Sant Miquel de Cuixà, va sorprendre'ns la gentada que s'hi congregava; impossible d'entrar a l'interior de l'església, ens instal·làrem al claustre, dessota uns altaveus. Ho recordo, veiérem Pau Casals i l'abat Escarré, homes de pau, que avançaven amb solemnitat i la gent els obria pas amb silenci i respecte. L'audició d'aquell *El Pessebre* ens va impressionar de debò.

FRANCESC MASRIERA i BALLESCÀ. Mataró (Maresme)



ARA FA CINQUANTA ANYS, L'ABAT DE MONTSERRAT ES VA PLANTAR DAVANT EL RÈGIM DE FRANCO

Xavier Muñoz



Empresari

Escarré o l'honor de la terra

El pròxim 14 de novembre, encara emocionats, recordarem que fa 50 anys el pare Aureli M. Escarré, abat de Montserrat, va fer unes declaracions al diari *Le Monde*, de París, en les quals desemmascarava l'hipòcrita comportament de l'Estat franquista, oficialment catòlic, denunciant el govern del general de "no obeir els principis bàsics del cristianisme". Com a prova, detallava una sèrie de mals socials vigents en aquells moments, entre els quals, el de mantenir el clima de la Guerra Civil. A la vegada, responia al ministre Fraga —que havia llançat l'eslògan de "venticinco años de paz" per commemorar el 25 aniversari del *Movimiento*— amb una resposta contundent: "No són 25 anys de pau, sinó de victòria", referint-se, naturalment, a la continuïtat de la repressió a Catalunya.

DEL PARE ABAT ESCARRÉ, malgrat tot, se n'han dit coses molt negatives. Algunes d'elles, cruels i gratuïtes. Sempre presentades en forma d'una vida que, espiritualment, no es corresponia a les accions visibles i comprovables. Segons els crítics, les seves intencions eren maquiavèliques i, en el fons, el que buscava era la seva pròpia complaença. La majoria d'aquestes crítiques, d'altra banda vagues i concretes, provenen del mateix monestir, concretament d'alguns dels seus monjos. Això sembla que passa en molts monestirs, com passa en moltes famílies, en què les relacions de convivència es confonen amb les de competència.

PERSONALMENT, JO HAVIA TRACTAT un temps el pare abat, quan vaig participar en una iniciativa que ell havia promogut, que es va anomenar CC, de la qual parlare tot seguit. Hi vaig mantenir una certa proximitat, amb tot limitada, i vaig poder captar, això sí, una certa sensualitat,

Va treure sempre pit per recuperar el país i ho va pagar car. Ho va perdre tot menys l'honor i l'agraïment que li professem tants catalans

una certa tendència al luxe i a les formes pròpies de l'alta clerecia del Renaixement, encara que sense vanitat. Era una persona pròxima, somrient, oberta. M'havien dit que, de tant en tant, tenia símptomes suposadament depressius que feien que s'aïllés a la seva cel·la per uns dies sense voler rebre ningú. En qualsevol cas, el seu reclam de silenci es pot interpretar de moltes maneres, fins i tot com una teràpia.

AL MEU ENTENDRE, però, el que té interès no és assenyalar la singularitat d'aquest home com a monjo —cosa que, en definitiva, no importa—, sinó destacar el seu coratge i la seva fidelitat —insòlits— a la voluntat de democratitzar el país, on esdevingué pràcticament l'única veu clerical i pública que va atacar sense circumloquis eclesiàstics els mals de la dictadura. Això és el que va veure el poble i va fer que la seva figura es convertís en el símbol d'una part del país i, sobretot, de l'Església catalana, representada durant anys de repressió i venjança per una majoria de l'episcopat venuda, morta de por i clarament franquista.

DES DE L'INICI del seu govern al monestir, l'abat Escarré havia donat mostres del seu tarannà innovador, a la recerca de la llibertat. Aviat va enviar uns quants dels seus millors monjos a estudiar a l'estranger, precisament per alliberar-los amb l'estudi dels aires enrarits que s'arrossegaven al monestir, castigat per vells costums i pel trasbals de la guerra. Va impulsar també, en la mateixa direcció, revistes de pensament. Solament els homes que estimen la llibertat obren noves portes.

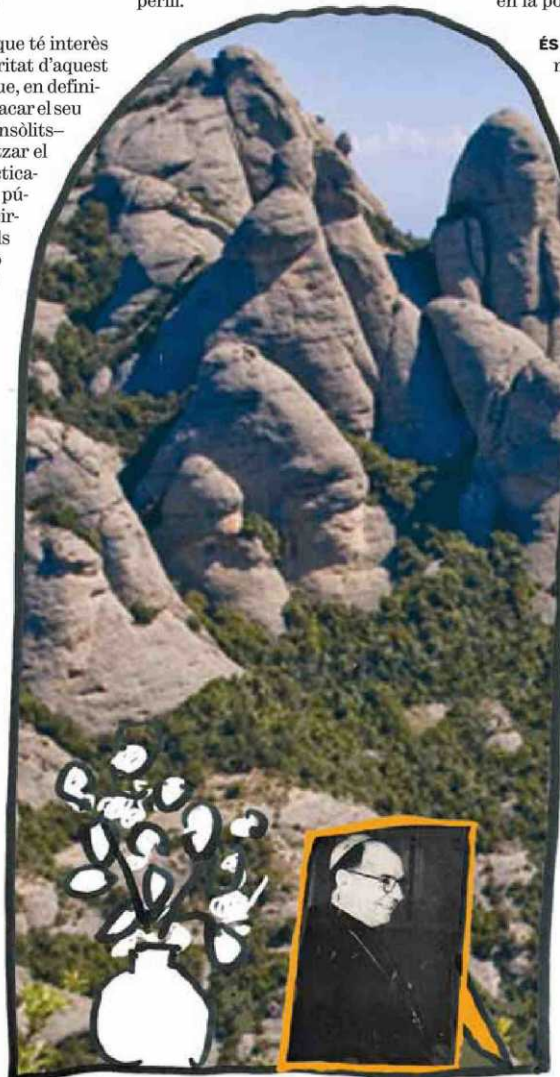
EL CC VA SER una d'aquestes múltiples iniciatives que va tirar endavant i la que conec més bé. El pare abat va reunir una sèrie

de joves dirigents seglars masculins de les entitats o moviments apostòlics de l'Església i els va exposar un missatge, amb paraules de sant Agustí, que apariatava la "ciutat de Déu" amb la "ciutat del homes". Que ens venia a dir que dedicar-se a la militància catòlica era una cosa positiva però que havíem de tenir en compte que la "ciutat del homes", Catalunya, es trobava en gran perill.

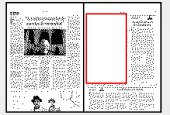
Jo no vaig ser convocat en la primera reunió, però el missatge em va arribar molt aviat i un any després vaig formar part del grup que va estructurar i consolidar una acció coherent, un moviment escola que va treballar per tot Catalunya repicant el tambor amb què proclamàvem, silenciosament, que el catalanisme no havia sucumbit. D'aquest grup van sortir una sèrie d'homes que han militat en la política democràtica.

ÉS VERITAT QUE en un primer moment del seu recorregut, el pare abat va ser amic de Franco. Cal haver viscut l'experiència de la Guerra Civil per comprendre que aquesta actitud va ser general exceptuant unes poques famílies de tradició profundament catalanista i polititzada. Però els que vam anar comprenent la maldat del règim a mesura que passava el temps, no vam haver d'encarar-nos personalment amb l'amic totpoderós i donar-li una bufetada a la cara, com va fer l'abat Aureli Escarré. Només podia escenificar el seu trencament de la manera com ho va fer si no volia callar com tants callaven o limitar-se a fer homilies subtils per ser interpretades de manera discrecional. Tothom sap el preu que es paga per enfrontar-se al poder. Ell mateix ens ho va dir dies abans d'aquell esdeveniment: "Avui, enfrontar-se a un estat modern resulta quasi impossible."

L'ANY 1942, havia entronitzat la Mare de Déu de Montserrat, fet que va esdevenir, per als joves especialment, el primer acte d'afirmació nacional. L'abat Escarré va treure sempre pit per recuperar el país. Personalment, ho va pagar car. Va perdre l'abadia, el poder, el luxe, la terra, la casa, la seva influència política i els seus amics, reduït a l'exili. Tot menys l'honor i l'agraïment que seguim professant-li tants catalans. L'esperança que encara impulsa a seguir el record del seu somriure, en temps de còlera.



LLUÏSA JOVER



L'Associació de Periodistes Europeus commemora els 50 anys de les declaracions de l'abat Aureli M. Escarré a 'Le Monde'

Pau o victòria

ORIOL DOMINGO
Barcelona

Cristianisme i política, pau o victòria, *Pacem in terris* o franquisme s'entremeten el dia 14 de novembre de l'any 1963 en un titular a la primera pàgina de *Le Monde*.

Aquella crònica-entrevista del [TEXT] periodista José Antonio Novais amb Aureli M. Escarré, abat de Montserrat, es titulava: "Le régime espagnol se dit chrétien mais n'obéit pas aux principes de base du le christianisme". L'abat afirmava: "No tenim 25 anys de pau, sinó 25 anys de victòria. (...) Això representa un dels fracassos més lamentables d'un règim que s'anomena cristià, però que el seu Estat no obeeix als principis bàsics del cristianisme".

La història d'aquesta entrevista, realment històrica, i aspectes relacionats amb Montserrat i els seus abats ha estat tractada per Jordi Amat, Enric Juliana i Antoni Puigverd al *Cultura/s* de *La Vanguardia* del passat 9 d'octubre. I l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya (Apec), que ha tingut Jaime Arias, que acaba de morir, com a president d'honor, prepara unes sessions commemoratives d'aquestes declaracions en els seus aspectes periodístic, polític, cultural, cívic i eclesial.

Les declaracions de l'abat Aureli M. Escarré (1908-1968) es publicaren el 14 de novembre del 1963. Aquesta data està delimitada per tres esdeveniments que impliquen una renovació profunda en el si de l'Església catòlica i el principi de la fi del nacionalcatolicisme que havia lligat dictadura franquista i estructures eclesiàstiques.

Les declaracions d'Escarré es varen produir en plena celebració del concili Vaticà II (11 octubre 1962-8 desembre 1965) convocat per Joan XXIII, a set mesos de la *Pacem in terris* del mateix Papa (11 d'abril de 1963), i a cinc mesos de l'elecció del papa Pau VI (21 de juny del



VIDAL

Aureli Maria Escarré (1908-1968), abat de Montserrat

1963). Aquest, Giovanni B. Montini, com a cardenal i com a Papa, va tenir enfrontaments molt forts amb Franco a causa de les execucions de Julián Grimau i Salvador Puig Antich.

El règim nacionalcatòlic franquista i les seves cúpules polí-

les llibertats religioses i de consciència; pel diàleg amb el món contemporani, les altres confessions cristianes i les diverses religions; per la defensa dels drets humans i dels pobles.

Val la pena tenir en compte el que Teresa Carreras, presidenta de l'Apec, digué en el funeral religiós i cívic de Jaime Arias. Aquest fou el seu relat: "Encara el dilluns d'aquesta setmana (7 d'octubre) varem repassar amb Jaime Arias els actes commemoratius del 50è aniversari de les declaracions de l'abat Escarré. Durant la conversa ens animava a seguir endavant amb aquesta commemoració. Ho feia amb la seva elegància natural i els seus savis consells. "Teresa, en aquest homenatge han de ser-hi tots. Han de ser uns actes que sumin voluntats entorn del catalanisme com ho va fer l'abat Escarré", em va dir amb veu ja molt cansada però il·lusionada".●

Les declaracions de l'abat Escarré es publicaren en ple Vaticà II i després de la 'Pacem in terris'

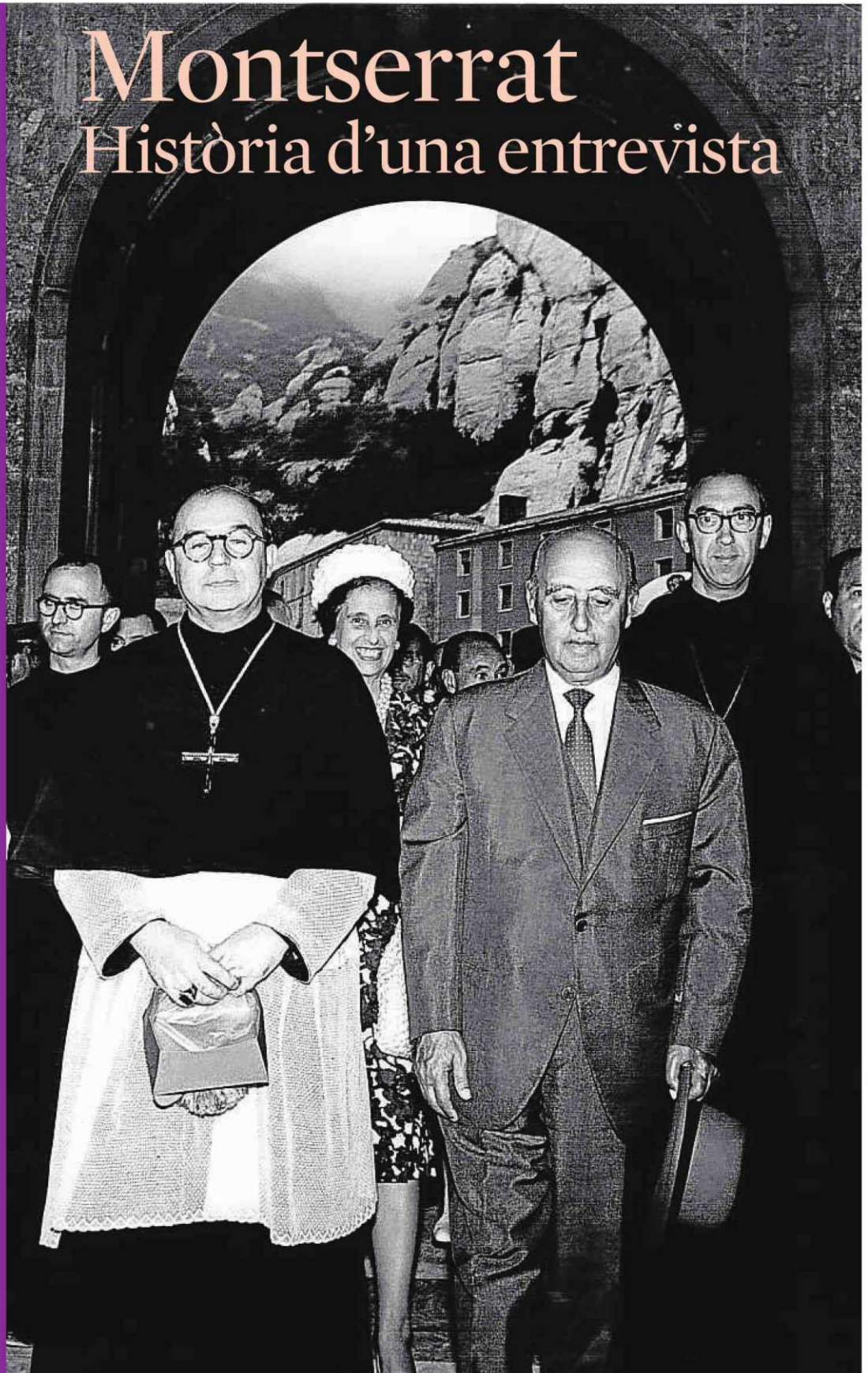
tica i eclesiàstica varen sofrir cops durs des de sectors eclesials en la dècada dels seixanta del segle XX. El règim fou assetjat pels plantejaments del Vaticà II amb el seu *aggiornamento* i la *Pacem in terris*. L'Església catòlica aposta decididament per



El proper 14 de novembre farà mig segle de les famoses declaracions de l'abat Aureli M. Escarré al diari 'Le Monde', obertament antifranquistes i en defensa de la llengua catalana. Considerades una de les fites de l'oposició a la dictadura, aquestes declaracions al corresponsal José Antonio Novais van ser fruit d'una premeditada gestació –de la qual en revelem alguns detalls– per part dels qui llavors representaven un dels nuclis més actius d'oposició al règim i que tenia la complicitat de l'abat de Montserrat, símbol del catalanisme

Montserrat

Història d'una entrevista





A la pàgina de l'esquerra, l'abat Escarré acompanya Franco en la seva visita a Montserrat el juny del 1963. Al costat d'aquestes línies, José Antonio Novais (a la dreta), corresponent de 'Le Monde', en l'acte en el qual va rebre, el 1985, el III Premi de Periodisme 'Francisco Cerecedo' de l'Associació de Periodistes Europeus

FOTOS: PÉREZ DE ROZAS
ARXIU LA VANGUARDIA / APE

JORDI AMAT

Vivia al barri universitari de Madrid. Allà li va arribar el sobre, o potser al pis on conspirava amb el catedràtic socialista Enrique Tierno Galván. Va ser un dia de principis de novembre del 1963 quan va obrir el sobre, va extreure'n una nota i va veure que anava signada amb una "R". La nota duia per títol "Cuestionario provisional". Inclou sis preguntes: "1. ¿Es verdad que vuestra paternidad encabeza un documento, firmado por un centenar de personalidades de todas las tendencias catalanas, invitando a los catalanes a pedir la libertad de la lengua catalana en la prensa, escuelas, radio, instituciones, etc., dirigiéndose al Vicepresidente del Gobierno, Capitán General Muñoz Grandes? 2. Se vuelve a hablar con insistencia del problema catalán. ¿Cómo lo ve hoy V.P.? 3. ¿Es cierto que V.P. ha intervenido para mejorar el trato y obtener la libertad de algunos presos políticos españoles? 4. ¿Qué frutos espera del concilio para España? 5. ¿Qué representa Montserrat en la vida espiritual de Cataluña? 6. ¿Ve con esperanza el futuro de España?". Estava acostumat a rebre documents amb secretisme. A través d'una xarxa d'informadors qualificada, José-Antonio Novais –corresponsal a Espanya de *Le Monde*, el *The New York Times* del seu temps– s'havia convertit en portaveu extraoficial de l'oposició que combatia la dictadura.

Una de les seves *goles profundes* era Josep Benet, eminència grisa de l'antifranquisme catalanista. El 1958, Novais havia fet una estada a Barcelona. Com a targeta de presentació duia una carta de Tierno, que va mostrar a Coll Alentorn –dirigent de la Unió Democràtica clandestina– i Coll li va presentar Benet, que encara no havia trencat del tot amb el partit. El periodista i l'advocat es van entendre. Arran de les inundacions que el setembre del 1962 va patir el Vallès, Novais va analitzar els fets sobre el terreny i el seu guia va ser un Benet trasbalsat per tanta pobresa i tragèdia. "Com són acollits, a casa nostra, aquests immigrants que per llur treball es converteixen en ca-

talans?", preguntaria als lectors de *Serra d'Or*. L'abril del 1963, Novais va publicar una notícia sobre prohibicions del català a la premsa i el ministre Fraga va protestar. El periodista creia que només Benet podria autenticar si la informació era certa. "No tengo a otra persona que recurrir que a ti". Benet va confirmar que sí que ho era i Novais li va donar les gràcies, afegint una postil·la: "En el fondo lo que les molesta es que se escriba sobre Cataluña".

Que s'escrivis i es parlés de Catalunya, una obsessió de l'estrateg Benet. Qualsevol error s'havia d'aprofitar per mostrar contradiccions del règim. Qualsevol circumstància servia per apuntalar el nou catalanisme. El gener del 1959 va redactar

Un dels confidents del periodista de 'Le Monde' era Josep Benet, eminència grisa del catalanisme antifranquista

el paper clandestí *En defensa de l'Abat Escarré*. El governador civil Felipe Acedo Colunga havia calumniat l'abat i al cap de pocs dies, durant la missa de la festa de la Immaculada, Escarré va respondre amb una contundència que va sorprendre la comunitat que governava amb mà de ferro. Naturalment, la premsa no va reproduir l'homilia, i en el seu text Benet encoratjava els catòlics perquè en fessin difusió. Però el més interessant del pasquí era la instrumentalització de l'episcopi. D'una banda Benet reforçava la imatge simbòlica de Montserrat –"Montserrat és el centre espiritual de la nostra terra", "és, com sempre, el nostre Sinai"– i de l'altra impugnava la confessionalitat buida de la qual feia bandera el règim per legitimar-se. "El règim se serveix de l'Església, no serveix l'Església, com falsament diu". Atacava usant munició religiosa i nacional. Són els ingredients per comprendre la singularització d'Escarré com la veu popularment més notable de l'oposició catalanista del moment.

L'abat havia iniciat una mutació que el duria a encarnar ànsies de llibertat i justícia. Era un perfil que corcaria la concòrdia que havia establert amb Franco. Mesos després la ruptura era irreversible. En el marc de l'*operació Catalunya* –campanya de rentat d'imatge després del cas Galinsoga– el dictador va visitar el monestir i el va rebre l'abat, però l'*operació* en bona mesura fracassaria com a conseqüència dels Fets del Palau. Activistes del catalanisme catòlic van ser detinguts i torturats. Un dels puntals del moviment era Jordi Pujol, a qui Escarré havia casat. Arran de les tortures que li infringiren, l'abat va enviar un telegrama de protesta al ministre de la Governació Camilo Alonso Vega. Punt d'inflexió. El document el van divulgar diaris estrangers. Franco va fer gestions perquè el Vaticà conegués quina era l'actitud heterodoxa de l'abat.

Mentrestant, s'establí una dinàmica conflictiva entre la projecció civil d'Escarré i la relació que mantenia amb la comunitat que governava. Sembla com si la seva popularitat augmentés a mesura que se sabia més contestat dins del monestir. S'hauria significat tant si no s'hagués sabut qüestionar? La pregunta afecta la convivència privada d'una comunitat monàstica. Sembla clar que els monjos van creure convenient que Escarré, malalt als 53 anys, demanés l'ajuda d'un abat coadjutor. L'escriptor catòlic Maurici Serrahima va interpretar que la petició s'havia produït per evitar un hipotètic buit de poder en el cas que Escarré hagués de marxar de Montserrat. Vint anys després, en un article clarificador publicat a *La Vanguardia*, el monjo i historiador Hilari Raguera va revelar que la decisió d'elegir coadjutor la va motivar la pressió exercida per la comunitat. El 10 d'octubre del 1961 el prior Gabriel Brasó era escollit per exercir el càrrec. En el seu dietari, el 18 d'octubre, Serrahima anotava que Brasó duria el govern del monestir i Escarré la relació amb l'exterior. Raguera sosté que el coadjutor, segons les Constitucions de la Congregació, "exerciria plena jurisdicció tant en els afers interns del monestir com en la seva representació externa". >

Els Altres

ENRIC JULIANA

Era l'any 1966 i M.M.M. va rebre avis que el nou abat de Montserrat el volia conèixer. Acabava de sortir de la presó de Burgos després de disset anys de fred i de reclusió. Nascut a Vélez-Rubio, emigrant a Catalunya –més per aventura juvenil que per necessitat–, un bon domini del català, obrer autodidacte, gimnasta, secretari de la col·lectivització metal·lúrgica de Badalona durant la Guerra Civil, afiliat al PSUC, resistent a França amb les EFI a la regió central de Clermont-Ferrand, impulsor de l'hospital Varsòvia a Tolosa de Llenguadoc per als supervivents dels camps nazis, enviat a València per reconduir l'Agrupació Guerrillera de Llevant, detingut per la policia franquista el 1947, condemnat a mort i indultat durant el viatge d'Eva Perón a Espanya, organitzador de la Universitat de Burgos (l'escola clandestina dels comunistes a la presó central), metòdic, dur, afable amb Joan Comorera, decebut amb Santiago Carrillo, judici reservat sobre l'Unió Soviètica després d'un viatge clandestí a Moscou i Leningrad en sortir de la presó, poc amic de les lleugeres eurocomunistes, ferm, estoic, curios davant els nous costums –de gran es va aficionar a escoltar Pink Floyd– i sempre en deute amb la seva castigada família, M.M.M. va ser un dels personatges de l'antifranquisme que no va voler posar-se de puntetes en la foto de la transició.

L'abat Cassià Maria Just volia veure'l i es va fixar una cita en una masia del Canyet, prop de Badalona. Un lloc discret. Dos homes monàstics. "Volia saber com estaven els presos de Burgos. Vam passejar pel jardí i vam parlar de política. Ells s'estaven movent contra Franco i volien ampliar la informació. Volien saber. Va ser una conversa amable".

Una conversa en blanc i negre. Neorealista. Després vindrien els intensos anys setanta, l'Assemblea de Catalunya, el *compromís històric*, els intel·lectuals entrevistats a la revista *Serra d'Or* i la vida, una mica, de tecnicolor.



> La projecció d'Escarré, pogués o no exercir-la, augmenta. Va fer declaracions a televisions estrangeres, deixava veure cartes que escrivia criticant el règim, rebia figures de l'oposició actuant com un confessor polític, defensava presos a les homilies... Avançava per una corda fluixa, coratjosament, exhaurint el crèdit de què disposava com a dignitat eclesiàstica, tensant el que era suportable pel franquisme. Es respiraven aires del Concili Vaticà II, però la seva popularitat no seria per la sintonia amb l'aggiornamento sinó pel seu antifranquisme. No m'estranya que Tarradellas se'l mirés de cua d'ull. Escarré actuava d'una manera similar a com ho faria ell. Per lliure, un al monestir i l'altre a la masia de Saint-Martin-le-Beau, rebent amb pompa qualsevol persona que jugués un paper rellevant a Catalunya, seduït amb personalitat magnètica. Però fa mig segle Tarradellas –el president a l'exili– era gairebé un desconegut, mentre que Escarré, reverenciats per creients i no creients, no només era reconegut com l'abat de Montserrat sinó que actuava com l'abat de Catalunya.

No és estrany que exercís aquest paper: "Montserrat ha expressat la força del redreç del sentiment cata-

L'abat avançava per una corda fluixa, esgotant el crèdit del qual disposava com a dignitat eclesiàstica

là". L'afirmació és del Vicens Vives de la segona edició de *Notícia de Catalunya*. Vicens, que tenia una relació confiada amb l'abat, ho escrivia parlant del segle XIX, però la translació al present era inequívoca. L'afany d'esborrar la catalanitat havia estat un dels propòsits del nacionalcatolicisme, el nacionalisme de masses que la dictadura va voler imposar a la societat espanyola. Aquest nacionalisme tronat va tenir com a motor l'apel·lació constant a la cristiandat, sobretot des del final de la Segona Guerra Mundial. Les estructures de l'Església es van posar al servei de la institucionalització de la dictadura i Montserrat, d'entrada, no en va ser excepció. Però Montserrat –l'única institució emblemàtica del catalanisme no clausurada– duia la catalanitat integrada al seu ADN i els gens no s'esborren fàcilment. A partir del 1947, que va ser quan es va poder començar a guarir traumes de la Guerra Civil i Europa va iniciar una fase de certa estabilitat, va apostar pel redreç de la catalanitat. Ho va poder fer gràcies al seu pasat, l'astúcia d'Escarré i l'autonomia respecte del poder de què gaudia l'Església.

El març del 1946 un grup encapçalat pel financer Fèlix Millet es va reunir a l'abadia per constituir una comissió –la Comissió Abat Oliba–

que s'encarregaria de publicitar el projecte de construcció d'un nou tron per a la Moreneta i la festa que se celebraria amb motiu de l'entronització de la Verge. L'equip de treball el formarien militants de la Federació de Joves Cristians de Catalunya, entitat masculina que havia presidit Millet i que durant la República va aglutinar més de 15.000 nacionalistes catòlics; durant la Guerra va ser perseguida i el franquisme la va prohibir. Benet, antic escolà i fejoicista i secretari personal de Millet, dirigiria la sala de màquines de la comissió. Compromès ja amb equips de resistència, va accentuar la significació patriòtica de la festa. Ho documenten notes d'una conferència seva per fer-ne propaganda. "Montserrat i Catalunya són indesglossables. El santuari montserratí ha estat un dels factors principals de la plasmació espiritual de tots nosaltres. I en els moments més difícils de la nostra història és de Montserrat que ens ha vingut la llum, d'on ens ha vingut el missatge de pau, concòrdia i unitat." La festa, celebrada el 27 d'abril del 1947 i escenificada com un acte de masses equiparable als del nacionalcatolicisme, es va convertir, relligant pàtria i fe, en l'embrió de la represa civil del catalanisme.

No és un detall menor que la comissió contactés amb exiliats. L'octubre del 1946 una circular amb autorització oficial per ser publicada en català havia estat prou explícita: "Doneu consol a qui la Pàtria enyora, sense veure mai els cims de Montserrat". Els enyoraven els redactors de la revista *Quaderns de l'Exili* a Mèxic, entre els quals destacaven Joan Sales i Raimon Galí. Des de la comissió se'ls va proposar que dediquessin a Montserrat un número de la revista –finançada, en part, per Cambó i a través de la qual estava madurant una reformulació influent del catalanisme. Aquesta va ser la seva resposta: "Acceptem el vostre suggeriment com una ordre i el nostre número d'abril vinent serà enterament consagrat a Aquella que, per nosaltres, també soldats, és la més dolça Capitana, a qui les banderes de la nostra Pàtria imploren jorns més favorables". Pocs mesos després de la festa els de *Quaderns* tornaven a Catalunya i de seguida van pujar a Montserrat. Ben aviat van connectar amb un equip de joves catalanistes i catòlics (Joan Reventós i Jordi Pujol en formaven part), a qui van subministrar doctrina. Tampoc és un detall menor que el grup –el Torras i Bages– estigués incorporat des del 1948 a la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, entitat professional creada a finals del segle XIX pel bisbe Torras i Bages.

Durant el tram central dels cinquanta, l'abadia i les seves plataformes van funcionar com una placenta per la reconfiguració del catalanisme. Ho ha assenyalat fa poc





Vista de Montserrat durant la festa d'entronització de la Verge el 27 d'abril del 1947
PÉREZ DE ROZAS / ARXIU 'LA VANGUARDIA'

Andrew Dowling i ho va documentar l'historiador i monjo Josep Massot i Muntaner al clàssic *Els creadors del Montserrat modern*. L'any 1955 Escarré convocà els directius d'associacions de joves perquè constituïssin una plataforma que tingués com a objectiu relligar cristianització i catalanització. La base programàtica del grup, que s'anomenaria CC, la va elaborar Raimon Galí. La tesi, expressada amb menys misticisme, és semblant a la que pocs mesos després Benet formulària en el document en el qual es descrivia l'objectiu de la Ruta Universitària a Montserrat, iniciativa que consistia a mantenir debats tot pujant a la muntanya i que es posaria en marxa el curs 1957-1958. També aleshores *Germinàbit*, la circular de l'agrupació d'antics escolans comandada per Benet, va començar a perdre el "caire una mica massa de full dominical" (com deia un lector) per convertir-se a poc a poc en plataforma a través de la qual figures del renovat catalanisme catòlic (de Serrahima a Jaume Lorés, de Galí a Joan Triadú) podrien expressar-se.

A la funció de permetre la maduració del catalanisme, avalada per Escarré, s'hi va solapar el protagonisme de l'abat, assumint un lide-

Josep Benet i Albert Manent van preparar les preguntes per a l'entrevista d'Escarré amb Novais

ratge nacional. Poques imatges d'aquest xup-xup són tan reveladores com les fotografies de l'acte commemoratiu del cinquè aniversari de l'Acadèmia de la Llengua Catalana, institució vinculada a les Congregacions Marianes dels jesuïtes de Barcelona i focus potent d'activitat catalanista. Hi eren gairebé tots: Coll Alentorn, el pare Franquesa, Benet, Galí i Albert Manent entre molts altres. 2 de gener del 1958. Presidien l'abat i Vicens Vives.

L'hora de l'entrevista

Un dia de finals d'octubre del 1963, com feia sovint, Manent va anar al despatx d'advocats de Serrahima al carrer de Petritxol per conspirar amb Benet, que hi tenia taula. Feia temps que havien pensat en la possibilitat que Novais publicés unes declaracions d'Escarré. La repercussió podria ser comparable a la mítica entrevista que el 1957 Luis Ortega Sierra havia fet a Dionisio Ridruejo, l'exfalangista convertit en demòcrata que pel seu passat, en teoria, tenia crèdit per no patir per la seva llibertat. Les declaracions de Ridruejo a la revista cubana *Bohemia*, però, el van dur a la presó.

Fos com fos, el compromís anti-franquista de l'abat semblava no tenir aturador. Al maig la seva sig-

natura encapçalava un document de personalitats que encoratjaven a escriure al vicepresident del Govern per sol·licitar la normalització de la llengua catalana. El mateix mes una carta seva es va llegir a l'Phomenatge tributat a Claudi Ametlla, vell periodista que reunia a casa seva dirigents d'oposició a la dictadura (amb exclusió dels comunistes). Les seves paraules van ser ovacionades. A l'agost va criticar el bisbe de Lleida pel seu franquisme servil. Per la Mercè, a la catedral, va predicar en català i, com havia fet a l'última missa del gall, va parlar altra vegada dels presos polítics. Potser era l'hora de l'entrevista. Benet va donar instruccions. Manent es va posar en acció. Va fer arribar un qüestionari per preparar l'entrevista a Novais, que va obtenir el vistiplau de la redacció parisenca. A través d'un conducte privat, amb algun afegit, Manent va fer arribar el mateix document a l'abat. Amb ell no li calia fer servir la "R". Com documenta el dietari inclòs a *El molí de l'ombra*, mantenien una relació confiada i freqüent.

El dimarts dia 5, altra vegada per conducte privat (l'Agrícola Regional, empresa que dona serveis a l'abadia), Manent fixava la data: diumenge 10 de novembre. El dia abans, dissabte, ho confirmava, segons es desprèn d'unes notes del pare Maur Boix, que era el secretari de l'abat. A quarts de deu del matí del dia 10, dalt del cotxe d'un amic -Josep Maria Massip, de l'Acadèmia de la Llengua-, Benet, Manent i Novais van sortir cap a Montserrat. A quarts d'onze, missa conventual. Després, sense que gairebé cap monjo ho sabés (ni el coadjutor Brasó), es van tancar el periodista i Escarré, que patia un dels atacs regulars "per complicacions amb l'òrgan de l'equilibri" (segons registrà Manent al seu dietari). Van parlar una mitja hora. Més que un diàleg va ser un monòleg. "¿Te habrás dado cuenta de que es muy cuco?", va dir Manent quan va tornar a veure Novais. "Lo que me ha dicho no tiene nada de cuco", va contestar un Novais atònit. Van dinar amb la comunitat. Després Novais va dir als conxorxats que tenia una bomba entre mans. Es va tancar a la cambra on s'hos-tatgen els bisbes i li van facilitar una màquina d'escriure. La seva feina consistiria a donar forma d'entrevista al monòleg tempestuós de l'abat. Els papers eren damunt d'una taula. Novais va deixar llegir una primera versió de l'entrevista a Benet, Manent, el xofer i tres monjos que formaven part de la conspiració -el pare Maur, el pare Marc Taxonera i el pare Miquel Estradé-. Sense que estigués previst, s'hi va afegir el pare Pere Busquets. Junts van revisar el text.

En què va consistir la revisió? La meua hipòtesi, que no puc certificar (però que coincideix amb el paper Raguer i que Manent no em

Volcànic

ANTONI PUIGVERD

Després de la guerra, Aureli M. Escarré, aleshores prior, i de seguida abat coadjutor, va ser el principal restaurador de Montserrat. El monestir estava devastat, amb la comunitat dispersa, exiliada, i amb la tragèdia tatuada al cor: 23 monjos assassinats. Escarré no hauria pogut restaurar-lo sense l'ajut de Franco. Paradoxalment, ell també va trencar el cordó umbilical amb Franco.

Escarré és un personatge tan mitificat com polèmic: va ser l'últim abat a l'antiga, a la manera renaixentista.

Va exercir el poder tal com s'exercia en el model que ell va heretar: amb despotisme. I amb una gran passió, que va posar al servei d'una formidable empenya reestructuradora. Estava fascinat per les grans abadies europees, on, aspectes religiosos i espirituals a banda, la formació intel·lectual dels monjos i la solidesa del llegat cultural són capitals. Va enviar molts monjos a estudiar a Europa, els quals, en tornar, van revolucionar Montserrat. Aquella renovació va anar prenent un caire volcànic. Sintonitzava no només amb el Vaticà II, sinó també amb el Maig del 68 i amb el diàleg cristiano-marxista. Les tensions internes, no només polítiques, van convertir Montserrat en un volcà. L'erupció, alhora fèrtil i autodestructiva, es va projectar a tot Catalunya: antifranquisme i modernització litúrgica, diàleg entre fe i raó, catalanisme culte i popularista, xoc entre tradició i modernitat. El trencament amb el franquisme havia començat amb l'entronització de la Moreneta l'any 1947: un acte de masses catòlic i catalanista, organitzat per Josep Benet, el primer acte de reconciliació entre catalans combatents dels dos bàndols de la guerra. Escarré va ser l'últim abat renaixentista i, potser sense adonar-se'n, el primer abat revolucionari. El primer destructor de la cultura catòlica catalana (una de les dues bigues mestres del catalanisme històric). D'aquella biga mestra catòlica només en quedaven, a Catalunya, serradures daurades. Una evolució no del tot estranya a la que va passar en temps de l'abat Escarré.

desmenteix), és que van fer una feina d'edició important i intervencionista. Ho vaig començar a sospitar quan vaig rellegir la menció que es fa als drets de les minories tal com Joan XXIII l'havia exposat a l'encíclica *Pacem in Terris* (vegeu *Cultura/s* 563). L'explicació que fa Escarré és gairebé calcada a la que Benet havia formulat a *Serra d'Or* amb motiu de la mort del papa Roncalli. El nucli dur del contingut polític de l'entrevista reproduïa l'argument d'oposició central formulat per Benet: la constatació de la contradicció que existia entre la confessionalitat proclamada per l'Estat i la manca de moral catòlica de la seva praxi, fonamentada encara en la divisió entre vencedors i vençuts de la Guerra. La definició del paper de Montserrat a Catalunya era nítida, del tot institucional.

La versió final, a més, es va acabar ajustant prou al qüestionari inicial elaborat per Manent. L'endemà dilluns, encara ho retocarien. Com revela Manent a la millor crònica sobre els fets (reproduïda al seu llibre *De 1939 a 1975*), ell mateix, a la porta de l'hotel on s'estava Novais, va suggerir que incorporés una menció a la impressió que l'abat havia sentit contemplant la misèria durant un viatge recent a

Les declaracions publicades podrien haver estat fruit d'una "revisió" de l'entrevista amb l'abat

Andalusia. Així constaria al text publicat.

El dijous dia 14, a primera pàgina de *Le Monde*, apareixien les declaracions (l'equivalent nostrat del *I have a dream*). Seguint ordres oficials, Mariano Calviño -Consejero Nacional del Movimiento- va demanar a l'abat que desmentís les seves paraules. Escarré va contestar que el periodista fins i tot les havia suavitzat (nova prova de l'autoria coral de les declaracions). L'abat del monestir del Valle de los Caídos -fray Justo Pérez de Urbel, també Consejero Nacional- va calumniar Escarré. L'escriptor José Bergamín, que s'havia vist forçat a exiliar-se per segona vegada, va dir que el règim hauria caigut si aquelles declaracions s'haguessin publicat a Espanya i el ministre Fraga, que l'hi tenia jurada, va replicar publicant-les íntegres a *El Español*. Josep Massot mostra que les queixes del règim arribaren al Vaticà. El coadjutor Brasó es va traslladar a Roma per apagar el foc. Parlà amb Pau VI i monsenyor Dell'Acqua. Li van demanar que l'abat Escarré evités noves iniciatives que poguessin ser enteses en sentit polític. El 21 de desembre el Casal de Montserrat al carrer dels Arcs de Barcelona era incendiat. La policia no es va esforçar gaire a trobar-ne els culpables. |





VOL VIURE EN
#CATALUNYALLIBERTAT
www.catalunyavolviureenllibertat.cat

Somni sota els paraigües a la Ciutadella

ACTE INSTITUCIONAL • La celebració al parc de la Ciutadella de Barcelona va homenatjar Salvador Espriu en el centenari del seu naixement **PLUJA** • Tot i que el temps era amenaçador, l'acte institucional es va celebrar amb molta gent

Manuel Cuyàs
Barcelona

Ales deu, quan faltava una hora i mitja perquè comencés l'acte institucional de cada any al parc de la Ciutadella, va ploure fortet sobre Barcelona, i s'hi va estar una estona. Un altre dia hauríem dit que la celebració potser s'hauria de suspendre, però ahir no hi havia res per suspendre, ni al matí al parc ni a la tarda a la Via Catalana. Tothom volia que tot tirés endavant, plugués o nevés, i amb mitja hora de retard l'acte de la Ciutadella va iniciar-se. En el seu transcurs va ploure, i en algun moment amb ganes, però ningú es va moure del seu lloc. Per a això hi ha els paraigües. Gran estesa de paraigües de positiu efecte visual. "I si a la tarda plou, els paraigües altra vegada", deia una senyora. Havien anunciat per ràdio que faria fresca, que la màniga llarga seria aconsellable, i el cas és que les samarretes grogues preceptives a la Via són de màniga curta. "Doncs ens posarem un jersei i a l'hora en punt en el traurem." Cap problema. Ahir no hi havia cap problema.

De darrere uns arbres van sortir els Mossos d'Esquadra en formació i es van dirigir a l'escenari. Anaven de gala, però excepcionalment, a causa de pluja, no calçaven les espadenyes de vetes. La ràdio també havia dit que ahir seria recomanable el calçat tancat. Els Mossos escolten la ràdio i són disciplinats.

L'alcalde d'Arenys de Mar, Estanislau Fors, va entregar la bandera del seu poble a la presidenta del Parlament, Núria de Gispert, i ella la va

En els 800 anys de la batalla de Muret, es va cantar l'himne d'Occitània

passar a mans del president de la Generalitat, Artur Mas, que la va donar a l'inspector dels Mossos perquè la hissés al pal. La bandera era aquest any d'Arenys de Mar perquè se celebra el centenari del naixement de Salvador Espriu, el creador del mite de Sinera. La presentadora de l'acte, l'actriu Mercè Pons, també és d'Arenys de Mar. Espriu i Sinera van constituir el pinyol de l'acte, amb les veus de molts nostres mi-

llors actors, actrius i cantants.

Abans, com que aquest any i aquest dia també es compleixen 800 anys de la batalla de Muret —una altra derrota—, que va posar fi a l'expansió de Catalunya per Occitània o la d'Occitània per Catalunya o —deixem-ho així— a la pretensió d'unir o federar els dos gran pobles, l'aranesa Alidé Sans va interpretar l'himne occità, l'emocionant *Aqweres muntanhes*. Com que som poble d'estalvis i d'optimització de recur-

Molts espectadors van seguir l'acte expectants per la Via Catalana de la tarda

sos, el mateix himne va servir també per homenatjar la Val d'Aran, territori occità que aquest any ha patit l'efecte destructiu de les pluges. Durant l'apartat d'homenatge a Espriu hi va haver una duplicitat semblant: el recitat de l'espriuà *Per a una suite alqueresa* a càrrec de Clara Segura va tenir la virtut de recordar també Bartomeu Rosselló-Pòrcel, a qui està dedicat. No se'n escapa res. Tampoc ens passa per



Retard
L'acte institucional de la Ciutadella es va endarrerir una mitja hora per la pluja.

alt que fa cent anys de l'aprovació per la Mancomunitat de Prat de la Riba de les normes ortogràfiques per les quals en regim, que en fa sis-cents de la mort de Bernat Metge, l'humanista autor de *Lo somni*. Trobo que aquesta autoria i aquest títol no van ser destacats amb prou èmfasi davant un públic que si una cosa en comú tenia era



TRAM 740. Barcelona



un somni. Aquí vam fallar. L'acte va acabar amb una altra efemèride: el cinquantè aniversari de la mort de Carmen Amaya, *bailaora i cantora* nascuda al Somorrostro barceloní que, segons el programa "va portar el seu art inigualable per tot el planeta". Ja és notable que la suprema divulgació d'un "art" que té les principals figures a Andalusia es degués a una catalana de Barcelona i resident a Begur. La seva pa-

renta Karime Amaya ens va oferir un *zapateo*, *Alegrías del pantalón*, que al final de tot va semblar la traca conclusiva amb què ens enviaven a casa. Quan dic a casa vull dir a la Via Catalana.

A les primeres files hi havia els expresidents del Parlament Joan Rigol i Ernest Benach, i el de la Generalitat José Montilla. Pasqual Maragall hi estava excusat, però ¿i Jordi Pujol, que no hi faltava mai? Pujol

havia anat a prendre posicions al Perelló, des d'on va participar en la Via Catalana. La ràdio deia que hi havia cues als peatges del sud i es veu que va voler ser-hi a temps.

Dalt l'escenari, amb el president Mas, hi havia una representació de tots els partits amb escó al Parlament, tret dels habituals, entre ells, per primer cop, el PP. Què els passa? Que no els agrada Espriu? Que són refractaris a les normes orto-

La bailaora
Karime Amaya, a dalt, i, a sota, la cantant aranesa Alidé Sans ■
ANDREU PUIG

gràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans? Que els feia por mullar-se? No els deu fer el pes *lo somni*.

L'acte, molt ben conduït per la mà de Joan Ollé, es va acabar i la gent va desfil·lar. A menjar qualsevol cosa en els bars i restaurants que vessaven de clients, i a la Via. Tot-hom estava pendent de la Via, tot-hom que em trobava pel carrer es mirava el rellotge amb ganes que fossin les disset i catorze minuts. ■



DES DEL
CAMPANAR...

Mn JOSEP
TABERNER

Rector de Sant Pere

HE TINGUT UN SOMNI!

Amb aquestes paraules es recorda, ara que fa cinquanta anys que va ser pronunciat, el discurs que Martí Luther King, el 28 d'agost de 1963 a les escales del memorial a Lincoln, a Washington DC, al final de la Marxa pel treball i la llibertat; en aquella ocasió es van aplegar unes tres-centes mil persones, la majoria de color, en el marc encara de la defensa dels drets civils i de la lluita contra la segregació racial.

"A vosaltres, avui us dic, amics meus, que malgrat les dificultats i les frustracions d'aquest moment, jo encara tinc un somni. Tinc el somni que un dia aquesta nació s'alçarà i experimentarà el veritable significat del seu credo: Creiem que aquestes veritats són evidents per si mateixes: que tots els homes són creats iguals. (...) Tinc el somni que un dia cada vall serà enlairada, cada turó i cada muntanya seran aplanats, els llocs escarpats seran allissats, i els llocs tortuosos seran adreçats, i es manifestarà la glòria del Senyor, i tota persona ho podrà veure (Is 40,4-5)".

Les arrels cristianes de Luther

King (era pastor protestant) li fan citar el text d'Isaïes, de l'Antic Testament, tenint en compte que "la glòria del Senyor" és l'home dempeus, tota persona que viu sense cap esclavatge.

En aquell any 1963, ara fa cinquanta anys, el Vaticà havia promulgat l'encíclica *Pacem in Terris*, que avalava, per part de l'Església catòlica, el respecte i la defensa dels Drets Humans i els règims democràtics. El Concili encara estava treballant a Roma, quan, al mes de maig, va començar la campanya dita de les instàncies, que demanava a l'Estat espanyol la normalització del català a l'ensenyament i als mitjans de comunicació, aleshores severament prohibit. En aquest context, l'abat Escarré es pronuncia i emet les seves declaracions.

El 14 de novembre de 1963 van ser publicades, a l'influent diari francès *Le Monde*, unes declaracions de l'abat de Montserrat Aureli M. Escarré, entrevistat per José Antonio Novais, per iniciativa de Josep Benet i Albert Manent. L'Estat espanyol de Franco, oficialment catòlic, va ser considerat per l'abat



"Un somni que demà agermanarà més de mig milió de persones en la Via Catalana, per mostrar a tot el món la tossuda decisió d'arribar a la independència"

llibertat i de justícia, un somni de pau i de germanor. Un somni fonamentat en l'esperança, com diu en l'apunt final Luther King: "Aquesta és la nostra esperança. Aquesta és la fe amb què torno cap al sud. Amb aquesta fe serem capaços d'excavar de la muntanya de la desesperació una pedra d'esperança. (...) Amb aquesta fe serem capaços de treballar junts, de pregar junts, de lluitar junts, d'anar junts a la presó, de defensar junts la llibertat, sabent que un dia serem lliures".

I, és en aquest marc de justícia i pau, de llibertat i de justícia que us dic que jo també tinc un somni, un somni per a la nostra terra catalana, un somni per a tots els habitants del nostre país, un somni de llibertat i de justícia, on sigui possible fer realitat el que diu la Declaració Universal dels Drets Humans (1948), que entre altres afirmacions diu que: "Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets" (art. 1); "Tots són iguals davant la llei i tenen dret, sense cap distinció, a igual protecció per la llei" (art. 7); "Tota persona té dret a una nacionalitat" (art. 15); "Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció de la seva ocupació, a condicions equitatives i satisfactòries de treball, i a la protec-

ció contra l'atur" (art. 23); "Tota persona té dret a un nivell de vida que asseguri, per a ell i la seva família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, habitatge, assistència mèdica i als serveis socials necessaris" (art. 25); "L'educació tendirà al ple desenvolupament de la personalitat humana i a l'enfortiment del respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals" (art. 26).

Justícia i Pau de Girona fa, també, una crida a recuperar el discurs i la pràctica ètica que és el fonament de la democràcia i que té la base en aquesta Declaració Universal. En aquest sentit animem a la ciutadania a associar-se per treballar activament i críticament en la construcció d'una societat més democràtica on la participació directa sigui una pràctica habitual. Demanem als partits polítics que bandegin del seu interior els corruptes i que assumeixin i defensin la supremacia de la política per damunt de l'economia i al govern li demanem un retorn al discurs (i a la pràctica) ètica en el marc de la declaració Universal dels Drets Humans.

Un somni que anem fent realitat entre tots, un somni que ja és més que una utopia, que es va fent realitat; un somni que demà agermanarà més de mig milió de persones en la Via Catalana, per mostrar a tot el món la tossuda decisió d'arribar a la independència; un somni que ja no té camí de retorn, perquè si entre tots "estirem fort... segur que tomba, tomba, tomba... i ens podrem alliberar!".



CARTA A
MARY SANTPERE



DEMÀ
Toni Soler

Albert Om

L'Any Mary

Estimada Mary, molt poca gent s'ha enrecordat que diumenge hauries fet 100 anys. Vas ser la reina del Paral·lel, la dona més popular de Catalunya, la que més va fer riure els nostres pares. Uns mèrits massa lleugers, es veu, per a un país tan donat a la transcendència.

Fa dies que parlo amb gent i que dono voltes a per què devem haver esborrat de la memòria col·lectiva una figura tan estimada com la teva. ¿No és compatible l'Any Espriu amb l'Any Mary Santpere? ¿No es poden homenatjar els nostres intel·lectuals i, al mateix temps, recordar com es mereixen els nostres artistes més populars? Potser et va faltar èpica, Mary. Ni havíem d'anar a Perpinyà a veure't ni vas haver de córrer mai davant dels grisos. La teva pàtria era l'escenari. De política, ni una paraula. Anar fent la viu-viu, com tanta gent en aquell temps.

Eres com una més de la família, que es ficava tothom a la butxaca amb aquella barreja fascinant entre mestressa de casa bona amb arracades de perles i reina de les astracanades del Paral·lel i de les festes majors de tot Catalunya. Al teu costat, els homes semblaven uns calçasses. Hi ajudava que fessis 1,76, que fossis inusualment alta per a l'època. La Mary. La tieta. La geganta del barri. Una artista immensament popular. És com si ara poguessis formar part de les nos-



ALEX GALLEGO

tres històries personals, però no de la història oficial del país.

Potser és que en un moment de tanta agitació política costa més aixecar la bandera d'algú com tu, que va representar una Catalunya més divertida i *catxonda*, més desenfadada, no tan intensa ni transcendent. Els catalans som gent que tenim problemes i que no ens podem permetre gaires frivolitats a l'hora de recordar el nostre passat. El teu oblit se suma al d'altres artistes que també ens deuen semblar massa lleugers, com si pesessin poc per a la gravetat del moment. I en aquest sac hi series tu, però també hi podríem posar el mateix Capri, Xavier Cugat i La Trinca.

He llegit que dimecres que ve, en els actes oficials de l'Onze de Setembre al Parc de la Ciutadella, hi haurà un record per al centenari de Salvador Espriu, per als 600 anys de la mort de Bernat Metge, per als 800 de la batalla de Muret, per als 50 anys de la mort de Carmen Amaya i també per als 50 de les declaracions de l'abat Escarré a *Le Monde*. El teu centenari, Mary Santpere, no l'he sabut veure per enlloc.

P.D.

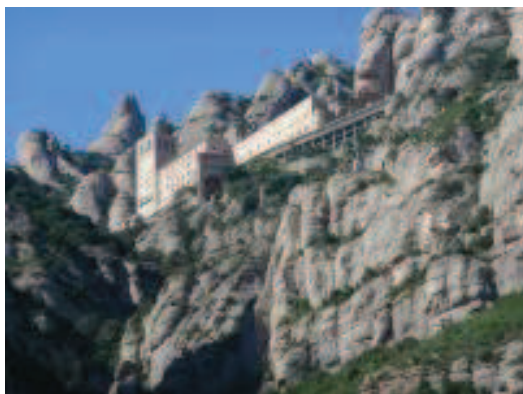
Filla d'una nissaga d'artistes, la teva és una biografia tragicòmica. La teva mare va tenir els dolors de part en un tren tornant d'actuar a Vilanova, vas conèixer el teu marit en un tramvia –el 29–, ell va morir en un barco i tu en un avió Barcelona-Madrid, l'any 1992, mentre dormies.

Aurel·li Argemí

President emèrit del CIEMEN i antic secretari de l'abat Escarré.

— 11/6/2013

Unes declaracions de l'abat de Montserrat, Aureli M. Escarré, que marcaren la història de la Resistència



(Fot. A.C.)

En el cinquantè aniversari

El 14 de novembre de 1963, farà aviat, doncs, cinquanta anys, l'abat de Montserrat, Aureli M. Escarré, va fer unes declaracions a *Le Monde*, un dels diaris més prestigiosos del món, que van causar un gran impacte.

Eren unes declaracions insòlites. Insòlites perquè era la primera vegada que un eclesiàstic d'alt nivell s'atrevia a fer, públicament, una crítica de fons, a la llum de l'Evangeli, a un règim que es proclamava catòlic però que es comportava d'una forma anticristiana. Insòlites, també, i atrevides perquè sortien a la llum en un moment que l'oposició al franquisme no podia fer sentir la seva veu, en un país on la llibertat d'expressió era prohibida i on eren sancionats de la pitjor manera els qui s'atrevien a parlar lliurement. Eren, en fi, unes declaracions que sonaven com un clam en el desert, un clam d'esperança d'un futur que encara es preveia més enllà de l'horitzó.

Seguint el costum en els casos en què apareixia alguna crítica al govern de Franco en un mitjà estranger, l'exemplar de *le Monde* del 14 de novembre va ser segrestat, no es va trobar a cap quiosc de l'Estat espanyol. Però segurament per un error de càlcul, el ministre de la informació, el tristament famós Manuel Fraga Iribarne, va ordenar que el text de les declaracions fos publicat en tots els diaris de l'Estat amb el corresponent comentari de condemna escrit per una persona addicta al règim. O sigui que tothom va poder tenir a l'abast les declaracions i, pel que es va saber després, molta gent va comprar aquell dia algun diari que les reproduïda per a llegir-les i comentar-les amb els amics, sense entretenir-se a llegir les rèpliques, que no eren res més que una cantarella de la propaganda de sempre, a favor del règim. D'aquí el gran impacte que les paraules de l'abat de Montserrat van tenir en l'opinió pública.

El contingut

Les declaracions comencen amb l'afirmació que, després de vint-i-cinc anys d'haver-se acabat la guerra civil, perdurava la mentalitat que hi havia encara uns vencedors i uns vençuts i que, per tant, continuava imposant-se la idea que calia continuar celebrant la victòria i no establir la reconciliació i, en definitiva, la pau. No és, en tot cas, aquesta posició la que s'adiu a la doctrina de l'Evangelí, deia l'abat. Reflecteix una actitud anticristiana encarnada per un règim que es proclama catòlic però que, ja en això, prova que no ho és: el govern espanyol és el primer que segueix una línia de subversió. Nega els valors de la democràcia i, consegüentment, impedeix la realització de les llibertats d'elecció, d'expressió i d'informació, en contra de la mateixa doctrina de l'Església.

Seguidament, les paraules de l'abat es refereixen a un dels aspectes més penosos del règim: el manteniment de tants presos polítics, una altra demostració que l'esperit de la guerra continua.

A continuació, les declaracions se centren en la missió de Montserrat, un lloc emblemàtic de trobada de tothom i de servei a les necessitats i aspiracions més profundes del poble català. Ara Montserrat, remarca l'abat, posa l'accent en la defensa de la llengua i la cultura d'aquest poble. "Catalunya és una nació entre les nacionalitats" que viuen a l'interior de l'Estat espanyol. Té el dret de ser respectada com a tal.

Finalment, les declaracions remarquen la gran oportunitat que dóna el concili Vaticà II -aleshores encara en curs- per a obrir-nos, per a treballar més profundament a favor dels valors que ens alliberen, per a construir un futur, en el nou clima que aquest esdeveniment està creant: hem de fer tot el possible per a superar el passat que encara pesa tant dins de l'Estat espanyol, per a acabar d'una vegada amb la guerra, pensant que "el futur depèn de com es resolgui el problema d'avui, que és un problema social, un problema de democràcia i de llibertat i, en conseqüència, de justícia (...) i en el fons, és un problema de cristianisme: ser o no ser uns cristians autèntics, tant en el sentit individual com col·lectiu, o sigui polític".

Repercussions

La valentia de l'abat Escarré va traduir-se en una onada d'adhesions, entre multitud de persones, creients i no creients, que les van saber interpretar com un alè que dóna vida. Però també aquestes declaracions van ser com l'última gota que feia vessar el vas: el govern espanyol, d'una manera a vegades sibil·lina i altres descarada, va elaborar una propaganda contra l'abat que, segons el règim franquista, havia caigut en la temptació de barrejar-se amb la política, impròpia d'un eclesiàstic, i que, per tant, ho havia de pagar.

Un any i mig després, al terme de denúncies en els mitjans de comunicació i davant la Santa Seu contra les actituds de l'abat de Montserrat per un reguitzell d'accions i paraules que anaven molt més enllà de les mateixes declaracions, el govern espanyol aconseguia exiliar l'abat. El 12 de març de 1965 empenia el camí de l'exili que el duria a Milà, un camí que s'acabaria amb la seva mort el 21 d'octubre de 1968. Una mort que, com vindria a dir el seu successor, l'abat Cassià M. Just, en l'homilia dels funerals era com una llavor per a reconciliar tots els catalans

IN SECLA SECLORUM

Blog Oriol Domingo

L'abat Escarré contra Franco

Oriol Domingo | 22/05/2013

1. El polèmic Aureli M. Escarré, abat de Montserrat, està a la història civil i eclesial de Catalunya. És així gràcies sobretot a les seves declaracions a “Le Monde” en defensa de l'Església, dels drets de la nació catalana i contra la dictadura militar de Francisco Franco.

2. La Generalitat commemorarà enguany el cinquantenari de les declaracions d'Escarré publicades en l'influent diari francès (14 de novembre del 1963). Fou entrevistat pel corresponent José Antonio Novais, per iniciativa dels catòlics i activistes Josep Benet i Albert Manent.

3. En aquella època estava endegada una campanya a favor de la normalització del català a l'ensenyament i als mitjans de comunicació, aleshores severament prohibit. L'Espanya nacional catòlica de Franco fou considerada per Escarré com “un estat que no obeeix els principis bàsics del cristianisme”. L'abat demanava la fi del clima de guerra civil, que el poble pogués triar el seu govern, garantir la llibertat de premsa i defensar la llengua catalana. L'abat complia amb l'exigència ètica cristiana de defensar els drets humans.

4. Les declaracions de l'abat de Montserrat van tenir gran ressò internacional i també, malgrat la censura franquista, a Catalunya i a Espanya. L'abat va exercir de portaveu dels sectors catòlics que volien una Catalunya democràtica i amb llibertat, i una Església fidel a l'esperit renovador del Vaticà II i al plantejament de la *Pacem in Terris* (1963), la gran encíclica de Joan XXIII en favor dels drets humans i

dels règims democràtics.

5. La situació a Catalunya i a Espanya continua essent controvertida cinquanta anys després en alguns d'aquests aspectes. Amplis sectors cívics i polítics continuen reivindicant els drets nacionals de Catalunya per les vies pacífica i democràtica. Com a contrast, hereus del franquisme atien conflictes lingüístics i encara honoren la División Azul que va lluitar amb Hitler. I l'Església no pot tancar-se a les sagristies perquè ha de defensar on sigui els drets de les persones i dels pobles segons la *Pacem in terris*, la *Doctrina Social de l'Església*, els documents del Vaticà II i del Concili Tarraconense, i la pastoral "*Arrels cristians de Catalunya*".

VERSIÓN EN CASTELLANO

1. El polémico Aureli M. Escarré, abad de Montserrat, está en la historia civil y eclesial de Catalunya. Es así gracias sobre todo a sus declaraciones a "Le Monde" en defensa de la Iglesia, de los derechos de la nación catalana y contra la dictadura militar de Francisco Franco.

2. La Generalitat conmemorará este año el cincuentenario de las declaraciones de Escarré publicadas en el influyente diario francés (14 de noviembre de 1963). Fue entrevistado por el corresponsal José Antonio Novais, por iniciativa de los católicos y activistas Josep Benet y Albert Manent.

3. En aquella época había comenzado una campaña a favor de la normalización del catalán en la enseñanza y los medios de comunicación, entonces severamente prohibido. La España nacional católica de Franco fue considerada por Escarré como "un estado que no obedece los principios básicos del cristianismo". El abat pedía el fin del clima de guerra civil, que el pueblo pudiera elegir su gobierno, garantizar la libertad de prensa y defender la lengua catalana. El abat cumplía con la exigencia ética cristiana de defender los derechos humanos.

4. Las declaraciones del abad de Montserrat tuvieron gran eco internacional y también, a pesar de la censura franquista, en

Catalunya y en España. El abad ejerció de portavoz de los sectores católicos que querían una Catalunya democrática y con libertad, y una Iglesia fiel al espíritu renovador del Vaticano II y al planteamiento de la *Pacem in Terris* (1963), la gran encíclica de Juan XXIII en favor de los derechos humanos y de los regímenes democráticos.

5. La situación en Catalunya y en España sigue siendo controvertida cincuenta años después en algunos de estos aspectos. Amplios sectores cívicos y políticos siguen reivindicando los derechos nacionales de Catalunya por las vías pacífica y democrática. Como contraste, herederos del franquismo atizan conflictos lingüísticos y aún honran la División Azul que luchó con Hitler. Y la Iglesia no puede cerrarse en las sacristías porque debe defender donde sea los derechos de las personas y de los pueblos según la *Pacem in terris*, la *Doctrina Social de la Iglesia*, los documentos del Vaticano II y del Concilio Tarraconense, y la pastoral "*Raíces cristianas de Catalunya*".



Premi Godó Enric Canals dona noves dades sobre un episodi clau de la resistència antifranquista, que va afermar de forma inqüestionable el paper de Jordi Pujol a la Catalunya dels anys seixanta

Honor i lideratge

Enric Canals
Pujol Catalunya. El
consell de guerra a
Jordi Pujol

PORTIC
252 PÀGINES
18 EUROS

Premi Godó de
Periodisme
d'Investigació i
Reportersme

A la imatge
central, Jordi Pujol
i el seu fill a l'interior
de la presó de
Saragossa en una
foto cedida per la
família Pujol.
A l'esquerra,
l'abat Escarré
al costat de
Franco; i a la
dreta, en segon
pla, el cap de
policia Vicente
Juan Creix en un
acte presidit per
Arias Navarro.
Enric Canals a la
foto superior

FAMÍLIA PUJOL / ARXIU /
PEDRO MADUENO

JORDI AMAT

No sé si hi ha manera de quantificar la influència que van tenir la detenció, les tortures, el consell de guerra i l'empresonament en la construcció de Jordi Pujol com a líder potencial del catalanisme de postguerra. A mitjà termini aquell episodi, en bona mesura redemptor de tota una classe –la petita i mitjana burgesia que acceptava passivament el franquisme–, va tenir una considerable transcendència: va ajudar a fonamentar una embrionària cultura política –un nacionalisme catòlic aleshores en silenciosa expansió, per dir-ho d'una manera sintètica– que a la llarga esdevindria dominant a la Catalunya del darrer terç del segle XX. Per això qualsevol documentació inèdita sobre el cas, a banda de fornir-nos més materials per anar preparant la biografia de Pujol, enriqueix el coneixement sobre una xarxa compromesa de persones sense la qual es fa difícil entendre d'on venim.

El llibre que ha escrit el periodista Enric Canals, guardonat amb el Premi Godó de Periodisme d'Investigació i Reportersme, complementa l'esplèndid *Els Fets del Palau i el consell de guerra a Jordi Pujol*, de Joan Creixell, i facilita dades desconegudes per reconstruir uns dies de dura repressió i de sortida a la llum, tímida i febrosa, d'una joventut que deia que es movia per exigències espirituals quan, en realitat, eren patriòtiques. L'abril de 2012 el president del Tribunal Militar Territorial Tercer va autorit-



En el consell Pujol ni va demanar perdó ni va atendre l'ordre de silenci del general; en comptes d'això va fer un al·legat en defensa de Catalunya

zar la consulta del sumari contra Pujol. Es tracta d'uns dos-cents cinquanta documents. Canals és el primer investigador que hi ha tingut accés i amb aquest material ha escrit un reportatge amè i vibrant. Un reportatge que es complementa amb una entrevista a Pujol, una cronologia dels fets i la transcripció d'alguns documents reveladors escrits amb fatigosa prosa funcio-

nari (declaracions a la policia, l'informe del fiscal, l'acta del consell sumaríssim...).

"Ningún catalán es español"

Com és ben sabut, els aldarulls que es van viure el 19 de maig de 1960 al Palau de la Música van desencadenar la caiguda dels militants del nacionalisme catòlic. Aquell dia s'hi celebrava un homenatge a Maragall que formava part de les activitats que el franquisme va dissenyar per apaivagar l'activisme que havia descavalcat Luis de Galinsoga, el director de *La Vanguardia* imposat pel règim. La campanya contra Galinsoga l'havia liderada Pujol, un metge que treballava a la indústria farmacèutica i era conegut pel seu apostolat nacionalista a través de plataformes catòliques. Una era l'Acadèmia de la Llengua Catalana integrada a la Congregació Mariana i un dels congregants era Jaume Casajoana, que hi va fer uns amics amb qui, segons va declarar a la policia, "ha simpatizado por la similitud de ideas en el aspecto catalán". El 1958 hi va conèixer Pujol. "El que depone en una de las entrevistas que sostenia con Pujol este le hizo entrega de un paquete de hojas clandestinas tituladas 'Ningún catalán es español' al objeto de que el que declara las repartiera". Després d'haver estat detingut aquella nit al Palau, ho va explicar durant l'interrogatori amb tortures que li van infligir el policia Vicente Juan Creix i el seu equip. El dia 22 Pujol, decidit a no amagar-se, va ser detingut. Interro-

gat i torturat, es va responsabilitzar de l'escriptura dels papers clandestins i va confessar que Francesc Pizón havia estat l'impressor d'aquells papers.

Vint-i-dos dies després es celebrava el consell de guerra. Durant aquelles setmanes, però, havien passat coses importants en relació amb el cas: protestes davant del bisbat, la querrela que va presentar el pare de Pujol contra Creix, l'elaboració d'un document de protesta contra les tortures signat per més de quatre-centes personalitats, la queixa de l'abat Escarré davant de Franco... *L'operación Catalunya* franquista –una campanya d'imatge– va fracassar. Però, a més, hi havia qui conspirava per convertir el cas Pujol en un atac contra el règim. L'editor Eliseu Climent, per exemple, va ser convocat d'urgència pel seu amic Max Cahner per dur a terme una acció subversiva: pintar amb quitrà la carretera de Montserrat a Manresa amb el lema "Pujol Catalunya". L'eminència grisa Josep Benet, que s'havia amagat per evitar que el detinguessin, va escriure una carta (inèdita) en què programava que "cal que es parli, una vegada i una altra, de Jordi Pujol. N'hem de fer un líder nou per al nostre poble, que prou en necessita".

Al·legat polític

El dia que es va celebrar el consell de guerra Pujol sabia que s'havien fet gestions perquè, si es disculpava, la condemna fos benigne. Però en lloc de demanar perdó, al final del judici, quan el general que presidia li va preguntar si volia afegir alguna cosa, Pujol va decidir fer un al·legat polític. La transcripció de l'acta del consell corprèn. El general l'interrompia, ell no s'aturava i va acabar "pidiendo respeto a Cataluña lingüísticamente, solicitando libertad política, religiosa y social y rechazando toda idea de injurias". L'honor s'havia convertit en la llavor d'un gran lideratge. |





INTERNET

SELECCIÓ DE LES NOTÍCIES DEL SEU INTERÈS



Col·legi
de Periodistes
de Catalunya

Data	Titular/Mitjà	Pàg	Docs.
24/11/13	Escarré, per Manuel Cuy s... / El Punt Avui	50	1
24/11/13	Escarré / El Punt Avui	51	1
21/11/13	Homs afirma que actitudes del Gobierno evocan al franquismo / El País	52	1
18/11/13	Dues figures gegantines: Aureli M. Escarré i Max Cahner / Capgros.com	53	3
15/11/13	50 aniversari de la defensa de l'abat Escarré de l'identitat catalana a 'Le Monde' #DretaDecidir / Etipèdia	56	2
15/11/13	50 aniversari de la defensa de l'abat Escarré de l'identitat catalana a 'Le Monde' #DretaDecidir / tecnològic	58	2
14/11/13	Tret de sortida a la commemoració dels 50 anys de les declaracions de l'abat Escarré contra el règim franquista a "Le Monde" / 324.cat	60	2
14/11/13	Cinquanta anys de les declaracions de l'abat Escarré a Le Monde / Vilaweb	62	2
14/11/13	L'abat Escarré i les coses de la moderació / Vilaweb	64	2
13/11/13	Dijous, 14 de novembre / Barcelona gratis	66	1
13/11/13	50 anni fa cominciava a cadere il muro.. di Madrid / Huffington	67	1
12/11/13	Dijous sinicien els actes dels 50 anys de les declaracions de labat... / Catalunya Religió.cat	68	1

Escarré, per Manuel Cuy s...

Diumenge, 24 de novembre de 2013

Al local del Col·legi de Periodistes de Catalunya han inaugurat una petita exposició sobre les declaracions de l'abat Aureli Escarré a Le Monde, ara fa cinquanta anys, i les reaccions furibundes en contra dels diaris i les autoritats d'aquí. No ho explica pas tot. Un dia la meva germana Marta va arribar de col·legi dient que una monja havia dit a classe que este abad Escarré es un loco que sólo se quiere hacer notar. El pare es va posar el barret, es va estarrufar el bigoti i va anar a veure la monja. La religiosa, impressionada per aquell home que li feia retrets, va amb prou feines balbuçar: Yo soy una pobre monja que no sabe nada. El pare, en comptes d'ablanir-se, es va enfurismar més. Doncs si no sap res, calli. Quan va tornar a casa l'esperàvem per victorejar-lo, i durant un temps va ser la personificació de l'heroi. Quin pare. Uns anys més tard vam quedar tots parats, i el pare el primer, quan vam llegir en un llibre una aproximació a la figura de l'abat Escarré que si no el titllava de boig sí que donava la raó a la monja pel que fa a la seva obsessió per la notorietat. Aquesta observació i altres provenien d'Hilari Ragner, monjo de Montserrat, catalanista fins al moll de l'os com el pare. Per aquell temps, les monges del col·legi de la meva germana van protegir les finestres de l'edifici escolar amb unes mampares de vidre translúcid fins a mig aire de l'obertura per impedir que les nenes miressin els nois del carrer. Entre aquests nois hi era jo, que cada tarda passava amb els meus companys d'escola per davant del col·legi de les monges per mirar i ser mirats. El col·legi subsisteix, amb les mampares de les finestres posades, però fa molt temps que no és regentat per les monges, i ara és un parvulari. Un dia que em vaig trobar els nous responsables del centre els vaig explicar l'origen dels vidres protectors i, pensant en una venjança pòstuma, els vaig dir que els podrien retirar i restituir la imatge original a les finestres. No van saber de què els parlava i em van acabar dient que felicitaven les monges perquè les mampares ara eviten que els nens caiguin al carrer. Aquelles monges que no sabían nada poden estar contentes. Cinquanta anys després, la història les ha absolt en tot.

Escarré

Diumenge, 24 de novembre de 2013

Al local del Col·legi de Periodistes de Catalunya han inaugurat una petita exposició sobre les declaracions de l'abat Aureli a Le Monde, ara fa cinquanta anys, i les reaccions furibundes en contra dels diaris i les autoritats d'aquí. No ho explica pas tot. Un dia la meva germana Marta va arribar de col·legi dient que una monja havia dit a classe que este abad Escarré es un loco que sólo se quiere hacer notar. El pare es va posar el barret, es va estarrufar el bigoti i va anar a veure la monja. La religiosa, impressionada per aquell home que li feia retrets, va amb prou feines balbucejar: Yo soy una pobre monja que no sabe nada. El pare, en comptes d'ablanir-se, es va enfurismar més. Doncs si no sap res, calli. Quan va tornar a casa l'esperàvem per victorejar-lo, i durant un temps va ser la personificació de l'heroi. Quin pare. Uns anys més tard vam quedar tots parats, i el pare el primer, quan vam llegir en un llibre una aproximació a la figura de l'abat Escarré que si no el titllava de boig sí que donava la raó a la monja pel que fa a la seva obsessió per la notorietat. Aquesta observació i altres provenien d'Hilari Ragner, monjo de Montserrat, catalanista fins al moll de l'os com el pare. Per aquell temps, les monges del col·legi de la meva germana van protegir les finestres de l'edifici escolar amb unes mampares de vidre translúcid fins a mig aire de l'obertura per impedir que les nenes miressin els nois del carrer. Entre aquests nois hi era jo, que cada tarda passava amb els meus companys d'escola per davant del col·legi de les monges per mirar i ser mirats. El col·legi subsisteix, amb les mampares de les finestres posades, però fa molt temps que no és regentat per les monges, i ara és un parvulari. Un dia que em vaig trobar els nous responsables del centre els vaig explicar l'origen dels vidres protectors i, pensant en una venjança pòstuma, els vaig dir que els podrien retirar i restituir la imatge original a les finestres. No van saber de què els parlava i em van acabar dient que felicitaven les monges perquè les mampares ara eviten que els nens caiguin al carrer. Aquelles monges que no sabían nada poden estar contentes. Cinquanta anys després, la història les ha absolt en tot.

Homs afirma que actitudes del Gobierno evocan al franquismo

Dijous, 21 de novembre de 2013

El portavoz del Gobierno catalán, Francesc Homs, dijo ayer, en un homenaje al abad de Montserrat Aureli Maria Escarré, que tuvo que exiliarse en 1964 por unas explosivas declaraciones contra el franquismo, que hay ciertas actitudes del Ejecutivo de Rajoy que evocan a la dictadura. Homs señaló que, salvando las enormes distancias que existen ahora con la recuperación de las libertades y la democracia, hay comportamientos que empañan esas conquistas. "Estamos inmersos en una cierta telaraña jurídica y en un conjunto de trampas asfixiantes. Tras 35 años de democracia, el Gobierno español abusa de su poder al negar que votemos nuestro futuro", dijo Homs, que matizó que los catalanes distinguen entre la sociedad española y el Estado. "Y este, tal y como nos trata, no podemos sentirlo nuestro". Las palabras de Homs cerraron un homenaje que se rindió en el Saló Sant Jordi a la figura del abad Escarré, en el 50 aniversario de su entrevista en Le Monde en la que cargó contra el franquismo. El 10 de noviembre de 1963, el periodista José Antonio Novais, corresponsal de ese diario en España, se citó con el abad en Montserrat y cuatro días después la noticia salía en portada a tres columnas. Dio la vuelta al mundo. "El régimen español se llama cristiano, pero no obedece a esos principios. No tiene derecho a abusar de su poder. Donde no hay libertad auténtica, no hay justicia y eso es lo que pasa en España", dijo. Y remachó con esta frase lapidaria: "No son 25 años de paz; son 25 años de victoria". Fue la primera ocasión en que un miembro de la Iglesia lanzaba contra la dictadura un órdago de esa magnitud. En palabras del historiador Joan B. Culla, que dictó una conferencia en el acto, "deslegitimó" al régimen de Franco y a su "coartada religiosa" a través de un diario europeo que aquel no pudo silenciar. El franquismo nunca se lo perdonó y el abad, que había acogido en Montserrat las primeras manifestaciones de catalanidad, tuvo que exiliarse a Italia y renunciar a su título. El actual abad, Josep Maria Soler, glosó la figura de su predecesor y el derecho a decidir. Teresa Carreras, presidenta de la Asociación de Periodistas Europeos de Cataluña, reivindicó la memoria del religioso a quien el Colegio de Periodistas dedica una exposición. Le Monde participó en el homenaje y apeló a su histórico compromiso con quienes luchan por la libertad y la democracia. El periodista Serge Martí recordó la valentía del Abad y de Novais, a quien el franquismo persiguió, detuvo y retiró la credencial. Comprometido y cómplice de los demócratas en la clandestinidad, a quienes abrió las puertas de su casa y de Le Monde, Novais recibió en 1986 el premio de periodismo Francisco Cerecedo.

Dues figures gegantines: Aureli M. Escarré i Max Cahner

Dilluns, 18 de novembre de 2013

Just al cap d'un mes dels traspàs d'Emanuel Max Cahner, patriota i promotor cultural, 14 d'octubre de 1963, la societat catalana ha començat els actes de commemoració del 50è aniversari de les declaracions de l'abat Escarré al diari Le Monde de París, l'any 1963.

El monestir de Montserrat ha emergit al llarg dels anys i dels segles com un baluard de les essències del nostre poble de manera persistent. Durant en el període en el qual Escarré en fou abat, 1940-1965, succeint el P. Antoni Marcet d'obligada memòria en aquest sentit, Montserrat fou aixopluc per als defensors de la llibertat, centre d'acollida d'intel·lectuals i artistes que per ser catalans i exercir-ne es veien constrets i, sovint perseguits, per les policies del règim del general Franco, enemic declarat de Catalunya, de la seva llengua i de la seva cultura.

Escarré va mirar de situar el Santuari-monestir en el lloc ascendent de prestigi científic, monàstic i litúrgic que li corresponia com els existents a l'Europa d'aquell temps i que feien un meritiós servei a les seves nacions i al continent sencer. Amb tenacitat, amor a l'església i amb esperit de servei a Catalunya, ho va aconseguir. Mantingué amb fervor i decisió l'esperit de l'església catalana, anorreada gairebé pel règim polític que no podia ni volia entendre la frase esculpida a la façana de del Santuari de Montserrat: Catalunya serà cristiana o no serà. És a dir, els homes i dones de Catalunya si no fan seus els valors dels drets humans, recordem que tenen una gran coincidència amb l'Evangeli, el nostre poble desapareixerà.

Va arribar el moment que l'abat de Montserrat va esdevenir l'abat de Catalunya. I és quan ja es feia més que insuportable la tirania del règim vers la societat tants i tants anys, i que l'Església catòlica, que havia donat suport a Franco, no havia fet una condemna clara del règim que el general presidia, l'abat creu que és arribat el moment de dir les coses pel seu nom.

En una entrevista al diari Le Monde de 14 de novembre, Escarré denuncia la situació amb valentia i sense embuts.

En aquells mesos el règim acabava de celebrar els "25 años de paz" L'abat declara:

"No tenim darrere nostre vint-i-cinc anys de pau, sinó 25 anys de victòria", "El poble ha de poder escollir el seu govern i canviar-lo si ho desitja", "El règim espanyol es diu cristià però no obeeix els principis de base del cristianisme". Les frases anteriors són només una mostra de les declaracions abacials que es van escampar per tot el món.

Les declaracions van tenir les seves conseqüències per a Escarré. El mes de març de 1965, l'abat es va veure obligat de abandonar Montserrat per pressions del govern i per indicació de la Santa Seu.

Ja s'ha indicat, que la tasca política i cultural d'Escarré contrària al règim franquista no va començar ni acabar amb les declaracions a Le Monde.

Durant tot el seu abadiat va ser l'ànima de nombrosos projectes de caire nacional el fruit dels quals encara perduren tant a Montserrat com a tot Catalunya. Per exemple, la revista Serra d'Or, impulsada per Canher, va sortir amb el segell editorial de Montserrat Va estimar la justícia i va abominar la iniquitat, per això va viure exiliat al nord d'Itàlia al llarg de tres anys. Retornat a Barcelona, molt greu de salut, hi moria el 21 d'octubre de 1968. El poble l'acomiadà com un veritable heroi.

La mort de Max Cahner, el dia 14 d'octubre d'enguany, ens fa avinent el molt que devem a persones, les quals al llarg del seu vivent no han tingut altra passió que servir al seu país d'una manera total. La mort provoca convulsió en els esperits i a les memòries vers aquests ciutadans, malauradament escassos, que ho han posat tot al servei del seu poble. Max Cahner n'és un exemple total.

Saviesa, capacitat de treball insòlita, els seus béns materials àdhuc, la seva capacitat d'organitzador i d'estructurador nat, són qualitats i fets que va esmerçar en la seva dedicació a la llengua i cultura dels Països Catalans.

Va ser el primer conseller de Cultura del govern Pujol. Va treballar per reconstruir el país culturalment i socialment ja des de jove.

La revista Serra d'Or, primera de caràcter mensual i de contingut representatiu de totes les branques culturals, amb un apartat de crítica i de bibliografia de novetats i exhibint un alt nivell, la fundació de l'Editorial 62 amb milers de llibres publicats, amb fons editorial que abraça des de la novel·la, fins a la poesia passant per l'assaig i el teatre, amb versions dels millors autors i assagistes moderns, l'edició del Diccionari Etimològic de la Llengua Catalana de Joan Coromina, Curial Edicions i una llarga llista de més realitzacions necessàries per a posar les estructures bàsiques d'un país, aquest és un mèrit innegable. No va desatendre mai a la seva vocació d'erudit i aquesta és la causa per la qual s'entenia tan bé amb Joan Coromines, filòleg eminent, Ramon Aramon, secretari perpetu de l'Institut d'Estudis Catalans i Jordi Rubió, eminent filòleg i historiador.

Eliseu Climent, el seu amic i col·laborador, des del País Valencià., ha dit Vam prendre consciència del corpus nacional als seixanta, gràcies Max I tant és així que es van anar establint enllaços entre el País Valencià i

Catalunya amb un personatge clau, que va actuar de catalitzador, en Joan Fuster, assagista i periodista. Per a tots plegats el concepte de nació anava més enllà del Principat, s'estenia pels quatre punts cardinals de la brúixola.

"La seva vocació", ha escrit Jordi Pujol, "era l'excel·lència i tenia una obsessió amb això". A més tenia una idea de país culturalment i socialment equilibrat, de progrés.

. . . . Sobre com hauria de ser una Catalunya independent, crec que diria que hauria de ser un país amb vocació d'excel·lència des d'un punt de vista social, cultural i d'impuls econòmic.

Siguin, aquestes línies, un motiu per recordar, dues personalitats, dos gegants de la cultura i de la llibertat.

50 aniversari de la defensa de l'abat Escarré de l'identitat catalana a 'Le Monde' #DretaDecidir

Divendres, 15 de novembre de 2013

Si per al moviment pels drets civils dels afroamericans dels EUA va ésser un punt culminant el discurs 'I have a dream' de Martin Luther King d'ara fa cinquanta anys, en l'àmbit del nostre país, també ara fa mig segle, l'entrevista (traducció) amb l'abat de Montserrat, Aureli M. Escarré, a l'influent diari francès Le Monde va significar un tombant per als catòlics catalans, en el context de la dictadura franquista. Les seves declaracions en defensa de la justícia social, la democràcia, la llibertat i la identitat catalana foren recollides per José Antonio Novais i publicades a tres columnes i a primera pàgina el 14 de novembre de 1963 (i un dia abans a O Estado de São Paulo). Les paraules d'Escarré van fer públic un corrent d'opinió creixent entre catòlics catalans que volien un futur democràtic per al seu país i una funció i una actitud diferents de l'església en conjunt. El 1963, el Vaticà havia promulgat l'encíclica 'Pacem in Terris', que avalava el respecte i la defensa dels drets humans i els règims democràtics. El concili encara treballava a Roma quan, al maig, va començar l'anomenada campanya de les instàncies, que demanava a Espanya la normalització del català a l'ensenyament i als mitjans de comunicació, aleshores severament prohibit. En aquest context, l'abat Escarré s'hi va pronunciar des de Le Monde, una potent plataforma internacional, on va considerar Espanya, oficialment catòlica, com un estat que no obeïa els principis bàsics del cristianisme. Escarré hi demanava que el poble pogués triar el govern, que es garantís la llibertat de premsa, que s'acabés el clima de guerra civil. I defensava la llengua catalana, no com 'un deure, sinó ben bé una necessitat; quan es perd la llengua, la religió també tendeix a perdre's'. Pocs dies després d'aquestes paraules, i en plena irritació del ministre d'Informació i Turisme franquista, Manuel Fraga, es va clausurar Òmnium Cultural i fou assaltat el Casal de Montserrat a Barcelona. Com recordava fa pocs mesos Josep Maria Pasqual Rodríguez al Punt Avui, el 12 de març de 1965 l'abat Escarré va agafar un avió cap a l'exili a Milà, responent a una decisió interna de l'església: 'La Santa Seu cedí a les exigències que feien el Ministeri d'Afers Estrangers, l'ambaixador Antonio Garrigues i el cardenal Hildebrando Antoniutti (ex-nunci i reconegut franquista) perquè Escarré fos traslladat fora de Catalunya.' En aquest exili polititzat, més que no polític, segons Pasqual, el va acompanyar el seu jove secretari, Aureli Argemí, fundador i president emèrit del Centre Internacional Escarré per les Minories Ètniques i les Nacions (CIEMEN), que en aquest article a la revista Tornaveu comentava fa pocs mesos aquelles 'declaracions insòlites': 'Insòlites perquè era la primera vegada que un eclesiàstic d'alt nivell s'atreveia a fer, públicament, una crítica de fons, a la llum de l'Evangeli, a un règim que es proclamava catòlic però que es comportava d'una manera anticristiana. Insòlites, també, i atrevides perquè sortien a la llum en un moment en què l'oposició al franquisme no podia fer sentir la seva veu, en un país on la llibertat d'expressió era prohibida i on eren sancionats de la pitjor manera els qui s'atrevien a parlar lliurement. Eren, en fi, unes declaracions que sonaven

Audiència: -

Ranking: 2

VPE: -

Pàgina: 2

Tipologia: blogs

com un clam en el desert, un clam d'esperança d'un futur que encara es preveia més enllà de l'horitzó. 'Exposició i commemoració En ocasió del cinquantenari de les declaracions de l'abat Escarré a Le Monde, la Comissió Escarré-APEC inaugura avui (19.00) l'exposició 'Premsa i dictadura: l'abat Escarré a Le Monde', al Col·legi de Periodistes a Barcelona. És presentada pel periodista i comissari Josep Maria Cadena i s'hi podrà veure el vídeo 'L'abat Escarré. Cinquanta anys de memòria. El ressò de les declaracions de Le Monde (14-11-1963)', produït per l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya (APEC) amb l'objectiu de guardar la memòria històrica d'aquells fets a través dels personatges que encara són vius. L'acte central de la commemoració serà el 20 de novembre al Palau de la Generalitat a les 19.00 amb la participació de Teresa Carreras, comissària de l'homenatge; el pare abat de Montserrat, Josep Maria Soler; el conseller de Presidència, Francesc Homs; el regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, Jaume Ciurana, i el periodista Serge Marti, ex-redactor en cap de Le Monde. Hi haurà una conferència de l'historiador Joan. B. Culla. <http://www.vilaweb.cat/noticia/4155708/20131114/cinquanta-anys-declaracions-labat-escarre-le-monde.html>

50 aniversari de la defensa de l'abat Escarré de l'identitat catalana a 'Le Monde' #DretaDecidir

Divendres, 15 de novembre de 2013

Si per al moviment pels drets civils dels afroamericans dels EUA va ésser un punt culminant el discurs 'I have a dream' de Martin Luther King d'ara fa cinquanta anys, en l'àmbit del nostre país, també ara fa mig segle, l'entrevista (traducció) amb l'abat de Montserrat, Aureli M. Escarré, a l'influent diari francès Le Monde va significar un tombant per als catòlics catalans, en el context de la dictadura franquista. Les seves declaracions en defensa de la justícia social, la democràcia, la llibertat i la identitat catalana foren recollides per José Antonio Novais i publicades a tres columnes i a primera pàgina el 14 de novembre de 1963 (i un dia abans a O Estado de São Paulo). Les paraules d'Escarré van fer públic un corrent d'opinió creixent entre catòlics catalans que volien un futur democràtic per al seu país i una funció i una actitud diferents de l'església en conjunt. El 1963, el Vaticà havia promulgat l'encíclica 'Pacem in Terris', que avalava el respecte i la defensa dels drets humans i els règims democràtics. El concili encara treballava a Roma quan, al maig, va començar l'anomenada campanya de les instàncies, que demanava a Espanya la normalització del català a l'ensenyament i als mitjans de comunicació, aleshores severament prohibit. En aquest context, l'abat Escarré s'hi va pronunciar des de Le Monde, una potent plataforma internacional, on va considerar Espanya, oficialment catòlica, com un estat que no obeïa els principis bàsics del cristianisme. Escarré hi demanava que el poble pogués triar el govern, que es garantís la llibertat de premsa, que s'acabés el clima de guerra civil. I defensava la llengua catalana, no com 'un deure, sinó ben bé una necessitat; quan es perd la llengua, la religió també tendeix a perdre's'. Pocs dies després d'aquestes paraules, i en plena irritació del ministre d'Informació i Turisme franquista, Manuel Fraga, es va clausurar Òmnium Cultural i fou assaltat el Casal de Montserrat a Barcelona. Com recordava fa pocs mesos Josep Maria Pasqual Rodríguez al Punt Avui, el 12 de març de 1965 l'abat Escarré va agafar un avió cap a l'exili a Milà, responent a una decisió interna de l'església: 'La Santa Seu cedí a les exigències que feien el Ministeri d'Afers Estrangers, l'ambaixador Antonio Garrigues i el cardenal Hildebrando Antoniutti (ex-nunci i reconegut franquista) perquè Escarré fos traslladat fora de Catalunya.' En aquest exili polititzat, més que no polític, segons Pasqual, el va acompanyar el seu jove secretari, Aureli Argemí, fundador i president emèrit del Centre Internacional Escarré per les Minories Ètniques i les Nacions (CIEMEN), que en aquest article a la revista Tornaveu comentava fa pocs mesos aquelles 'declaracions insòlites': 'Insòlites perquè era la primera vegada que un eclesiàstic d'alt nivell s'atrevia a fer, públicament, una crítica de fons, a la llum de l'Evangeli, a un règim que es proclamava catòlic però que es comportava d'una manera anticristiana. Insòlites, també, i atrevides perquè sortien a la llum en un moment en què l'oposició al franquisme no podia fer sentir la seva veu, en un país on la llibertat d'expressió era prohibida i on eren sancionats de la pitjor manera els qui s'atrevien a parlar lliurement. Eren, en fi, unes declaracions que sonaven

Audiència: -**Ranking:** 3**VPE:** -**Pàgina:** 2**Tipologia:** blogs

com un clam en el desert, un clam d'esperança d'un futur que encara es preveia més enllà de l'horitzó. 'Exposició i commemoració En ocasió del cinquantenari de les declaracions de l'abat Escarré a Le Monde, la Comissió Escarré-APEC inaugura avui (19.00) l'exposició 'Premsa i dictadura: l'abat Escarré a Le Monde', al Col·legi de Periodistes a Barcelona. És presentada pel periodista i comissari Josep Maria Cadena i s'hi podrà veure el vídeo 'L'abat Escarré. Cinquanta anys de memòria. El ressò de les declaracions de Le Monde (14-11-1963)', produït per l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya (APEC) amb l'objectiu de guardar la memòria històrica d'aquells fets a través dels personatges que encara són vius. L'acte central de la commemoració serà el 20 de novembre al Palau de la Generalitat a les 19.00 amb la participació de Teresa Carreras, comissària de l'homenatge; el pare abat de Montserrat, Josep Maria Soler; el conseller de Presidència, Francesc Homs; el regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, Jaume Ciurana, i el periodista Serge Marti, ex-redactor en cap de Le Monde. Hi haurà una conferència de l'historiador Joan. B. Culla. <http://www.vilaweb.cat/noticia/4155708/20131114/cinquanta-anys-declaracions-labat-escarre-le-monde.html>

Tret de sortida a la commemoració dels 50 anys de les declaracions de l'abat Escarré contra el règim franquista a "Le Monde"

Dijous, 14 de novembre de 2013

"El règim espanyol es diu cristià, però no obeeix als principis de base del cristianisme". El 14 de novembre de 1963, aquest dijous ha fet 50 anys, el que llavors era el diari més important del món, el francès "Le Monde", publicava en portada aquesta frase de l'aleshores abat de Montserrat, Aureli Maria Escarré. El titular era només el primer tastet d'unes declaracions en què Escarré defensava que "Catalunya és una nació" i que "el poble ha d'escollir el seu govern i ha de poder canviar-lo si ho desitja: això és la llibertat". L'abat de Montserrat també criticava que "la falta de justícia social fa por" i lamentava que, des del final de la Guerra Civil no hi havia hagut "vint-i-cinc anys de pau, sinó vint-i-cinc anys de victòria". "Van ser unes declaracions molt explosives". El pare Josep Massot, premi d'Honor de les Lletres Catalanes l'any passat, en aquell moment feia un any que havia entrat a Montserrat, recorda que la comunitat de Montserrat va conèixer les paraules d'Escarré "de seguida", però la major part de la ciutadania no ho va fer fins més endavant. "Als quioscos es va retirar 'Le Monde' i la majoria de la gent se'n va assabentar més tard gràcies a les edicions clandestines que es van fer". Jordi Vila-Abadal, aleshores també monjo de Montserrat i autor de la biografia d'Escarré "L'abat d'un poble", assenyala que a la comunitat es van viure amb "un cert estupor" les declaracions de l'abat. "A alguns monjos els semblava excessiu que un monjo es pronunciés d'aquella manera, no perquè no estiguessin en contra del règim, sinó perquè creien que era ficar-se en política", indica. "Molts antifranquistes es van sentir acompanyats". El biògraf d'Escarré opina que les declaracions al diari francès "van ser molt importants per al país perquè, a la dictadura, hi havia gent antifranquista, però també hi havia molta gent que era molt tèbia. Aquelles paraules van ser claus perquè molta gent fes el canvi d'una posició més tèbia a una posició antifranquista". En aquest context, Massot emmarca les paraules d'Escarré en "l'ambient que hi havia a Catalunya arran del Concili Vaticà II". De fet, a "Le Monde" l'abat de Montserrat citava l'encíclica "Pacem in terris", escrita per Joan XXIII. "Sense aquesta encíclica, que reconeixia públicament els drets de l'home, aquestes declaracions no haurien estat possibles", conclou el monjo i filòleg. Per la seva banda, Vila-Abadal recorda que les declaracions a "Le Monde" se sumaven a altres declaracions d'Escarré, com una homilia setmanes abans en què havia afirmat que "allí on no hi ha llibertat autèntica, no hi ha justícia, i és el que passa a Espanya". Tot plegat va fer, apunta, que "molta gent antifranquista i que eren a la resistència se sentissin molt acompanyats". Per a Escarré, però, va suposar un exili forçat a la Llombardia, d'on només va poder tornar just abans de morir. Una exposició i diverses activitats Per a commemorar els 50 anys d'aquestes declaracions, aquest dijous al vespre s'ha inaugurat al Col·legi de Periodistes l'exposició "Premsa i dictadura: l'abat Escarré a Le Monde", organitzada per l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya i la Comissió Escarré. Ha estat el tret de sortida d'un programa d'actes que s'allargarà fins a mitjans de l'any vinent. La

Dj, 14 de nov de 2013 22:18**Audiència:** 125.061**Ranking:** 5**VPE:** 634**Pàgina:** 2**Tipologia:** online

presidenta de l'APEC, Teresa Carreras, explica que s'han decidit a impulsar aquests actes de record perquè es tracta "d'un acte de bon periodisme, perquè gràcies a un mitja la gent es va poder informar del que passava", un fet "històric que va més enllà del fet religiós" i també per la seva vessant europeïsta. "En plena dictadura, tres joves catalanistes, Josep Benet, Albert Manent i Josep Maria Macip, van anar a buscar l'emparedat d'Europa i van aconseguir que el corresponent del diari, José Antonio Novais, s'entrevistés amb Escarré". 0 [Escriu el teu comentari](#) Normes de participació: Per fer un comentari al portal 324.cat, has de ser usuari registrat. Tots els comentaris passen per un procés de moderació, per això poden trigar uns minuts a aparèixer publicats. Normes d'ús: No s'admeten comentaris insultants, ni racistes, ni contraris a les lleis vigents. No es publicaran comentaris que no estiguin relacionats amb la notícia. No es publicaran els comentaris que incompleixin les normes de participació que asseguren una participació de qualitat i respectuosa.

Cinquanta anys de les declaracions de l'abat Escarré a Le Monde

Dijous, 14 de novembre de 2013

Si per al moviment pels drets civils dels afroamericans dels EUA va ésser un punt culminant el discurs 'I have a dream' de Martin Luther King d'ara fa cinquanta anys, en l'àmbit del nostre país, també ara fa mig segle, l'entrevista amb l'abat de Montserrat, Aureli M. Escarré, a l'influent diari francès Le Monde va significar un tombant per als catòlics catalans, en el context de la dictadura franquista. Les seves declaracions (traducció) en defensa de la justícia, la democràcia, la llibertat i la identitat catalana foren recollides per José Antonio Novais i publicades a tres columnes i a primera pàgina el 14 de novembre de 1963 (i un dia abans a O Estado de São Paulo). Les paraules d'Escarré van fer públic un corrent d'opinió creixent entre catòlics catalans que volien un futur democràtic per al seu país i una funció i una actitud diferents de l'església en conjunt. El 1963, el Vaticà havia promulgat l'encíclica 'Pacem in Terris', que avalava el respecte i la defensa dels drets humans i els règims democràtics. El concili encara treballava a Roma quan, al maig, va començar l'anomenada campanya de les instàncies, que demanava a Espanya la normalització del català a l'ensenyament i als mitjans de comunicació, aleshores severament prohibit. En aquest context, l'abat Escarré s'hi va pronunciar des de Le Monde, una potent plataforma internacional, on va considerar Espanya, oficialment catòlica, com un estat que no obeïa els principis bàsics del cristianisme. Escarré hi demanava que el poble pogués triar el govern, que es garantís la llibertat de premsa, que s'acabés el clima de guerra civil. I defensava la llengua catalana, no com 'un deure, sinó ben bé una necessitat; quan es perd la llengua, la religió també tendeix a perdre'. Pocs dies després d'aquestes paraules, i en plena irritació del ministre d'Informació i Turisme franquista, Manuel Fraga, es va clausurar Òmnium Cultural i fou assaltat el Casal de Montserrat a Barcelona. Com recordava fa pocs mesos Josep Maria Pasqual Rodríguez al Punt Avui, el 12 de març de 1965 l'abat Escarré va agafar un avió cap a l'exili a Milà, responent a una decisió interna de l'església: 'La Santa Seu cedí a les exigències que feien el Ministeri d'Afers Estrangers, l'ambaixador Antonio Garrigues i el cardenal Hildebrando Antoniutti (ex-nunci i reconegut franquista) perquè Escarré fos traslladat fora de Catalunya.' En aquest exili polititzat, més que no polític, segons Pasqual, el va acompanyar el seu jove secretari, Aureli Argemí, fundador i president emèrit del Centre Internacional Escarré per les Minories Ètniques i les Nacions (CIEMEN), que en aquest article a la revista Tornaveu comentava fa pocs mesos aquelles 'declaracions insòlites': 'Insòlites perquè era la primera vegada que un eclesiàstic d'alt nivell s'atreveia a fer, públicament, una crítica de fons, a la llum de l'Evangeli, a un règim que es proclamava catòlic però que es comportava d'una manera anticristiana. Insòlites, també, i atrevides perquè sortien a la llum en un moment en què l'oposició al franquisme no podia fer sentir la seva veu, en un país on la llibertat d'expressió era prohibida i on eren sancionats de la pitjor manera els qui s'atrevien a parlar lliurement. Eren, en fi, unes declaracions que sonaven com un clam en el desert, un clam d'esperança d'un futur que encara es preveia més enllà de l'horitzó.' Exposició i commemoració En

ocasió del cinquantenari de les declaracions de labat Escarré a Le Monde, la Comissió Escarré-APEC inaugura avui (19.00) l'exposició ' Premsa i dictadura: labat Escarré a Le Monde ', al Col·legi de Periodistes a Barcelona. És presentada pel periodista i comissari Josep Maria Cadena i s'hi podrà veure el vídeo 'Labat Escarré. Cinquanta anys de memòria. El ressò de les declaracions de Le Monde (14-11-1963)', produït per l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya (APEC) amb l'objectiu de guardar la memòria històrica daquells fets a través dels personatges que encara són vius. Lacte central de la commemoració serà el 20 de novembre al Palau de la Generalitat a les 19.00 amb la participació de Teresa Carreras, comissària de l'homenatge; el pare abat de Montserrat, Josep Maria Soler; el conseller de Presidència, Francesc Homs; el regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, Jaume Ciurana, i el periodista Serge Marti, ex-redactor en cap de Le Monde. Hi haurà una conferència de l'historiador Joan. B. Culla. Més informació: Entrevista amb Aureli Argemí: 'Catalunya té una gran responsabilitat en la construcció de la nova Europa dels pobles' Reportatge de TVE: L'abat Aureli Maria Escarré 'Signes dels temps' (TV3): 50 anys de les declaracions de l'abat Escarré

L'abat Escarré i les coses de la moderació

Dijous, 14 de novembre de 2013

Avui fa cinquanta anys exactes que Le Monde publicava unes declaracions de l'abat de Montserrat, Aureli M. Escarré, que van agitar les aigües plàcides però putrefactes del franquisme. Aleshores, París era el centre del món i Le Monde el diari més respectat de la Terra.

A portada, s'hi destacava una entrevista del gran corresponsal José Antonio Novais que havia d'originar un enorme terrabastall polític al país i empènyer l'entrevistat cap a l'exili: 'El règim espanyol diu que és cristià però no obeeix els principis bàsics del cristianisme', 'El poble ha de poder triar qui el governa' i 'Som espanyols però no som castellans' eren els tres fragments que el diari destacava tipogràficament. Una bomba, literal, el 1963.

Les declaracions de dom Aureli M. Escarré van marcar un tombant espectacular en la resistència a la dictadura. Per primera vegada ressonava al món la veu d'un home de l'Església que qüestionava aquell règim que l'Església mateix havia entronitzat. I per primera vegada ressonava al món la veu d'un català de l'interior reclamant respecte per a una nació (expressió que Escarré va emprar en l'entrevista) que la major part d'Europa ignorava que existís.

El coratge del pare Escarré li va costar car: un exili del qual ja no tornà. Un preu que va ser evidentment molt alt, però que va tenir la contrapartida de canviar el país. El valor d'aquelles declaracions i d'aquella actitud ressona encara avui. Un home sol va saber desafiar el règim i el va combatre des d'una superioritat moral indiscutible. Ajudat per grans personalitats com ara Josep Benet i Albert Manent, que aquell dia van acompanyar Novais al monestir, però assumint d'una manera personal i amb coratge l'oposició a un règim aleshores en el cim del poder.

Cinquanta anys després podem continuar discutint sobre la personalitat complexa de l'abat, o sobre si era conscient o no de la repercussió de les seues paraules. Però també podem aprendre d'allò que va dir i va fer. I de l'eficàcia indiscutible de la seua actuació. En aquesta època extraordinària que vivim ara, recordar que un home sol pot fer trontollar un règim és important. Però encara ho és més recordar que cap règim, per més

consolidat que sembla, no es pot oposar eternament a la voluntat popular.

Dit això, no em puc estalviar de comentar dues anècdotes que, llegides en vista del moment actual, em semblen molt remarcables. La primera és que l'oposició furibunda i violenta a l'abat va arribar primer de tot de l'abat, curiosament també benedictí, del Valle de los Caídos. Aquest Valle de los Caídos que cinquanta anys més tard continua essent cau i refugi de la dreta més antidemocràtica.

I la segona anècdota és que, si cerqueu a l'hemeroteca de La Vanguardia (això ho explica Jaume Guillamet), hi trobareu que l'única notícia que va publicar relacionada amb l'afer diu que l'abat Escarré agafa un vol d'Alitalia cap a Roma, com si se n'hi anés de visita personal o per plaer. I, naturalment, no explica que havia fet les declaracions que havia fet. La fotografia de l'abat pujant a l'avió, un document que hauria estat d'un impacte gràfic i emotiu monumental, la van amagar i no es va publicar fins el 1989. Aleshores sí, la van destacar amb tota la tipografia imaginable. Per a dir que La Vanguardia era l'únic diari que tenia el retrat de la fugida a l'exili de dom Aureli M. Escarré, però sense explicar als seus lectors que aquell retrat no l'havien pogut veure quan de veritat ho necessitaven. Coses de la moderació...

director@vilaweb.cat

Audiència: -

Ranking: 3

VPE: -

Pàgina: 1

Tipologia: blogs

Dijous, 14 de novembre

Dimecres, 13 de novembre de 2013

FESTES Festa major de la Sagrera Entre el 14 i el 24 de novembre se celebra la festa major daquest barri barceloní. www.festesdelasagrera.cat MÚSICA Dijous concert El quartet de corda Bruc de Cambra interpreta obres de Mendelsohn. Conservatori Municipal de Música. Bruc, 112. 20 hores. XVI edició del Concurs de Primavera dels Col·legis Majors de la Universitat de Barcelona Concert dels guanyadors del concurs. Paranimf de la Universitat de Barcelona, Plaça de la Universitat. 20 hores. Maarten Swaan en concert Maarten Swaan és un cantant, compositor, músic holandès, i també un dels fundadors de la popular banda holandesa-americana anomenada Melou. Niu Barcelona. Almogàvers, 208. 20.45 hores. JORNADA Opening Night Les botigues del carrer Sèneca obren fins a les 23 hores. Carrer Sèneca. De 19 a 23 hores. ESCENA Setmana de l'Humor Llatinoamericà Nova sessió de la setmana, amb el semiòleg veneçolà Víctor Fuenmayor, que presenta la sessió Teoria i pràctica de la risibilitat política (19 h, gratuït). Celebració dels 20 anys de Pallassos sense Fronteres, una entitat sense ànim de lucre i amb molt d'ànim per fer riure (20.30 hores). Casa Amèrica Catalunya. Còrsega, 299, entresòl. Consomé Panchi y el nuevo orden mundial Xerrada-espectacle en clau d'humor a càrrec de la companyia Dejabugo. Centre cívic Vil·la Florida. Muntaner, 544. 19.30 hores. Del que mengen les bèsties Representació daquest espectacle dirigit per Oriol Morales i Aleix Plana, i interpretat per Marta Fíguls i Karolina Lee Glueck. Centre cívic Drassanes. Nou de la Rambla, 43. 21 hores. PANTALLA VII Mostra de Cinema Indígena de Barcelona Inauguració de la mostra que girarà sobre el Viure Bé, en la que es projectaran una desena de pel·lícules i en la que participaran representants indígenes. Es projecta el documental Por un B'aktun descolonizado, d'Henry Morales, Domingo Hernández. Ixcoy, i Carlota Muñoz, Guatemala, 2012. Espai Jove La Fontana. Gran de Gràcia, 190. 19.30 hores. POESIA Poemes Patriòtics Núria Feliu presenta el seu llibre i llegeix poemes. Fundació Jordi Sierra i Fabra. Carreras i Candi, 80. 18.30 hores. Catalunya i Rosalía de Castro. 150 anys de Cantares gallegos En el marc dels homenatges en el 150è aniversari de la publicació de Cantares gallegos, el Centre Dona i Literatura organitza una taula rodona. Institut d'Estudis Catalans. Carme, 47. 19 hores. CONFERÈNCIA Viure, treballar i estudiar al Quebec, com fer-ho Sessió informativa. CIAJ - Centre d'Informació i Assessorament per a Joves Sant Oleguer, 6-8. 18 hores. LLIBRE El lugar más feliz del mundo Presentació daquest llibre de David Jiménez, en el que l'autor torna al reporterisme literari. Pavelló de Sant Manuel, recinte modernista de Sant Pau. Av. Sant Antoni Maria Claret, 167. 19 hores. EXPOSICIÓ Premsa i dictadura: labat Escarré a Le Monde Inauguració daquesta exposició amb motiu dels 50 anys de les declaracions de labat Escarré al diari francès Le Monde. Col·legi de Periodistes de Catalunya. Rambla Catalunya, 10, principal. 20 hores. Al Facebook i al Twitter del Barcelona Gratis hi podeu trobar més activitats de darrera hora:

50 anni fa cominciava a cadere il muro.. di Madrid

Dimecres, 13 de novembre de 2013

Nel pomeriggio del 13 novembre di cinquant'anni fa usciva la copia di "Le Monde" datata come sempre al giorno successivo. Cosa c'era di straordinario in quella prima pagina, esattamente al suo centro? Possiamo rivederlo qui.

Una delle più alte autorità ecclesiali spagnole, l'abate benedettino di Monserrat, Escarré, rilasciava un'intervista esplosiva dal titolo: "Il regime spagnolo si dice cristiano ma non obbedisce ai principi di base del cristianesimo". Segue poi l'elenco puntuale della mancanza dei diritti: libertà di stampa, di informazione, impossibilità di decidere democraticamente sul governo, mancato rispetto delle lingue regionali. Sull'onda dell'enciclica "Pacem in Terris" del mese di aprile, in sintonia coi lavori del Concilio Vaticano II ripresi in settembre e, soprattutto, col nuovo papa Paolo VI eletto nel giugno precedente (un papa notoriamente antifranchista e amico di Monserrat), il regime nazionalcattolico è delegittimato dalle sue fondamenta.

Rabbiosa la reazione del Regime, che si sentiva venir meno il terreno sotto i piedi: l'abate è costretto all'esilio in Italia, ma la breccia nel muro di Madrid è aperta irreversibilmente. Samuel Huntington fa iniziare la Terza Ondata Democratica il 25 aprile 1974, data della Rivoluzione portoghese dei garofani e fa giustamente notare che tale ondata, quella che dopo il 1989 si sarebbe diffusa all'Est, parte dai paesi cattolici anche per l'influsso decisivo del Concilio Vaticano II nei cui documenti finali sarebbe stata affermata la centralità della libertà religiosa per tutti e l'opzione preferenziale per la democrazia. Ma se il 1974 è la data di inizio formale di quell'Ondata, quell'intervista del 14 novembre 1963 è forse la prima tra le brecce solenni che ne crea le condizioni.

Per questo hanno ragione i catalani a festeggiare solennemente il cinquantesimo in questi giorni.

Dijous sinicien els actes dels 50 anys de les declaracions de labat...

Dimarts, 12 de novembre de 2013

(CR) El règim espanyol es diu cristià però no obeeix els principis de base del cristianisme. És només una de les acusacions contra el règim franquista que va pronunciar abat Escarré a les famoses declaracions al diari Le Monde publicades el 14 de novembre de 1963. Aquest dijous en fa 50 anys. Aureli M. Escarré es va haver dexiliar dos anys després i només va poder tornar ja malalt per morir a Barcelona el 1968. Lefemèride ha portat a l'Associació de Periodistes Europeus de Catalunya (APEC) a creat la Comissió Escarré per commemorar aquest aniversari amb la col·laboració de l'Abadia de Montserrat i el suport de les principals institucions de Catalunya i de diversos centres vinculats a la comunicació. Aquest dijous, una exposició a la seu del Col·legi de Periodistes de Catalunya obre els actes que s'inauguraran amb una conferència de Josep Maria Cadena, comissari de l'exposició. Y, la setmana vinent, l'acte central serà el dijous 20 al Palau de Generalitat. Hi participaran labat de Montserrat, Josep Maria Soler, el conseller de la Presidència, Francesc Homs, i el regidor de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, Jaume Ciurana. Teresa Carreras, comissaria de la commemoració, justifica el relleu que des de la societat civil es vol donar aquest aniversari perquè la seva significació històrica va més enllà del fet religiós i avui molts no coneixen la seva història però labat és vist com un lluitador per la justícia social i els drets individuals i col·lectius. Carreras remarca que el seu objectiu era treballar en defensa de la identitat catalana, la justícia social i la reconciliació, entre vencedors i vençuts, de la mà de la nova Europa que havia nascut només sis anys abans. Albert Manent, pal de paller Les declaracions de labat Escarré van ser recollides pel corresponsal de Le Monde José Antonio Novais, però anys després es va conèixer com la iniciativa va ser promoguda pels historiadors Albert Manent i Josep Benet. Ells dos van impulsar la trobada i van ser els qui amb Josep M. Macip van pujar a Novais amb cotxe a Montserrat i van supervisar el text que finalment va sortir publicat. Per això, coincidint amb aquest aniversari, aquest dissabte en la Jornada del Grup Sant Jordi es va fer un homenatge a Albert Manent, reconeixent també tota seva tasca de resistència i participació en campanyes com la que va portar a la dimissió del director de La Vanguardia, José Luís Galinsoga, o la de Volem bisbes catalans. En l'acte, Josep Maria Puigjaner va definir Manent com pal de paller d'innombrables realitzacions culturals i desencadenant de múltiples actuacions de la política clandestina que es va oposar al la dictadura feixista. En l'agraïment, Manent va destacar el protagonisme i compromís de Josep Benet en la resistència i la reconstrucció del país. El seguiment dels actes de commemoració dels 50 anys de les declaracions de labat Escarré es pot seguir a través d'un web amb gran quantitat de material i informació i d'un ampli desplegament a les xarxes socials.